

การยอมรับการผลิตตำรายาตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของ
เกษตรกรในอำเภอทุ่งหัวช้าง จังหวัดลำพูน

นายวสันต์ ธรรมสอน

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต
แขนงวิชาส่งเสริมการเกษตร สาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

พ.ศ. 2563

Adoption of Longans Production in According to Good Agricultural Practices Standards
of Farmers in Thung Hua Chang District, Lamphun Province

Mr. Wasun Thammasorn

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master of Agriculture Extention and Development
School of Agriculture and Cooperatives
Sukhothai Thammathirat Open University

2020

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การยอมรับการผลิตลำไยตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร
ในอำเภอทุ่งหัวช้าง จังหวัดลำพูน

ชื่อและนามสกุล นายวสันต์ ธรรมสอน

วิชาเอก ส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร

สาขาวิชา เกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

อาจารย์ที่ปรึกษา 1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นาริรัตน์ สีระสาร
2. รองศาสตราจารย์ ดร.สินีนุช คุรุฑเมือง แสนเสริม

วิทยานิพนธ์นี้ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรระดับปริญญาโท เมื่อวันที่ 23 สิงหาคม 2564

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

ประธานกรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมจิต โยชะคง)

กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นาริรัตน์ สีระสาร)

กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สินีนุช คุรุฑเมือง แสนเสริม)

ประธานกรรมการบัณฑิตศึกษา

(รองศาสตราจารย์ ดร.เทพศักดิ์ บุญยรัตพันธุ์)

ชื่อวิทยานิพนธ์ การยอมรับการผลิตลำไยตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร
ในอำเภอทุ่งหัวช้าง จังหวัดลำพูน

ผู้วิจัย นายวสันต์ ธรรมสอน **รหัสนักศึกษา** 2629001831

ปริญญา เกษตรศาสตรมหาบัณฑิต(ส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร)

อาจารย์ที่ปรึกษา (1) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นาริรัตน์ สีระสาร

(2) รองศาสตราจารย์ ดร.สินีนุช คุรุทเมือง แสนเสริม

ปีการศึกษา 2563

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) สภาพสังคมและเศรษฐกิจ 2) สภาพการผลิตลำไย 3) การยอมรับการผลิตลำไยตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี 4) ปัญหาและข้อเสนอแนะในการผลิตลำไยตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

ประชากรที่ศึกษา คือ เกษตรกรสมาชิกแปลงใหญ่ลำไยอำเภอทุ่งหัวช้าง จังหวัดลำพูน จำนวน 175 ราย กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรทาร์ยามานัน ที่ระดับความคลาดเคลื่อน 0.05 ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 122 ราย รวบรวมข้อมูลโดยวิธีสุ่มตัวอย่างแบบง่าย โดยใช้เครื่องมือเป็นแบบสัมภาษณ์ และนำมาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการจัดลำดับ

ผลการวิจัยพบว่า (1) เกษตรกรร้อยละ 54.1 เป็นเพศหญิง มีอายุเฉลี่ย 56.53 ปี จบการศึกษาระดับประถมศึกษา มีประสบการณ์ในการปลูกลำไยเฉลี่ย 19.09 ปี มีรายได้ภาคการเกษตรเฉลี่ย 105,581.97 บาท มีพื้นที่ปลูกลำไยเฉลี่ย 12.85 ไร่ มีต้นทุนการผลิตลำไยเฉลี่ย 2,913.30 บาท/ไร่ และมีราคาลำไยที่ขายได้เฉลี่ย 13.67 บาท/กิโลกรัม (2) เกษตรกรมีความรู้เกี่ยวกับมาตรฐาน GAP ที่ระดับมากที่สุด (3) เกษตรกรมีการยอมรับการผลิตลำไยตามมาตรฐาน GAP อยู่ในระดับมาก (4) เกษตรกรมีปัญหาเกี่ยวกับมาตรฐาน GAP อยู่ในระดับน้อย และมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับมาตรฐาน GAP อยู่ในระดับปานกลาง

คำสำคัญ : การยอมรับ, การผลิตลำไย, การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

Thesis title: Adoption of Longans Production According to Good Agricultural Practices Standards of Farmers in Thung Hua Chang District, Lamphun Province

Researcher: Mr.Wasun Thammasorn; **ID:** 2629001831;

Degree: Master of Agriculture (Agricultural Extension and Development) ;

Thesis advisors: (1) Dr.Nareerut Seerasarn, Assistant Professor;

(2) Dr.Sineenuch Krutmuang Sanserm, Associate Professor; **Academic year:** 2020

Abstract

The objectives of this research were to study (1) social and economic conditions, (2) Knowledge of longan production according to good agricultural practice standards (3) adoption of longans Production according to good agricultural, (4) problems and suggestions of longans production according to good agricultural.

The study population was 175 farmers who belong to the large longan plot, Thung Hua Chang District, Lamphun Province. The sample size was determined using the Taro Yamane formula. At the error level of 0.05, 122 samples were obtained. Data were collected by a simple random sampling method. using the tool as an interview and used to analyze the data by Frequency distribution, percentage, minimum, maximum, mean, standard deviation and rank.

The results showed that: (1) 54.1% of farmers are female, average age 56.53 years, graduated primary school. The average longan cultivation experience was 19.09 years, the average agricultural income was 105,581.97 baht, the average longan planting area was 12.85 rai, the average longan production cost was 2,913.30 baht/rai, and the average selling price of longan was 13.67 baht/kg. (2) Farmers Knowledge of GAP standards at the highest level (3) Farmers have a high level of acceptance of GAP production of longan. (4) Farmers have problems with GAP standards. at a low level and there was a moderate level of recommendation on GAP standards.

Keywords: Adoption, Longan production, Good agricultural practices.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยได้รับความกรุณาอนุเคราะห์เอาใจใส่และให้การช่วยเหลืออย่างดียิ่งจากรองศาสตราจารย์ ดร.สมจิต โยธะคง ประธานกรรมการสอบ ที่ให้คำแนะนำในการสอบ และต้องขอขอบคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นาริรัตน์ สีระสาร อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก ที่ให้คำแนะนำและคอยตรวจสอบตลอดจนติดตามเป็นอย่างดีคำแนะนำและข้อคิดเห็นต่าง ๆ ในการทำวิจัย การสร้างเครื่องมือการวิจัย การตรวจสอบเครื่องมือ ติดตามให้คำปรึกษาอย่างใกล้ชิดตลอดระยะเวลาที่ทำการศึกษาและตรวจแก้ไขข้อบกพร่อง ในการทำวิทยานิพนธ์นี้ตลอดจนรองศาสตราจารย์ ดร.สินีนุช คุรุขเมือง แสนเสริม อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ที่ได้กรุณาให้ จนเรียบร้อยสมบูรณ์ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของท่านเป็นอย่างยิ่ง ขอกราบขอบพระคุณไว้ ณ ที่นี้

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ทุกท่านที่ได้ช่วยกรุณาแนะนำให้ความรู้อันเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการวิเคราะห์และเขียนวิทยานิพนธ์จนสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ขอขอบพระคุณบุพการีและครอบครัวที่เป็นกำลังใจสำคัญยิ่ง ขอขอบคุณเพื่อน ๆ นักศึกษาปริญญาโท รุ่นที่ 21 มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ที่ให้ความร่วมมือและคอยช่วยเหลือกันตลอดมา ขอขอบคุณผู้นำชุมชนและเกษตรกรทุกท่านที่ให้ข้อมูลในการทำวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้

สุดท้ายนี้ ผู้วิจัยขอน้อมรำลึกพระคุณบิดา มารดา ครูอาจารย์ทุกท่านที่อบรมสั่งสอนให้เกิดสติ ปัญญาในการศึกษาหาความรู้ จนนำพาผู้วิจัยมาสู่ความสำเร็จของการศึกษาในครั้งนี้ คุณประโยชน์และความดีที่บังเกิดจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ขอมอบแด่ผู้มีพระคุณทุกท่านไว้ ณ ที่นี้

วสันต์ ธรรมสอน

สิงหาคม 2564

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ณ
สารบัญภาพ	ญ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์การวิจัย	2
กรอบแนวคิดการวิจัย	3
ขอบเขตของการวิจัย	5
นิยามศัพท์เฉพาะ	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	6
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	7
บริบทอำเภอทุ่งหัวช้าง จังหวัดลำพูน	7
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการยอมรับ	11
สภาพการผลิตลำไย	18
มาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (GAP)	21
ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	24
บทที่ 3 วิธีการดำเนินการวิจัย	27
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	27
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	28
การเก็บรวบรวมข้อมูล	31
การวิเคราะห์ข้อมูล	32
บทที่ 4 ผลการศึกษา	34
ตอนที่ 1 สภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร	34
ตอนที่ 2 ความรู้เกี่ยวกับมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี	44

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ตอนที่ 3 การยอมรับการผลิตลำไยตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ของเกษตรกร.....	47
ตอนที่ 4 ปัญหาและข้อแนะนำในการผลิตลำไยตามมาตรฐานการปฏิบัติ ทางการเกษตรที่ดี.....	53
บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	61
สรุปการวิจัย	61
อภิปรายผล	72
ข้อเสนอแนะ	76
บรรณานุกรม.....	77
ภาคผนวก	80
แบบสัมภาษณ์.....	81
ประวัติผู้วิจัย	91

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 2.1 ข้อมูลประชากรในอำเภอทุ่งหัวช้าง จังหวัดลำพูน	10
ตารางที่ 2.2 แสดงการใช้ประโยชน์ที่ดิน อำเภอทุ่งหัวช้าง จังหวัดลำพูน	10
ตารางที่ 2.3 พื้นที่ปลูกและมูลค่ารวมในการจำหน่ายลำไย ปี 2563 อำเภอทุ่งหัวช้าง จังหวัดลำพูน	11
ตารางที่ 2.4 ข้อกำหนด วิธีปฏิบัติ เกณฑ์ที่กำหนดและวิธีตรวจประเมิน	22
ตารางที่ 3.1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา	28
ตารางที่ 4.1 สภาพทางสังคม	34
ตารางที่ 4.2 สภาพทางเศรษฐกิจ	39
ตารางที่ 4.3 ความรู้เรื่องมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี	44
ตารางที่ 4.4 สรุปภาพรวมความรู้เกี่ยวกับมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี	47
ตารางที่ 4.5 การยอมรับการผลิตลำไยตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ของเกษตรกร	48
ตารางที่ 4.6 สรุปภาพรวมการยอมรับการผลิตลำไยตามมาตรฐานการปฏิบัติ ทางการเกษตรที่ดีของ	52
ตารางที่ 4.7 ผลวิเคราะห์ปัญหาในการผลิตลำไยตามมาตรฐานการปฏิบัติ ทางการเกษตรที่ดี	53
ตารางที่ 4.8 สรุปภาพรวมปัญหาในการผลิตลำไยตามมาตรฐานการปฏิบัติ ทางการเกษตรที่ดี	57
ตารางที่ 4.9 ข้อเสนอแนะในการผลิตลำไยตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี	58
ตารางที่ 4.10 สรุปภาพรวมข้อเสนอแนะในการผลิตลำไยตามมาตรฐานการปฏิบัติ ทางการเกษตรที่ดี	60

ญ

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย	4
ภาพที่ 2.1 แผนที่และอาณาเขตติดต่อของอำเภอทุ่งหัวช้าง จังหวัดลำพูน	8

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ประเทศไทยถือได้ว่าเป็นผู้ผลิตและส่งออกลำไยที่สำคัญของโลกประเทศหนึ่ง โดยมีปริมาณผลผลิต 464,824 ตัน(สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2563) สร้างรายได้เข้าประเทศกว่า 16,824 ล้านบาท มีพื้นที่ปลูกรวมทั้งประเทศ 1,723,138 ไร่ (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2563) ส่วนมากอยู่ทางภาคเหนือของไทย โดยปลูกมากที่สุดคือจังหวัดเชียงใหม่ รองลงมาคือจังหวัดลำพูน จังหวัดเชียงราย และพะเยา ตามลำดับ ผลผลิตลำไยในฤดูจะออกสู่ตลาดอยู่ในช่วงเดือนกรกฎาคม ถึงสิงหาคม ผลผลิตที่ออกมาในปริมาณมาก แต่ไม่มีคุณภาพตามที่ตลาดต้องการ ทำให้ราคาตกต่ำ และถูกกดราคาจากผู้รับซื้อหรือล้งในพื้นที่ ดังนั้นในการผลิตลำไยจำเป็นต้องผลิตตามมาตรฐาน การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (GAP) เนื่องจากสินค้าเกษตรที่มีคุณภาพได้มาตรฐานเท่านั้น จึงจะสามารถแข่งขันและจำหน่ายได้ราคาสูงในตลาด กรมวิชาการเกษตร จึงดำเนินนโยบาย เร่งให้ เกษตรผู้ปลูกลำไยผลิตลำไย ตามมาตรฐาน GAP และรับรองมาตรฐานส่งออก

ในเดือนกรกฎาคม – สิงหาคม ช่วงฤดูผลิตลำไย ซึ่งจังหวัดเชียงใหม่ และลำพูน มีผลผลิตแหล่งใหญ่สุดในภาคเหนือ โดยจังหวัดเชียงใหม่มีพื้นที่ปลูกลำไยจำนวน 451,186 ไร่ เป็นเนื้อที่ให้ผลจำนวน 406,183 ไร่ ซึ่งในจำนวนนี้เป็นเกษตรกรที่ได้รับการรับรองแปลงตามมาตรฐาน GAP จำนวน 49,455 ไร่ จำนวน 9,457 แปลง คิดเป็นร้อยละ 12 ของพื้นที่ให้ผลผลิต ในส่วนของจังหวัดลำพูนนั้น มีพื้นที่ปลูกลำไยจำนวน 348,570 ไร่ เป็นเนื้อที่ให้ผลจำนวน 321,038 ไร่ ได้รับการรับรองแปลงตามมาตรฐาน GAP ทั้งสิ้น จำนวน 48,697 ไร่ จำนวน 9,972 แปลง คิดเป็นร้อยละ 15 ของพื้นที่ให้ผลผลิต ในช่วงปีที่ผ่านมา 2563 (สำนักงานเกษตรจังหวัดลำพูน, 2564)

ประเทศไทยมีการส่งออกลำไยไปยังสาธารณรัฐประชาชนจีน ปริมาณ 378,000 ตัน มีมูลค่าถึง 14,400 ล้านบาท ซึ่งการส่งลำไยสดไปยังสาธารณรัฐประชาชนจีนนั้น ต้องดำเนินการตามพิธีสารว่าด้วยข้อกำหนดในการกักกันโรคและตรวจสอบสำหรับการส่งออกผลไม้เมืองร้อนจากไทยไปจีน พ.ศ. 2547 ซึ่งกำหนดให้ลำไยสดต้องมาจากสวนที่ได้รับการรับรอง GAP เท่านั้น สำหรับแนวโน้มนปี 2564 นั้น สำนักงานวิจัยและพัฒนาการเกษตร จึงได้เร่งผลักดันการทำ GAP ของ

เกษตรกรเพื่อหนุนการส่งออกขยายตัวผลผลิตลำไยในแปลง GAP ให้ได้มาตรฐาน และเพื่อเป็นการช่วยสินค้าเกษตรให้มีมูลค่าเพิ่มขึ้น

การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีเป็นแนวทางในการทำการเกษตร เพื่อให้ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพดีและปลอดภัยตามมาตรฐานที่กำหนด โดยขบวนการผลิตจะต้องปลอดภัยต่อเกษตรกรและผู้บริโภค ปราศจากการปนเปื้อนของสารเคมีไม่ทำให้เกิดมลพิษต่อสิ่งแวดล้อมมีการใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุดได้ผลผลิตสูงคุ้มค่าการลงทุน การผลิตตามมาตรฐาน GAP ก่อให้เกิดความยั่งยืนทางการเกษตร สิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ และสังคมมาตรฐาน GAP เป็นมาตรฐานที่ครอบคลุมการผลิตสินค้าเกษตรอย่างครบวงจร ตั้งแต่ ปัจจัยการผลิตการผลิต การเก็บเกี่ยว การจัดการหลังการเก็บเกี่ยว การบรรจุหีบห่อ และการขนส่งการผลิต ดังนั้นการวิจัยเกี่ยวกับการยอมรับการผลิตลำไยตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรในอำเภอทุ่งห้วยช้าง จังหวัดลำพูน จึงมีความสำคัญที่จะทำให้การดำเนินการขยายพื้นที่แปลง GAP ของเกษตรกรผู้เพาะปลูกลำไยในพื้นที่อำเภอทุ่งห้วยช้างทั้ง 3 ตำบล ได้แก่ ตำบลตะเคียนปม ตำบลทุ่งห้วยช้างและตำบลบ้านปวง โดยเฉพาะเกษตรกรในโครงการส่งเสริมการเกษตรแปลงใหญ่ ซึ่งมีลำไยเป็นพืชเศรษฐกิจหลักที่สร้างอาชีพและรายได้ให้กับเกษตรกรมาโดยตลอด

การวิจัยครั้งนี้จึงมีความจำเป็นต้องศึกษาเรื่องการยอมรับการผลิตลำไยตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรในอำเภอทุ่งห้วยช้าง จังหวัดลำพูน เพื่อให้เกิดการยอมรับในการผลิตลำไยตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี และนำไปขยายต่อในพื้นที่อื่น ๆ ต่อไป

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร
2. เพื่อศึกษาความรู้เรื่องการผลิตลำไยตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี
3. เพื่อศึกษาการยอมรับการผลิตลำไยตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี
4. เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะในการผลิตลำไยตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

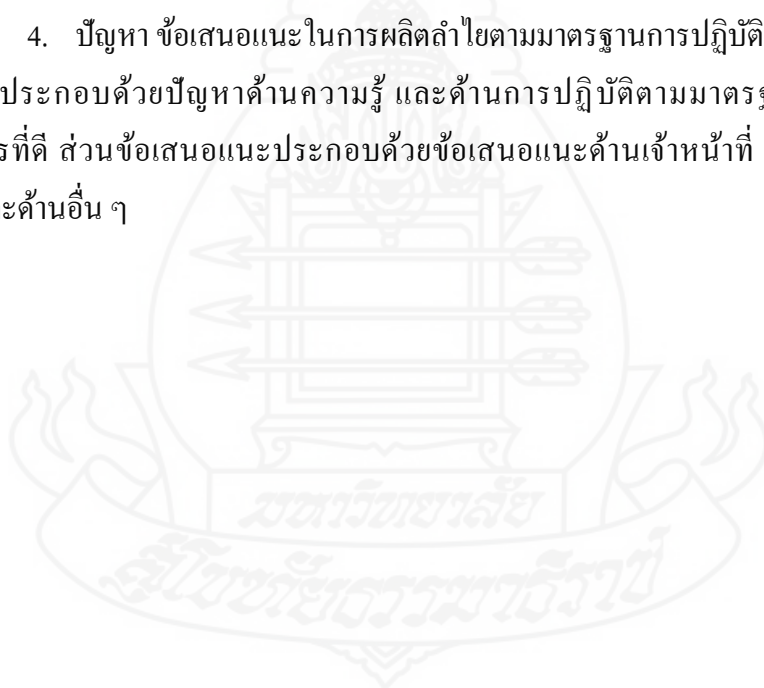
3. กรอบแนวคิดการวิจัย

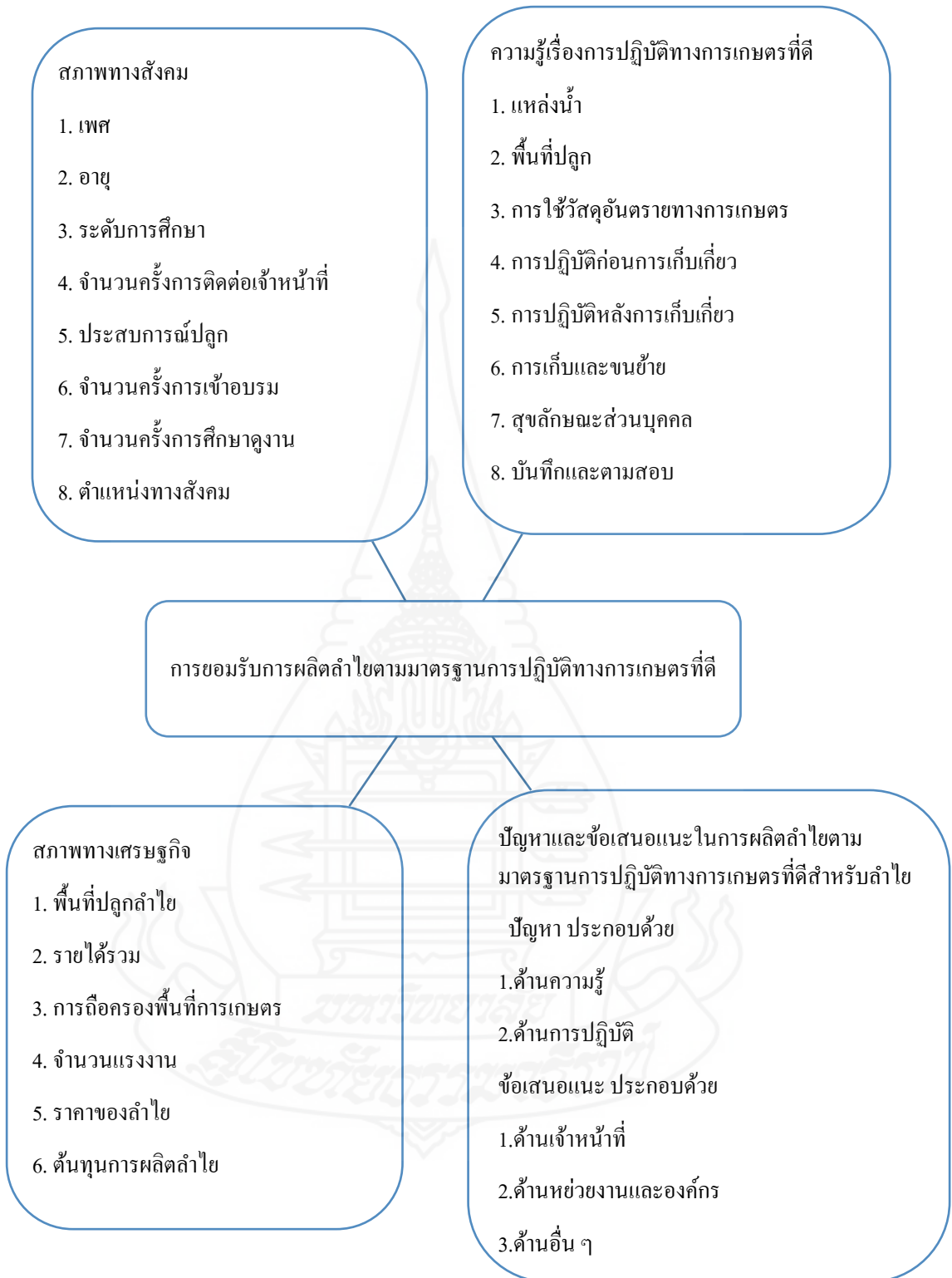
1. สภาพพื้นฐานส่วนบุคคลทางสังคม และเศรษฐกิจ ของเกษตรกร ในอำเภอทุ่งหัวช้าง จังหวัดลำพูน ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา การติดต่อเจ้าหน้าที่ ประสิทธิภาพ การเข้ารับการอบรม การศึกษาดูงาน ตำแหน่งทางสังคม พื้นที่ปลูกลำไยรายได้จากการปลูกลำไย แหล่งเงินทุน จำนวนแรงงาน ราคาของการผลิตลำไย

2. ความรู้เรื่องการผลิตลำไยตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ของเกษตรกร ในอำเภอทุ่งหัวช้าง จังหวัดลำพูน

3. การยอมรับผลิตลำไยตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ของเกษตรกรใน อำเภอทุ่งหัวช้าง จังหวัดลำพูนประกอบด้วยนี้ พื้นที่ปลูก วัตถุดิบทางการเกษตร การจัดการ คุณภาพในกระบวนการเก็บเกี่ยว การเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว การพักผลผลิต สุขลักษณะส่วนบุคคล การบันทึกข้อมูลและการตามสอบ

4. ปัญหา ข้อเสนอแนะในการผลิตลำไยตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ซึ่งปัญหาประกอบด้วยปัญหาด้านความรู้ และด้านการปฏิบัติตามมาตรฐานการปฏิบัติทาง การเกษตรที่ดี ส่วนข้อเสนอแนะประกอบด้วยข้อเสนอแนะด้านเจ้าหน้าที่ ด้านหน่วยงานและ องค์กร และด้านอื่น ๆ

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย

4. ขอบเขตของการวิจัย

การยอมรับการผลิตลำไยตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรในอำเภอทุ่งหัวช้าง จังหวัดลำพูน

ในการศึกษาวิจัย ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยไว้ 4 ขอบเขต ได้แก่

1. ขอบเขตด้านพื้นที่ พื้นที่ในการศึกษางานวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ พื้นที่ตำบลทุ่งหัวช้าง ตำบลตะเคียนปมและตำบลบ้านปวง อำเภอทุ่งหัวช้าง จังหวัดลำพูน
2. ขอบเขตด้านประชากร ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ เกษตรกรผู้ปลูกลำไยในตำบลทุ่งหัวช้าง ตำบลตะเคียนปมและตำบลบ้านปวง อำเภอทุ่งหัวช้าง จังหวัดลำพูน
3. ขอบเขตเชิงเนื้อหา การวิจัยครั้งนี้ ทำการศึกษาการยอมรับการผลิตลำไยตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรในอำเภอทุ่งหัวช้าง จังหวัดลำพูน ดังนี้
 - 3.1 สภาพสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร
 - 3.2 ความรู้เรื่องการผลิตลำไยตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร
 - 3.3 การยอมรับการผลิตลำไยตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร
 - 3.4 ปัญหาและข้อเสนอแนะในการผลิตลำไยตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร
4. ขอบเขตด้านระยะเวลา การศึกษาวิจัยครั้งนี้ใช้ระยะเวลาประมาณ 14 เดือน ตั้งแต่เดือน พฤศจิกายน 2563 – ธันวาคม 2564

5. นิยามศัพท์เฉพาะ

1. เกษตรกร หมายถึง เกษตรกรสมาชิกแปลงใหญ่ลำไยในอำเภอทุ่งหัวช้าง จังหวัดลำพูน
2. การยอมรับการผลิตลำไย หมายถึง การปฏิบัติตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีใน 8 ด้าน ได้แก่ ด้านน้ำ ด้านพื้นที่ปลูก ด้านวัตถุอันตรายทางการเกษตร ด้านการจัดการคุณภาพในกระบวนการเก็บเกี่ยว ด้านการเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว ด้านการพักผลผลิต ด้านสุขลักษณะส่วนบุคคล และด้านการบันทึกข้อมูลและการตรวจสอบ

3. การปฏิบัติตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี หมายถึง การที่เกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจหลักการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีทั้ง 8 ด้าน และนำไปปฏิบัติจริงในพื้นที่ปลูกพืช

4. การผลิตลำไย หมายถึง การดูแลลำไยตั้งแต่ระยะก่อนปลูก ระยะปลูก และหลังเก็บเกี่ยว

5. การส่งเสริมการผลิตลำไยตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี หมายถึง กระบวนการช่วยเหลือหรือสนับสนุนให้เกษตรกรผู้ปลูกลำไยมีการนำหลักการผลิตลำไยตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีที่ประกอบด้วย ด้านน้ำ ด้านพื้นที่ปลูก ด้านวัตถุดิบทางการเกษตร ด้านการจัดการคุณภาพในกระบวนการเก็บเกี่ยว ด้านการเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว ด้านการพักผลผลิต ด้านสุขลักษณะส่วนบุคคล และด้านการบันทึกข้อมูลและการตามสอบ

6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. หน่วยงานสามารถนำข้อมูลที่ได้ไปใช้ประกอบการกำหนดแนวทางการส่งเสริมและพัฒนาการผลิตลำไยคุณภาพในอำเภอทุ่งหัวช้าง จังหวัดลำพูน ได้อย่างเหมาะสมสอดคล้องกับศักยภาพและตรงตามความต้องการของเกษตรกร

2. เจ้าหน้าที่สามารถนำข้อมูลที่ได้รับไปปรับใช้ในการวางแผนการพัฒนาการส่งเสริมด้านการผลิตและการตลาดให้ได้มาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีและส่งเสริมให้เกษตรกรมีการปลูกลำไยที่ถูกหลักการตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

3. เกษตรกรสามารถนำข้อมูลที่ได้จากการส่งเสริมการผลิตลำไยตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรในอำเภอทุ่งหัวช้าง จังหวัดลำพูน เป็นแนวทางในการพัฒนาลำไยในพื้นที่อื่น

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยเรื่อง การยอมรับการผลิตลำไยตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรในอำเภอทุ่งหัวช้าง จังหวัดลำพูน ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องจากตำรา เอกสารวิชาการ บทความข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต และข้อมูลจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

1. บริบทของอำเภอทุ่งหัวช้าง จังหวัดลำพูน
2. แนวคิดเกี่ยวกับการยอมรับ
3. สภาพการผลิตลำไย
4. มาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี
5. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. บริบทอำเภอทุ่งหัวช้าง จังหวัดลำพูน

สภาพการเกษตรอำเภอทุ่งหัวช้าง จังหวัดลำพูน ประกอบด้วย สภาพทั่วไปของอำเภอ ลักษณะภูมิประเทศ สถิติปริมาณน้ำ สภาพสังคมและเศรษฐกิจ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1.1 สภาพทั่วไปของอำเภอ

อำเภอทุ่งหัวช้างตั้งอยู่ทางทิศใต้ห่างจากจังหวัดลำพูน ประมาณ 85 กิโลเมตร มีเส้นทางผ่านจากตัวจังหวัดลำพูนผ่านไปอำเภอฝาง จังหวัดลำพูน อำเภอเสริมงาม จังหวัดลำปาง แบ่งการปกครองออกเป็น 35 หมู่บ้าน ราษฎรประกอบด้วยชาวไทยภูเขาเผ่ากะเหรี่ยง และชาวไทยพื้นราบ ไทยพื้นเมืองล้านนาและของ

ทิศเหนือ	ติดต่อกับตำบลทาแม่ลอบ อำเภอแม่ทา และตำบลป่าพลู อำเภอบ้านโฮ้ง จังหวัดลำพูน
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับอำเภอเสริมงาม จังหวัดลำปาง
ทิศใต้	ติดต่อกับตำบลแม่ถอด อำเภอเถิน จังหวัดลำปาง
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับอำเภอฝาง จังหวัดลำพูน

ภาพที่ 2.1 แผนที่และอาณาเขตติดต่อของอำเภอทุ่งหัวช้าง จังหวัดลำพูน
ที่มา : กรมการปกครองจังหวัดลำพูน, 2564

1.2 ลักษณะภูมิประเทศ

อำเภอทุ่งหัวช้าง จังหวัดลำพูน มีสภาพเช่นเดียวกับภาคเหนือทั่วไป มีที่ราบแคบๆ ประมาณร้อยละ 30 สลับกับเทือกเขาสูง ต่ำ ประมาณร้อยละ 70 บริเวณที่เป็นที่ราบได้แก่ ที่ราบสองข้างลำน้ำลี้ ตอนกลางของอำเภอรดับความสูง 300-600 เมตรจากระดับน้ำทะเล เป็นแนวยาวตรงจากทิศเหนือไปทิศใต้และเป็นที่ตั้งของชุมชนต่างๆ ของอำเภอ ส่วนบริเวณที่เป็นหุบเขาสูง ต่ำได้แก่ เทือกเขาทางทิศตะวันออกและตะวันตก ขนานสองข้างลำน้ำลี้ ระดับความสูงประมาณ 700-1,200 เมตรจากระดับน้ำทะเล อีกด้านหนึ่ง ได้แก่เทือกเขาทางด้านทิศใต้ของตำบลบ้านปวง มีความสูงประมาณ 700-900 เมตร จากระดับน้ำทะเล บริเวณเทือกเขาเหล่านี้นอกจากจะเป็นแหล่งกำเนิดของต้นน้ำลำธารสายเล็กสายน้อยแล้วบางส่วนยังเป็นที่อยู่อาศัยและที่ดินทำกินของชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยงอีกด้วย

1.3 สถิติปริมาณน้ำ

อำเภอทุ่งหัวช้าง จังหวัดลำพูน จัดว่าเป็นอำเภอที่มีฝนอยู่ในเกณฑ์ค่อนข้างน้อย เมื่อเทียบกับอำเภอและจังหวัดใกล้เคียง พิจารณาจากปริมาณฝนของของอำเภอทุ่งหัวช้างพบว่า ปริมาณฝนเฉลี่ยประจำปี ประมาณ 962.4 มิลลิเมตร และมีวันฝนตก 107 วัน เดือนที่มีฝนตกมากที่สุดคือเดือนกันยายน มีปริมาณฝนรวม 191.3 มิลลิเมตร ปริมาณฝนมากที่สุดในวัน 1 วัน วัดได้ 156.0 มิลลิเมตร โดยเดือนมกราคม มีฝนตกน้อยที่สุดวัดได้ 2.4 มิลลิเมตร

1.4 สภาพเศรษฐกิจและสังคม

1.4.1 โครงสร้างทางเศรษฐกิจที่สำคัญ

อำเภอทุ่งหัวช้าง ราษฎรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ซึ่งการเกษตรกรรม ส่วนใหญ่ได้แก่ การปลูกข้าวและปลูกไม้ยืนต้น โดยเฉพาะลำไย นับเป็นพืชยืนต้นที่ปลูกกันมาก นอกจากลำไยแล้วยังมีการปลูกมะม่วงแต่มีเพียงส่วนน้อย นอกจากพืชยืนต้นแล้วยังนิยมปลูกข้าวโพด ซึ่งนับว่าเป็นสินค้าที่สำคัญของอำเภอทุ่งหัวช้างอีกชนิดหนึ่ง โดยราคาของผลผลิตส่วนใหญ่ขึ้นอยู่กับพ่อค้าคนกลาง ซึ่งเป็นผู้รับซื้อผลผลิตของเกษตรกร เกษตรกรในพื้นที่ส่วนใหญ่อยู่ในระดับผู้ผลิตสินค้าเกษตรกรรม ดังนั้นราคาของสินค้าเกษตรกรรมจึงเป็นไปตามกลไกของตลาด นอกจากการประกอบอาชีพเกษตรกรรมแล้ว ยังมีการประกอบอาชีพต่างๆ เช่น ค้าขาย รับราชการ ทอผ้า และมีแรงงานอยู่ในภาคนิคมอุตสาหกรรมอีกด้วย

1.4.2 รายได้ของประชากรรวม รายได้ต่อหัว

เกษตรกรอำเภอทุ่งหัวช้างมีรายได้เฉลี่ยต่อปีเท่ากับ 19,553.53 บาท การผลิตสินค้าทางการเกษตรนั้นเป็นการผลิตที่อาศัยฝนจากธรรมชาติ ดังนั้น จึงมักประสบภัยจากภาวะฝนทิ้งช่วง หรือภัยพิบัติต่างๆ ทำให้ผลผลิตตกต่ำ ไม่ค่อยคุ้มกับการลงทุน

1.4.3 จำนวนครัวเรือน แยกชายหญิง ช่วงอายุ ในเมือง/ชนบท

จำนวนประชากร มีประชากรทั้งสิ้น 20,184 คน แยกเป็น ชาย 10,121 คน หญิง 10,063 คน ประชาชนสามารถแยกเป็นตำบลได้ดังนี้

ตารางที่ 2.1 ข้อมูลประชากรในอำเภอทุ่งหัวช้าง จังหวัดลำพูน

ตำบล	จำนวนประชากรพื้นราบ				จำนวนประชากรชาวเขา		
	หมู่บ้าน	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม
ตะเคียนปม	12	1,617	1,731	3,371	1,911	1,743	3,645
ทุ่งหัวช้าง	12	1,889	1,838	3,727	2,623	2,626	5,249
บ้านปาง	11	1,069	1,098	2,165	1,014	1,004	2,018
รวม	35	4,573	4,690	9,263	5,548	5,373	10,921

ที่มา : สำนักทะเบียนอำเภอทุ่งหัวช้าง, 2563

1.4.4 การใช้ประโยชน์ที่ดิน

ลักษณะของการใช้ประโยชน์ที่ดินของอำเภอทุ่งหัวช้าง ประกอบด้วยพื้นที่ป่า 194,533 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 67.95 พื้นที่ทำการเกษตร 78,353 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 27.34 พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง 7,006 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 2.44 และพื้นที่อื่นๆ 6,395 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 2.23

ตารางที่ 2.2 แสดงการใช้ประโยชน์ที่ดิน อำเภอทุ่งหัวช้าง จังหวัดลำพูน

ประเภทการใช้ที่ดิน	เนื้อที่ (ไร่)	ร้อยละ
1. พื้นที่ป่า	194,533	67.95
2. พืชไร่	42,444	14.82
3. ไม้ผล	23,558	6.83
4. พื้นที่นา	13,726	5.79
5. พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง	7,006	2.44
6. พื้นที่เบ็ดเตล็ด	4,869	1.70
7. ไม้ยืนต้น	2,332	0.81
8. พื้นที่น้ำ	1,526	0.53
9. พืชสวน	252	0.08
10. ทุ่งหญ้าและโรงเรือนเลี้ยงสัตว์	35	0.01
11. ไร่มวนเวียน	8	0.00
รวม	290,289	100

ที่มา: แผนพัฒนาการเกษตรอำเภอทุ่งหัวช้าง จังหวัดลำพูน, 2563

1.4.5 สถานการณ์ลำไย

อำเภอทุ่งหัวช้าง จังหวัดลำพูน มีพื้นที่ปลูกลำไย ทั้งหมด 23,558 ไร่ ให้ผลผลิตแล้ว 23,229 ไร่ พื้นที่ปลูกส่วนใหญ่อยู่ในตำบลทุ่งหัวช้างและตำบลตะเตียนปม ปี 2563 มีผลผลิตรวม 18,583.2 ตัน ผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ 800 กิโลกรัม มูลค่ารวม 202,824,000 ล้านบาท

ตารางที่ 2.3 พื้นที่ปลูกและมูลค่ารวมในการจำหน่ายลำไย ปี 2563 อำเภอทุ่งหัวช้าง จังหวัดลำพูน

ตำบล	ครัวเรือน	พื้นที่ปลูก ไร่	พื้นที่เก็บเกี่ยว ไร่	ผลผลิตเฉลี่ย กก./ไร่	ราคาเฉลี่ย บาท/กก.	มูลค่ารวม บาท
ตะเตียนปม	1,101	7,038	7,030	800	15	84,360,000
ทุ่งหัวช้าง	1,606	11,271	11,011	800	15	132,132,000
บ้านปวง	647	5,249	5,188	800	15	62,256,000
รวม	3,354	23,558	23,229	800	15	202,824,000

ที่มา : แผนพัฒนาการเกษตรอำเภอทุ่งหัวช้าง จังหวัดลำพูน, 2563

โดยสรุปแล้วในบริบทของอำเภอทุ่งหัวช้างประชากรส่วนใหญ่เป็นชาวไทยภูเขาเผ่ากะเหรี่ยง ซึ่งประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก สภาพพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ป่า รองลงมา เป็นพื้นที่ปลูกพืชไร่ ไม้ผลและพื้นที่นา ตามลำดับ และมีรายได้จากภาคการเกษตรต่อปีประมาณ 19,500 บาท พืชเศรษฐกิจหลักได้แก่ ลำไย มันฝรั่ง และถั่วแระ โดยเฉพาะลำไยมีพื้นที่ปลูกกว่า 23,500 ไร่ แต่มีผลผลิตค่อนข้างต่ำ และไม่ได้คุณภาพ ทำให้ผลผลิตที่ได้ไม่ตรงตามความต้องการของตลาด ดังนั้นหากมีการศึกษาเรื่องการยอมรับการผลิตลำไยตามระบบมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรจะสามารถใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมการปลูกลำไยตามระบบมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีในพื้นที่ต่อไป

2. แนวคิดเกี่ยวกับการยอมรับ

2.1 ความหมายของการยอมรับ

เอเวอเรตต์ เอ็ม. โรเจอร์ (Everett M. Roger, 2538) การยอมรับเป็นกระบวนการ (Process) ที่เกิดขึ้นทางจิตใจภายในบุคคล เริ่มจากได้รับการปฏิบัติและนำไปสู่การยอมรับและ

นำไปใช้ในที่สุด ซึ่งกระบวนการนี้มีลักษณะคล้ายกับกระบวนการเรียนรู้และการตัดสินใจ (Decision Making) โดยได้แบ่งกระบวนการยอมรับออกเป็น 5 ขั้นตอน คือ

ขั้นที่ 1 ขั้นรับรู้หรือตื่นตน (Awareness Stage) เป็นขั้นเริ่มแรกที่น่าไปสู่การยอมรับหรือปฏิเสธสิ่งใหม่หรือวิธีการใหม่ ขั้นนี้เป็นขั้นที่ได้รับรู้เกี่ยวกับสิ่งใหม่ๆ (นวัตกรรม) ที่เกี่ยวข้องกับประกอบการอาชีพหรือกิจกรรมของเขา แต่ยังไม่ได้รับข่าวสารไม่ครบถ้วน ซึ่งการรับรู้มักเป็นการรับรู้โดยบังเอิญและจะทำให้เกิดความอยากรู้ต่อไป อันเนื่องมาจากมีความต้องการวิทยาการใหม่ๆ นั้นในการแก้ปัญหาที่ตนเองมีอยู่

ขั้นที่ 2 ขั้นสนใจ (Interest Stage) เป็นขั้นที่เริ่มมีความสนใจแสวงหารายละเอียดเกี่ยวกับวิทยาการใหม่ๆ เพิ่มเติม พฤติกรรมนี้เป็นไปในลักษณะที่ตั้งใจแน่ชัด และใช้กระบวนการคิดมากกว่าขั้นแรก ซึ่งในขั้นนี้จะทำให้ได้รับความรู้เกี่ยวกับสิ่งใหม่หรือวิธีการใหม่มากขึ้น ซึ่งบุคลิกภาพและค่านิยม ตลอดจนบรรทัดฐานทางสังคมหรือประสบการณ์เดิมจะมีผลต่อบุคคลนั้น และมีผลต่อการติดตามข่าวสารหรือรายละเอียดของสิ่งใหม่หรือวิทยาการใหม่นั้นด้วย

ขั้นที่ 3 ขั้นประเมินค่า (Evaluation Stage) เป็นขั้นที่จะไตร่ตรองว่าจะลองใช้วิธีการหรือหาวิทยาการใหม่ๆ นั้นดีหรือไม่ ด้วยการเปรียบเทียบระหว่างข้อดีและข้อเสียว่า เมื่อนำมาใช้แล้วจะเป็นประโยชน์ต่อกิจกรรมของตนหรือไม่ หากรู้สึกว่ามีข้อดีมากกว่าจะตัดสินใจใช้ ขั้นนี้จะแตกต่างจากขั้นอื่นๆ ตรงที่เกิดการตัดสินใจที่จะลองความคิดใหม่ๆ โดยบุคคลมักจะคิดว่าการใช้วิทยาการใหม่ๆ นั้นเป็นการเสี่ยงไม่แน่ใจถึงผลที่จะได้รับ ดังนั้นในขั้นนี้จึงต้องการแรงเสริม (Reinforcement) เพื่อให้เกิดความแน่ใจยิ่งขึ้นว่าสิ่งที่เขาตัดสินใจแล้วนั้นถูกต้องหรือไม่ โดยการให้คำแนะนำให้ข่าวสารเพื่อประกอบการตัดสินใจ

ขั้นที่ 4 ขั้นทดลอง (Trial Stage) เป็นขั้นที่บุคคลทดลองใช้วิทยาการใหม่ๆ นั้นกับสถานการณ์ของตน ซึ่งเป็นการทดลองดูกับส่วนน้อยก่อน เพื่อจะได้ดูว่าได้ผลหรือไม่ ในขั้นนี้บุคคลจะแสวงหาข่าวสารที่เฉพาะเจาะจงเกี่ยวกับวิทยาการใหม่หรือนวัตกรรมนั้น

ขั้นที่ 5 ขั้นตอนการยอมรับ (Adoption Stage) เป็นขั้นที่บุคคลยอมรับวิทยาการใหม่ ๆ นั้น ไปใช้ในการปฏิบัติกิจกรรมของตนอย่างเต็มที่หลังจากที่ได้ทดลองปฏิบัติและเป็นประโยชน์ในสิ่งนั้นแล้ว

กล่าวโดยสรุป การยอมรับ หมายถึง การรับรู้เกี่ยวกับนวัตกรรมหรือสิ่งใหม่ ๆ ที่เกี่ยวข้องกับตน เกิดการสนใจ แสวงหารายละเอียด และทดลองใช้ จนนำไปสู่การปฏิบัติจริง

2.2 ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจยอมรับนวัตกรรม

เอเวอเรตต์ เอ็ม. โรเจอร์ (Everett M. Rogers, 2538) ได้กล่าวไว้ว่ามีปัจจัยที่ผลต่อการตัดสินใจยอมรับนวัตกรรมอยู่หลายปัจจัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของระบบสังคม (social system) การสื่อสาร (communication) ตัวนวัตกรรม (innovation) และระยะเวลา (time) นอกจากนี้การแพร่กระจายนวัตกรรม และลักษณะของผู้รับนวัตกรรมก็เป็นปัจจัยที่สำคัญเช่นกัน ซึ่งอธิบายรายละเอียดได้ดังนี้

2.2.1 ระบบสังคม (social system) หมายถึง องค์กรรวมของประชากรจำนวนหนึ่งซึ่งมีหน้าที่ต้องปฏิบัติต่างๆ กัน และผูกพันในการแก้ปัญหาต่างๆ ร่วมกัน เช่น บริษัท องค์กร โรงเรียน กลุ่มทางกรอื่นๆ โรงพยาบาล สมาคมชานา และระบบสังคมขนาดใหญ่ นั่นก็คือ สังคมมนุษย์ ซึ่งแบ่งระบบออกเป็นสองข้อ ได้แก่ สังคมสมัยใหม่ (แทนด้วยบรรทัดฐาน สังคมสมัยใหม่) และสังคมประเพณี (แทนด้วยบรรทัดฐานประเพณี) โดยทฤษฎีแสดงว่า บรรทัดฐานสังคมสมัยใหม่ส่งเสริมการเปลี่ยนแปลงและไม่สนับสนุนการรับนวัตกรรม โดยสังคมทั้งสองนี้เป็นสังคมในอุดมคติ (ideal type)

2.2.2 การสื่อสาร (communication) หมายถึง การติดต่อระหว่างผู้ส่งสารกับผู้รับสาร โดยผ่านสื่อหรือตัวกลาง ใดๆอย่างหนึ่ง ซึ่งการสื่อสารนี้ก็คือการแพร่กระจายนวัตกรรม โดยปกติแล้วเป็นกระบวนการ (diffusion process) ที่นวัตกรรมอย่างหนึ่งแพร่จากแหล่งผลิตหรือแหล่งค้นพบ ไปสู่ผู้ใช้หรือผู้รับนวัตกรรม ส่วนที่สำคัญของกระบวนการนี้ คือ การกระทำระหว่างกันของมนุษย์ ที่คนหนึ่งสื่อความคิดใหม่ให้กับอีกคนหนึ่งได้รู้ ซึ่งหลังจากที่รู้ความคิดใหม่แล้ว บุคคลจะรับความคิดนั้นหรือไม่ก็เป็นอีกเรื่องหนึ่ง การสื่อสารนี้มีความสำคัญต่อการยอมรับนวัตกรรม ถ้าความสัมพันธ์ระหว่างผู้ส่งผ่านนวัตกรรมเป็นผู้นำความคิด หัวก้าวหน้า (cosmopolite opinion leaders) กับบุคคลสมาชิกชุมชนที่ปราดเปรียว และมีการศึกษาสูง ในชั้นทดลองของกระบวนการแพร่รับนวัตกรรม การยอมรับนวัตกรรมก็จะเกิดขึ้นเร็ว หากความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำความคิดหัวก้าวหน้าแต่สมาชิกชุมชนหัวล้าหลัง การยอมรับนวัตกรรมก็ช้า หรืออาจไม่เกิดการยอมรับนวัตกรรมเลยก็เป็นได้

2.2.3 ตัวนวัตกรรม (innovation) หมายถึง ลักษณะของนวัตกรรมมีส่วนกำหนดระยะเวลาหรือมีผลต่อการยอมรับหรือไม่ยอมรับนวัตกรรม บุคคลที่เป็นกลุ่มเป้าหมายในการเผยแพร่จะพิจารณาลักษณะนวัตกรรมโดยนำมาเปรียบเทียบกับสิ่งที่มีอยู่เดิม ถ้าพิจารณาแล้วเห็นว่านวัตกรรมเป็นสิ่งที่ดีกว่าสิ่งเดิม บุคคลก็มีแนวโน้มยอมรับนวัตกรรมได้สูง ลักษณะของนวัตกรรมที่ใช้ในการเปรียบเทียบกับลักษณะของสิ่งที่มีอยู่เดิมมี 5 ประการ ได้แก่

(1) **คุณลักษณะประโยชน์เชิงเปรียบเทียบ (Relative Advantage)** เป็นการพิจารณาถึงประโยชน์ที่ผู้ยอมรับคาดว่าจะได้รับ การวัดประโยชน์อาจวัดในด้านเศรษฐกิจหรือในด้านอื่นๆ เช่น การเชื่อถือของสังคม เกียรติยศชื่อเสียง ความสะดวกในการใช้งาน การเห็นคุณค่าของนวัตกรรม อาจเป็นสิ่งกำหนดว่าประโยชน์เชิงเปรียบเทียบทางใดที่เป็นสิ่งสำคัญสำหรับผู้ยอมรับนวัตกรรม

(2) **คุณลักษณะที่เข้ากันได้ (Compatibility)** ผู้ยอมรับนวัตกรรมจะพิจารณาว่านวัตกรรมนั้นมีความเข้ากันได้หรือไม่กับค่านิยมที่มีอยู่เดิม ประสบการณ์ในอดีต ตลอดจนความต้องการของผู้ยอมรับ ด้านนวัตกรรมเข้ากับบรรทัดฐาน หรือค่านิยมเดิมที่มีอยู่ในสังคมไม่ได้ จะถูกยอมรับช้ากว่านวัตกรรมที่เข้ากันได้กับบรรทัดฐาน หรือค่านิยมเดิมที่มีอยู่ในสังคม ความเชื่อทางสังคมและวัฒนธรรม

(3) **คุณลักษณะความยุ่งยากซับซ้อน (Complexity)** ผู้ที่ยอมรับนวัตกรรมจะรู้สึกว่ามีความยุ่งยากไม่มากเกินกว่าที่จะทำความเข้าใจหรือไม่ยุ่งยากนักในการนำนวัตกรรมไปใช้ ความซับซ้อนของนวัตกรรมสามารถประเมินค่าได้ตั้งแต่ง่ายที่สุดจนถึงซับซ้อนที่สุด นวัตกรรมบางอย่างจะไม่มี ความซับซ้อนมากนัก แต่บางนวัตกรรมมีความซับซ้อน ต้องใช้ระยะเวลาในการเรียนรู้และนำไปใช้นวัตกรรมที่ง่ายต่อการเข้าใจและนำไปใช้ จะถูกยอมรับเร็วกว่านวัตกรรมที่ซับซ้อนและยากต่อการนำไปใช้

(4) **คุณลักษณะสามารถทดลองใช้ได้ (Trainability)** ผู้ยอมรับนวัตกรรมมีความเชื่อว่าสามารถนำนวัตกรรมไปทดลองใช้ได้ นวัตกรรมที่สามารถแบ่งส่วนไปทดลองใช้ได้ จะถูกยอมรับได้เร็วกว่านวัตกรรมที่ไม่สามารถแบ่งส่วนทดลองได้ การที่นวัตกรรมสามารถแบ่งส่วนไปทดลองใช้ได้นั้นจะช่วยให้กลุ่มเป้าหมายเกิดความมั่นใจที่จะนำนวัตกรรมนั้น ไปใช้ต่อไป

(5) **คุณลักษณะสามารถสังเกตได้ (Observability)** ผู้ยอมรับนวัตกรรมรู้สึกว่านวัตกรรมนั้นเป็นรูปธรรม หรือถ้านวัตกรรมนั้นเป็นนามธรรมก็สามารถสังเกตผลนวัตกรรมนั้นได้ นวัตกรรมบางชนิดสามารถสังเกตเห็นได้ง่ายและสามารถสื่อความหมายให้กับกลุ่มเป้าหมายได้ง่าย นวัตกรรมที่เป็นวัตถุ (Material Innovation) จะถูกยอมรับได้ง่ายกว่านวัตกรรมที่เป็นความคิด (Non – Material Innovation) หรือเป็นนามธรรม

2.2.4 ระยะเวลา (time) หมายถึง เวลาที่ใช้ในกระบวนการแพร่ นวัตกรรม จากจุดเริ่มต้นที่แหล่งผลิต ไปจนถึงจุดที่มีผู้รับนวัตกรรม ซึ่งแต่ละนวัตกรรมใช้เวลาไม่น้อยไม่เท่ากัน ระยะเวลาจะช่วยก่อให้เกิดภาวะนวัตกรรม (innovativeness) อันเป็นเครื่องแสดงระดับหรือประเภทของบุคคล ในการที่บุคคลจะตัดสินใจยอมรับหรือไม่รับนวัตกรรม บุคคลต้องใช้เวลาพิจารณานวัตกรรมระยะหนึ่ง ดังนั้น เวลาจึงมีความสำคัญต่อการตัดสินใจยอมรับนวัตกรรม

2.2.5 การแพร่กระจายนวัตกรรม จะเห็นได้ว่า การแพร่กระจายนวัตกรรมเป็นส่วนหนึ่งของการสื่อสาร (communication) แต่แตกต่างที่การสื่อสารเป็นการเผยแพร่ข่าวสารทุกประเภททั้งข่าวสารเก่า และข่าวสารใหม่ แต่ในการเผยแพร่ นวัตกรรมนั้น ผู้รับจะได้รับแต่ข่าวสารใหม่เท่านั้น

2.2.6 ลักษณะของผู้รับนวัตกรรม เป็นปัจจัยสำคัญปัจจัยหนึ่งที่ผลต่อการตัดสินใจยอมรับนวัตกรรม โดย Everett M. Rogers (1995) แบ่งลักษณะของผู้รับนวัตกรรมไว้ 5 ประเภท ได้แก่

(1) **ผู้นำการเปลี่ยนแปลง (innovators)** ได้แก่ ผู้ที่นำความคิดใหม่ไปปฏิบัติเป็นกลุ่มแรก ลักษณะของกลุ่มนี้เป็นผู้ที่มีนิสัยชอบวิเคราะห์ วิจัยและทดลองสิ่งใหม่ ๆ ชอบเสี่ยง โดยส่วนใหญ่เป็นผู้ที่มีการศึกษาในระดับสูง รายได้สูง มีความรู้ด้านเทคโนโลยี และชอบติดตามเทคโนโลยีอยู่เสมอ เคยไปท่องเที่ยวในสถานที่ต่าง ๆ มากกว่าผู้อื่น มีโลกทัศน์ที่กว้างไกล ชอบอ่านรับฟังข่าวสาร ลักษณะของกลุ่มนี้ไม่เพียงแต่จะเป็นผู้ที่รับทราบความคิดใหม่ในช่วงเริ่มแรกเท่านั้น แต่ยังเป็นผู้ที่พร้อมจะนำนวัตกรรมไปปฏิบัติอย่างรวดเร็วอีกด้วย

(2) **กลุ่มยอมรับเร็ว (early adopters)** กลุ่มนี้ชอบเป็นผู้นำ ชอบความใหม่ การศึกษาของกลุ่มนี้อยู่ในระดับค่อนข้างสูง มีความสุขุมรอบคอบ ประสบผลสำเร็จในการใช้นวัตกรรม มีสถานภาพทางสังคมค่อนข้างสูง ผู้รับนวัตกรรมกลุ่มนี้ต่างจากประเภทแรกตรงที่เป็นรู้จักกว้างขวางภายในชุมชนของตนมากกว่าภายนอกชุมชน และมักเป็นที่รักใคร่นับถือของคนในท้องถิ่น สามารถให้ข้อมูลหรือคำแนะนำเกี่ยวกับนวัตกรรมกับคนทั่วไปได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้ยังเป็นบุคคลสำคัญ หรือเป็นหัวหน้า หรือเป็นผู้นำในฐานะเป็นตัวแทนของการเปลี่ยนแปลง

(3) **กลุ่มยอมทำตาม (early majority)** คนกลุ่มนี้เป็นคนรอบคอบ ต้องใช้เวลาคิดนานก่อนทำการตัดสินใจ พิจารณาถึงความสะดวกในการใช้งาน และประโยชน์ของนวัตกรรม จนรู้จักและเข้าใจนวัตกรรมพอสมควร เป็นผู้ที่มีความสามารถทางด้านเทคโนโลยีในระดับที่พอใช้งานได้ ไม่ค่อยได้ติดตามเทคโนโลยี เคยอบรม เคยใช้งานในบางโอกาส หรือหน่วยงานสนับสนุนให้ใช้เทคโนโลยีอยู่บ้าง แต่ไม่ใช้อย่างสม่ำเสมอ อยากรู้ตาม บุคคลกลุ่มนี้พร้อมที่จะยอมรับเทคโนโลยีให้มากขึ้นกว่าเดิม ถ้าได้รับการส่งเสริมหรือสนับสนุน ในขณะที่เดียวกันการยอมรับนวัตกรรมและเทคโนโลยีสำหรับกลุ่มนี้อาจลดลงได้ถ้าหน่วยงานไม่มีการสนับสนุนและพัฒนาให้มีการนำเทคโนโลยีมาใช้ในทางการศึกษาเลย การตัดสินใจยอมรับนวัตกรรมของกลุ่มนี้มักดูจากการตัดสินใจของสองกลุ่มแรก

(4) **กลุ่มยอมรับช้า (late majority)** กลุ่มนี้เป็นคนช่างสงสัย หัวโบราณฐานะไม่ดี กลุ่มนี้กว่าจะมีใช้เทคโนโลยีหรือนวัตกรรม อาจจะเริ่มตกรุ่นไปแล้วและมีความจำเป็น

ต้องการใช้งานจริงๆ จึงจะใช้ ปัญหาของกลุ่มนี้คือ การขาดความรู้ ความเข้าใจ ไม่ทราบแหล่งทรัพยากรการเรียนรู้ต่าง ๆ ขาดการฝึกอบรมพัฒนา ทักษะ อยู่ห่างไกล ทำให้มีส่วนในการเข้าร่วมกิจกรรมที่ต้องใช้เทคโนโลยีไม่มากนัก ทั้งที่ตัวเองก็สนใจ หรือพอจะรู้ว่าเทคโนโลยีใหม่ๆ มาบ้าง ทำให้กลุ่มนี้อยู่ในระดับพร้อมที่จะใช้เทคโนโลยีแต่ขาดผู้นำเข้าสู่ระบบนวัตกรรม กลุ่มนี้สามารถขยับเข้ามาอยู่ในกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งได้อยู่เสมอ เพราะกลุ่มนี้ไม่ได้หมายความว่าไม่ยอมรับนวัตกรรมเสมอไป หรือไม่รับรู้รับทราบ เพียงแต่ขาดโอกาสหรือมีอุปสรรคเท่านั้น

(5) **กลุ่มล่าช้า (laggards)** เป็นกลุ่มที่ใช้เทคโนโลยีหรือนวัตกรรม เมื่อตก รุ่นไปแล้ว และเป็นกลุ่มสุดท้ายในสังคม เป็นกลุ่มที่ติดต่อกับบุคคลอื่นน้อย กลุ่มนี้ได้รับข้อมูลโดยสอบถามจากบุคคลรอบข้างเช่น เพื่อน หรือญาติ และพฤติกรรมการของคนในสังคมกลุ่มก่อน กลุ่มนี้เป็นกลุ่มที่มีการยอมรับนวัตกรรมและเทคโนโลยีน้อยที่สุดหรืออาจเรียกได้ว่าเป็นกลุ่มที่ไม่ยอมรับนวัตกรรมและเทคโนโลยี กลุ่มนี้เป็นลักษณะที่มองไม่เห็นความสำคัญและประโยชน์ของนวัตกรรม คิดว่าวิธีการเดิมๆ ยังสามารถใช้ได้ดียิ่งไม่จำเป็นต้องนำนวัตกรรมเข้ามา หรือคำนึงถึงเรื่องราคาของนวัตกรรมว่ามีราคาค่อนข้างสูงจึงไม่ยอมรับที่จะใช้ ขณะเดียวกันก็มีพื้นฐานเดิมที่ไม่สนใจที่จะฝึกอบรม ติดตาม หรือพัฒนาตนเอง และยังมีลักษณะกลัวการเป็นหนี้ จึงทำให้ไม่ยอมรับนวัตกรรม แม้ว่านวัตกรรมนั้นจะนำความสะดวกสบายมาให้ผู้ใช้

2.3 โครงสร้างการตัดสินใจยอมรับนวัตกรรม

จากการศึกษาจากแนวคิดในเรื่อง โครงสร้างการตัดสินใจยอมรับนวัตกรรมของ Everett M. Rogers (2538) ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญในเรื่องของนวัตกรรม และทำการศึกษาในเรื่องนี้อย่างต่อเนื่องมาโดยตลอด พบว่า มีการแบ่งโครงสร้างการตัดสินใจยอมรับนวัตกรรมไว้เป็น 3 ส่วน ซึ่งได้แก่ สิ่งที่มีอยู่เดิม (antecedent) กระบวนการ (process) ผลที่ตามมา (consequences)

2.3.1 สิ่งที่มีอยู่เดิม (antecedent) ประกอบด้วยตัวแปรเกี่ยวกับบุคคลของผู้ยอมรับนวัตกรรม ซึ่งได้แก่ ลักษณะบุคลิกภาพของบุคคล เช่น ทักษะ ทิศนคติทั่ว ๆ ไปเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลง ลักษณะทางสังคมของบุคคล เช่น การที่บุคคลมีแนวคิดที่เป็นสากล ไม่ยึดติดอยู่กับท้องถิ่น มีการติดต่อเกี่ยวข้องกับบุคคลหรือสถาบันนอกระบบสังคม และระดับของความต้องการนวัตกรรมของผู้ยอมรับนวัตกรรม ล้วนแต่มีอิทธิพลต่อกระบวนการตัดสินใจยอมรับนวัตกรรมของแต่ละบุคคล อีกหนึ่งตัวแปรในส่วนนี้ คือ ระบบสังคมของผู้ยอมรับนวัตกรรม เช่น บรรทัดฐานของระบบสังคม การเปิดใจยอมรับการเปลี่ยนแปลง บุคลากรของการสื่อสาร (ระดับที่หน่วยงานต่างๆ ในระบบสังคมถูกเชื่อมเข้าด้วยกัน โดยช่องทางการสื่อสารระหว่างบุคคล) ฯลฯ ตัวแปรทั้งสองนี้ ซึ่งได้แก่ ผู้รับนวัตกรรมและระบบสังคมจะมีอิทธิพลในขั้นให้ความรู้ว่ามีนวัตกรรมเกิดขึ้น

แล้ว แต่ยังไม่มีความรู้ที่เป็นรายละเอียดเกี่ยวกับนวัตกรรมนั้นอย่างสมบูรณ์เท่านั้น นอกจากนี้คุณลักษณะของนวัตกรรมก็เป็นอีกตัวแปรหนึ่งที่จะช่วยให้การตัดสินใจสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

2.3.2 กระบวนการ (process) หมายถึง ขั้นตอนซึ่งบุคคล หรือกลุ่มบุคคลมีปฏิสัมพันธ์กับนวัตกรรม เป็นกระบวนการตัดสินใจยอมรับนวัตกรรม (innovation-decision process) เนื่องจากการยอมรับนวัตกรรมใดก็ตามนั้น มีปัจจัยหลายประการที่เกี่ยวข้องและส่งผลให้เกิดการตัดสินใจยอมรับหรือปฏิเสธนวัตกรรม โดย Everett M. Rogers (2538: 162 – 185) สรุปได้ว่าแบ่งกระบวนการตัดสินใจยอมรับนวัตกรรมออกเป็น 5 ขั้นตอน ดังต่อไปนี้

(1) **ขั้นความรู้ (knowledge)** เป็นขั้นตอนที่บุคคลเปิดรับหรือรับรู้ว่ามีนวัตกรรมนั้นอยู่ โดยบุคคลจะมีความรู้เกี่ยวกับหน้าที่หรือประโยชน์ของนวัตกรรมนั้นบ้าง แต่ไม่รู้ถึงข้อมูลที่เป็นรายละเอียดของนวัตกรรมนั้นๆ มากนัก

(2) **ขั้นจูงใจ (persuasion)** ในขั้นนี้ บุคคลจะได้รับความรู้เกี่ยวกับนวัตกรรมเพิ่มมากขึ้น จนเกิดทัศนคติว่าชอบหรือไม่ชอบนวัตกรรมนั้น สิ่งที่มีเกิดขึ้นในช่วงเวลานี้ ได้แก่ การที่บุคคลเริ่มมีความคิดเห็น หรือมีการเปรียบเทียบนวัตกรรมทั้งในด้านผลดีและผลเสีย โดยพิจารณาข้อมูลเกี่ยวกับนวัตกรรมที่ได้รับมาว่าเหมาะสมกับตนในสภาพปัจจุบันและในอนาคตหรือไม่อย่างไร มีผลติดตามมาในด้านใด มีประโยชน์กับตนมากน้อยเพียงใด ถ้าเห็นว่ามีประโยชน์มากก็จะเกิดความรู้สึกทางด้านบวก แต่ถ้าคิดว่ามีประโยชน์น้อยหรือไม่มีประโยชน์กับตนก็จะไปพัฒนาความรู้สึกทางด้านลบ

(3) **ขั้นตัดสินใจ (decision)** เป็นขั้นตอนที่บุคคลประเมินองค์ประกอบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับนวัตกรรม เช่น ข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับนวัตกรรม ความคิดเห็นของตนเอง คนใกล้ชิดเกี่ยวกับนวัตกรรม รวมทั้งมีการเข้าร่วมกิจกรรมหรือทดลองใช้นวัตกรรม ซึ่งการทดลองใช้อาจไม่ใช่การใช้ด้วยตนเอง แต่เป็นการสังเกตจากบุคคลอื่นที่มีอิทธิพลกับตน

(4) **ขั้นนำไปปฏิบัติ (implementation)** กระบวนการตัดสินใจยอมรับนวัตกรรมในขั้นต้นนั้นเป็นเรื่องของความรู้ ความคิด แต่สำหรับขั้นนี้เป็นขั้นของการปฏิบัติ โดยบุคคลจะเริ่มนำนวัตกรรมที่ตนตัดสินใจรับมาใช้ ในขั้นนี้ข้อมูลข่าวสารมีบทบาทสำคัญมากต่อการยอมรับนวัตกรรม โดยเฉพาะข้อมูลที่มีเนื้อหาสะท้อนให้เห็นความสำคัญของนวัตกรรมต่อบุคคล สถานที่ซึ่งสามารถเข้าถึงนวัตกรรม วิธีการใช้นวัตกรรม รวมไปถึงการแก้ปัญหาที่อาจเกิดขึ้น ภายหลังจากการนำมาใช้ กล่าวคือ บุคคลจะรู้ว่านำนวัตกรรมนั้นมาจากไหน นำไปใช้อย่างไร เมื่อนำไปใช้จะเกิดปัญหาอย่างไร และสามารถแก้ปัญหาได้อย่างไร นอกจากนี้ผู้นำการเปลี่ยนแปลงก็เป็นผู้ที่มีบทบาทที่สำคัญในการให้ข้อมูลที่บุคคลต้องการ รวมถึงการชี้แนะวิธีแก้ปัญหาด้วย

(5) **ขั้นยืนยัน (confirmation)** เป็นขั้นตอนที่บุคคลมักจะแสวงหาข้อมูลข่าวสารต่างๆ ทำให้เกิดความมั่นใจ เพื่อช่วยยืนยันการตัดสินใจของตน ในขั้นนี้บุคคลที่เคยปฏิเสธ อาจเปลี่ยนใจมายอมรับนวัตกรรมหากบุคคลดังกล่าวได้รับข้อมูลข่าวสารในด้านที่ดีเกี่ยวกับนวัตกรรมนั้น ในขณะที่เดียวกันบุคคลที่รับนวัตกรรมไปแล้ว อาจเกิดการลังเล สับสน หรือตัดสินใจยุติการรับนวัตกรรมนั้นก็ได้ หากได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับนวัตกรรมในด้านไม่ดี หรือเพราะนวัตกรรมนั้นถูกแทนที่ด้วยความคิดที่ใหม่กว่า สิ่งที่เกิดขึ้นนี้จึงอาจเป็นการยืนยันการตัดสินใจเดิม (continued acceptance / rejection) หรือเปลี่ยนใจก็ได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับข้อมูลที่ได้รับมาเพิ่มเติม

กล่าวโดยสรุปแนวคิดเกี่ยวกับการยอมรับ แบ่งเป็น 5 ขั้นตอนคือ ขั้นรับรู้ ขั้นสนใจ ขั้นประเมินค่า ขั้นทดลอง และขั้นตอนการยอมรับ ตามลำดับ โดยมีปัจจัยที่สำคัญที่มีผลต่อการตัดสินใจยอมรับนวัตกรรม ได้แก่ระบบสังคม การสื่อสาร ตัวนวัตกรรม ระยะเวลา การแพร่กระจายนวัตกรรม ลักษณะของนวัตกรรม โดยมีโครงสร้างการตัดสินใจยอมรับนวัตกรรม 3 ส่วน ได้แก่สิ่งที่มียู่เดิม กระบวนการและผลที่ตามมา ตามลำดับ

3. สภาพการผลิตลำไย

กรมวิชาการเกษตร(2560) ลำไย มีชื่อวิทยาศาสตร์ว่า *Dimocarpus longan* ชื่อภาษาอังกฤษว่าลองแกน (Longan) วงศ์ Sapindaceae เป็นไม้ผลเขตร้อนและกึ่งร้อน เป็นไม้ยืนต้นขนาดกลาง ลำต้นสีน้ำตาล ออกดอกเป็นช่อ สีขาวครีม ผลทรงกลมเป็นช่อ ผลดิบเปลือกสีน้ำตาลอมเขียว ผลสุกสีน้ำตาลล้วน เนื้อลำไยสีขาวหรือชมพูอ่อน เมล็ดสีดำเป็นมัน เนื้ออ่อน ลำไยสามารถขึ้นได้ดีในดินแทบทุกชนิด แม้กระทั่งดินลูกรังแต่ดินที่ลำไยชอบมาก คือดินร่วนปนทราย และดินตะกอน ดินที่ปลูกลำไยควรมีหน้าดินลึก การระบายน้ำดี สำหรับค่าของความเป็นกรด-ด่าง (pH) เท่ากับ 6 โดยแหล่งปลูกลำไยที่สำคัญของโลกได้แก่ ไทย จีน เวียดนามและไต้หวัน นอกจากนี้ก็มีปลูกบ้าง ในบางมลรัฐของออสเตรเลียและสหรัฐอเมริกา

3.1 พันธุ์ลำไย ที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ส่งเสริมเกษตรกรปลูก มีดังนี้

(1) พันธุ์ค้อ มีแหล่งปลูกที่สำคัญคือภาคเหนือตอนบน ออกดอกและติดผลง่ายกว่าพันธุ์อื่น ให้ผลผลิตค่อนข้างสม่ำเสมอ เริ่มให้ผลผลิตเมื่ออายุ 4 ปี หลังปลูก ออกดอกกลางเดือนมกราคมเก็บผลผลิตช่วงเดือนกรกฎาคม-สิงหาคม ลักษณะผลค่อนข้างกลม กว้าง 2.8 เซนติเมตรหนา 2.5 เซนติเมตร ยาว 2.5 เซนติเมตรสีน้ำตาลอ่อน บ่าผลยกข้างเดียว รสหวาน จำนวนผลโดยเฉลี่ย 85-94 ผลต่อกิโลกรัม นิยมบริโภคสด และแปรรูป

(2) พันธุ์สีชมพู ออกดอกและติดผลยากกว่าพันธุ์คอ ผลผลิตไม่สม่ำเสมอ เริ่มให้ผลผลิตเมื่ออายุ 4 ปีหลังปลูก ออกดอกปลายเดือนมกราคม เก็บผลผลิตปลายเดือน กรกฎาคม-สิงหาคม ลักษณะผลค่อนข้างกลม กว้าง 2.9 เซนติเมตรหนา 2.7 เซนติเมตรยาว 2.7 เซนติเมตร สีน้ำตาลอ่อน เนื้อกรอบ สีชมพูเล็กน้อย สีเนื้อเข้มขึ้นเมื่อผลแก่จัด รสหวานจัด กลิ่นหอม ขนาดผลโดยเฉลี่ยใกล้เคียงกับพันธุ์คอ นิยมบริโภคสด

(3) พันธุ์เขียวเขียว ออกดอกและติดผลยากกว่าพันธุ์สีชมพู เริ่มให้ผลผลิตเมื่ออายุ 4-5 ปีหลังปลูก ออกดอกเดือนมกราคม เก็บผลผลิตเดือนสิงหาคม-กันยายน ลักษณะผลแบนและเบี้ยว กว้าง 3 เซนติเมตรยาว 2.6 เซนติเมตรยาว 2.8 เซนติเมตร สีน้ำตาลอ่อนออกเขียวเล็กน้อย มีป่าผลไม่เท่ากัน เนื้อกรอบสีขาว ค่อนข้างใส รสหวานจัด นิยมบริโภคสด

(4) พันธุ์แก้ว ออกดอกติดผลยากกว่าพันธุ์คอและสีชมพู เริ่มให้ผลผลิตเมื่ออายุ 4-5 ปีหลังปลูก ออกดอกปลายเดือนมกราคม เก็บผลผลิตปลายเดือนกรกฎาคม-สิงหาคม ลักษณะผลค่อนข้างกลม กว้าง 2.8 เซนติเมตรยาว 2.7 เซนติเมตรยาว 2.7 เซนติเมตร สีน้ำตาล เนื้อกรอบสีขาว ค่อนข้างใส รสหวานจัด กลิ่นหอม นิยมบริโภคสด

3.2 การปลูก

การเตรียมดิน ถ้าเป็นดินที่ที่เคยปลูกพืชอื่นมาก่อนให้ไถดินลึกประมาณ 30 เซนติเมตร ตากดินไว้ 20-25 วัน พรวนย่อยดินอีก 1-2 ครั้ง และปรับระดับดินให้สม่ำเสมอตามแนวลาดเอียง

3.3 วิธีการปลูก

(1) การเตรียมพันธุ์ โดยวิธีการตอนกิ่ง ซึ่งควรเตรียมไว้ล่วงหน้า 1 ปี เพื่อจะได้ต้นกล้าที่แข็งแรง

(2) ระยะเวลาปลูกควรวางผังระยะปลูกระหว่างแถวและต้น 8x8 หรือ 10x8 เมตรตามสภาพพื้นที่ หรือระยะ 7x5 ในกรณีที่มีการควบคุมทรงพุ่ม

(3) วิธีปลูก

(3.1) ขุดหลุมปลูกขนาดกว้าง ยาว ลึกประมาณ 80x80x80 เซนติเมตร

(3.2) รองก้นหลุมด้วยปุ๋ยคอกที่ย่อยสลายดีแล้วอัตรา 3-5 กิโลกรัมต่อหลุม โดยผสมกับหน้าดิน ใส่ลงก้นหลุม พูนดินสูงจากปากหลุมประมาณ 15 เซนติเมตร

(3.3) ก่อนปลูกทำหลุมเท่าถุงเพื่อวางชำต้นกล้าที่ตัดรากรอบ ๆ ถุงชำต้นกล้าทิ้งไป โดยเฉพาะบริเวณก้นถุงใช้มีดคมกรีดจากก้นถุงขึ้นมาปากถุงทั้งสองด้านแล้วดึงพลาสติกออกอย่างระมัดระวังอย่าให้ดินแตก กลบดินให้แน่น

(3.4) ปักไม้หลักและผูกเชือกยึดต้นเพื่อป้องกันต้นกล้าโยกคลอนรดน้ำให้ชุ่มพราง
แสงให้จนกระทั่งแตกยอดอ่อน 1 ครั้ง จึงงดพรางแสง

3.4 การดูแลรักษา

3.4.1 การใส่ปุ๋ย

- 1) ลำไยอายุ 1-3 ปี หลักจากต้นแตกใบอ่อนชุดที่ 1 ใส่ปุ๋ยเคมีสูตร 15-15-15 + 46-0-0 สัดส่วน 1:1 อัตรา 100 กรัมต่อต้น ปีละ 3 ครั้ง และเพิ่มขึ้นปีละ 2 เท่าทุกปี
- 2) ลำไยอายุ 4 ปี แตกใบอ่อนประมาณเดือนสิงหาคม ใส่ปุ๋ยเคมีสูตร 15-15-15 + 46-0-0 สัดส่วน 1:1 อัตรา 1-2 กิโลกรัมต่อต้นและเดือน พฤศจิกายนพ่นปุ๋ยเคมีสูตร 0-52-34 อัตรา 150 กรัมต่อน้ำ 20 ลิตร พ่นให้ทั่วทรงพุ่มเพื่อไม่ให้ลำไยแตกใบใหม่พ่น 3 ครั้งทุก 7 วัน
- 3) สำหรับลำไยที่ให้ผลผลิตแล้ว(อายุ 5 ปีขึ้นไป) หลังเก็บเกี่ยวผลผลิตปีที่ผ่านมา ใส่ปุ๋ยสูตร 15-15-15 + 46-0-0 สัดส่วน 1:1 อัตรา 1-2 กิโลกรัมต่อต้น เมื่อลำไยแตกใบอ่อนชุดที่ 2 กลางเดือนตุลาคมใส่ปุ๋ยเคมีสูตร 0-46-0 + 0-0-60 สัดส่วน 1:1 อัตรา 2-3 กิโลกรัมต่อต้น เพื่อให้ลำไยพักตัวและพร้อมต่อการออกดอก
- 4) เมื่อลำไยติดผลขนาดเส้นผ่านศูนย์กลาง 1 ซม. ใส่ปุ๋ยเคมี 15-15-15 + 46-0-0 สัดส่วน 1:1 อัตรา 1-2 กิโลกรัมต่อต้น เพื่อบำรุงผลให้เจริญเติบโต
- 5) ก่อนเก็บเกี่ยว 1 เดือน ใส่ปุ๋ยเคมีสูตร 0-0-60 อัตรา 1-2 กิโลกรัมต่อต้นเพื่อเพิ่มคุณภาพผลผลิต
- 6) หลังเก็บเกี่ยวผลผลิต ใส่ปุ๋ยเคมีสูตร 15-15-15 + 46-0-0 สัดส่วน 1:1 อัตรา 1-2 กิโลกรัมต่อต้น

3.4.2 การให้น้ำ

- 1) แบบใช้สายยางรด ลงทุนต่ำ แต่ต้องมีแหล่งน้ำและแรงงานเพียงพอ
- 2) แบบหัวเหวี่ยง เป็นการให้น้ำในกรณีมีแหล่งน้ำจำกัด ต้นทุนสูงกว่าแบบใช้สายยาง
- 3) แบบหัวเหวี่ยงขนาดเล็ก เหมาะสำหรับพื้นที่ที่มีแหล่งน้ำจำกัดใช้แรงงานน้อย แต่ต้องมีการดูแลรักษาสูง
- 4) แบบน้ำหยด เหมาะสำหรับที่มีแหล่งน้ำจำกัดมาก ต้นทุนสูง

3.4.3 การตัดแต่งกิ่งและควบคุมทรงพุ่ม

- 1) ลำไยอายุ 1-3 ปี ซึ่งยังไม่ให้ผลผลิตควรตัดแต่งให้ลำไยมีลักษณะเป็นพุ่มเป็นทรงกลม

2) ลำไยอายุ 4-5 ปี ให้ผลผลิตแล้ว ควรตัดแต่งกิ่งภายหลังเก็บเกี่ยว ตัดกิ่งกลาง ทรงพุ่มที่อยู่แนวตั้งเหลือตอกิ่ง เพื่อเปิดกลางพุ่มให้ได้รับแสงสว่างมากขึ้น

3) ลำไยอายุ 5-10 ปี ตัดแต่งกิ่งภายหลังเก็บเกี่ยวเพื่อไม่ให้ทรงพุ่มชนกัน ตัดแต่ง เช่นเดียวกับลำไยอายุ 4-5 ปี ตัดปลายกิ่งทั้งแนวนอนและแนวตั้งให้มีความสูงเพียง 3 เมตรเพื่อ สะดวกในการปฏิบัติงาน

กล่าวโดยสรุปได้ว่า สภาพการผลิตลำไยประกอบด้วย พันธุ์ลำไย ที่สำคัญ เช่นพันธุ์ดอ พันธุ์สีชมพู พันธุ์เขียวเขียว และพันธุ์แก้ว การปลูก ควรมีการไถดินลึกประมาณ 30 เซนติเมตร ตากดิน 20-25 วัน พรวนดินและปรับให้ดินสม่ำเสมอตามแนวลาดเอียง วิธีปลูก ควรมีการเตรียมกิ่ง ตอนไว้ล่วงหน้า การปลูกให้มีระยะระหว่างแถวและต้น 8x8 หรือ 10x8 การดูแลรักษา ปุ๋ยที่ใช้ ส่วนใหญ่จะใช้สูตร 15-15-15 ผสม 46-0-0 ไล่ตามอายุของต้นลำไย ส่วนการให้น้ำควรให้น้ำ สม่ำเสมอ มีการตัดแต่งทรงพุ่มและช่อดอกเพื่อเพิ่มคุณภาพผลผลิต

4. มาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (GAP)

สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ (2560) การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (Good Agriculture Practices: GAP) หมายถึง แนวทางในการทำการเกษตร เพื่อให้ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพดีและปลอดภัยตามมาตรฐานที่กำหนด โดยขบวนการผลิตจะต้องปลอดภัยต่อเกษตรกรและผู้บริโภค ปราศจากการปนเปื้อนของสารเคมี ไม่ทำให้เกิดมลพิษต่อสิ่งแวดล้อม มีการใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด คุ่มค่าการลงทุน การผลิตตามมาตรฐาน GAP ก่อให้เกิดความยั่งยืน ทางการเกษตร สิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจและสังคม

กรมวิชาการเกษตร (2553) การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (Good Agriculture Practices เรียกว่า GAP) หมายถึง แนวทางในการทำการเกษตร เพื่อให้ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพดีตรงตามมาตรฐานที่กำหนด ได้ผลผลิตสูงคุ้มค่าการลงทุนและขบวนการผลิตจะต้องปลอดภัยต่อเกษตรกรและผู้บริโภค มีการใช้ทรัพยากรที่เกิดประโยชน์สูงสุด เกิดความยั่งยืนทางการเกษตรและไม่ทำให้เกิดมลพิษต่อสิ่งแวดล้อม โดยหลักการนี้ได้รับการกำหนดโดยองค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติ (FAO) สำหรับประเทศไทย กรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่ในการตรวจรับรองระบบการจัดการคุณภาพ การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืช (GAP) โดยได้กำหนดข้อกำหนด กฎเกณฑ์และวิธีการตรวจประเมิน ซึ่งเป็นไปตามหลักการที่สอดคล้องกับ GAP ตามหลักการสากล เพื่อใช้เป็นมาตรฐานการผลิตพืชในระดับฟาร์มของประเทศ รวมทั้งได้จัดทำคู่มือการเพาะปลูกพืชตามหลัก GAP สำหรับพืชที่สำคัญของไทย

จำนวน 24 ชนิด ประกอบด้วยผลไม้ ทุเรียน ลำไย กล้วยไม้ สับปะรด ส้มโอ มะม่วง และ ส้มเขียวหวาน พืช ผัก มะเขือเทศ หน่อไม้ฝรั่ง ผักคะน้า หอมหัวใหญ่ กะหล่ำปลี พริก ถั่วฝักยาว ถั่ว ถั่วลิสง ผักกาดขาวปลี ข้าวโพดฝักอ่อน หัวหอมปลี และหัวหอมแบ่ง ไม้ดอก กล้วยไม้ตัดดอก และ ปทุมมา พืชอื่นๆ กาแฟ โรบัสต้า มันสำปะหลัง และยางพารา

การตรวจรับรองระบบ GAP ของกรมวิชาการเกษตรได้แบ่งออกเป็น 3 ระดับ ดังนี้

1. กระบวนการผลิตที่ได้ผลิตผลปลอดภัย
2. กระบวนการที่ได้ผลิตผลปลอดภัยและปลอดภัยจากศัตรูพืช
3. กระบวนการผลิตที่ได้ผลิตผลปลอดภัย ปลอดภัยจากศัตรูพืชและคุณภาพเป็นที่

พึงพอใจของผู้บริโภค

ข้อกำหนด วิธีปฏิบัติ เกณฑ์ที่กำหนดและวิธีตรวจประเมิน มีปรากฏดังตาราง 2.4

ดังนี้

ตารางที่ 2.4 ข้อกำหนด วิธีปฏิบัติ เกณฑ์ที่กำหนดและวิธีตรวจประเมิน

ลำดับข้อกำหนด	เกณฑ์ที่กำหนด	วิธีตรวจประเมิน
1.แหล่งน้ำ	น้ำที่ใช้ต้องได้จากแหล่งที่ไม่มีสภาพแวดล้อมซึ่งก่อให้เกิดการปนเปื้อนจุลินทรีย์ สารเคมี และโลหะหนัก	-ตรวจพินิจสภาพแวดล้อม หากอยู่ในสถานะเสี่ยงให้ -ตรวจสอบและวิเคราะห์คุณภาพน้ำ
2.พื้นที่ปลูก	ต้องเป็นที่ที่ไม่มีความเสี่ยงเนื่องจากสารเคมี จุลินทรีย์และโลหะหนักที่จะทำให้เกิดการตกค้างหรือปนเปื้อนในผลผลิต	-ตรวจพินิจสภาพแวดล้อม หากอยู่ในสถานะเสี่ยงให้ -ตรวจสอบและวิเคราะห์คุณภาพดิน
3.การใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตร	ใช้ตามคำแนะนำหรืออ้างอิงคำแนะนำของกรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ หรือตามคำแนะนำในฉลากที่ขึ้นทะเบียนกับกรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ต้องใช้สารเคมีให้สอดคล้องกับรายการสารเคมีที่ประเทศคู่ค้าอนุญาตให้ใช้ และห้ามใช้วัตถุอันตรายที่ระบุไว้ในทะเบียน	-ตรวจสถานที่เก็บรักษาวัตถุอันตรายทางการเกษตร -ตรวจบันทึกข้อมูลการใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตร

ลำดับข้อกำหนด	เกณฑ์ที่กำหนด	วิธีตรวจประเมิน
	วัตถุอันตรายทางการเกษตรที่ห้ามใช้	
4.การจัดการคุณภาพผลผลิตก่อนการเก็บเกี่ยว	การมีแผนควบคุมการผลิตเพื่อให้ได้ผลผลิตตรงตามความต้องการและคำนึงถึงความปลอดภัยของผู้บริโภค และสวัสดิภาพของผู้ปฏิบัติงาน	-ตรวจพินิจแผนควบคุมการผลิต
5.การเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว	-เก็บเกี่ยวผลผลิตที่มีอายุเก็บเกี่ยวที่เหมาะสม มีคุณภาพตรงตามความต้องการของตลาด -การเก็บเกี่ยวผลผลิตต้องถูกสุขลักษณะ ปราศจากการปนเปื้อน และไม่วางผลผลิตให้สัมผัสกับพื้น โดยตรง	-ตรวจพินิจสถานที่ อุปกรณ์ ภาชนะบรรจุ ขั้นตอน และวิธีการขนย้ายผลผลิต
6.การเก็บรักษาและการขนย้ายผลผลิต	-สถานที่ อุปกรณ์และพาหนะ ต้องสะอาด ปราศจากการปนเปื้อนสิ่งอันตรายที่มีผลต่อความปลอดภัยในการ บริโภคและต้องขนย้ายผลผลิตอย่างระมัดระวังมิให้ชำ	-ตรวจพินิจจากการบันทึกผลการสำรวจศัตรูพืชและวิธีการคัดแยก
7.สุขลักษณะส่วนบุคคล	ผู้ปฏิบัติงาน ต้องมีความรู้ และสามารถปฏิบัติงานได้อย่างเหมาะสม ผ่านการฝึกอบรมที่ถูกต้องและถูกสุขลักษณะ	-สัมภาษณ์/พินิจทักษะการปฏิบัติงาน และตรวจอุปกรณ์ เครื่องมือที่ใช้ประกอบการผลิต
8.การบันทึกและการตามสอบ	การจัดทำบันทึกเกี่ยวกับปัจจัยการผลิต การใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตร ตลอดจนข้อมูลการซื้อขาย	-ตรวจบันทึกข้อมูลของเกษตรกรตามแบบบันทึกข้อมูล

ที่มา : กรมวิชาการเกษตร, 2559

5. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาเกี่ยวกับ เรื่อง การยอมรับการผลิตลำไยตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ของเกษตรกรอำเภอทุ่งหัวช้าง จังหวัดลำพูน มีการศึกษาผลงานการวิจัยที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

5.1 สภาพพื้นฐานทางสังคม

อายุ

นิภาพร วงศ์สะอาด (2556) วิจัยเรื่องการปฏิบัติตามระบบการจัดการระบบการจัดการคุณภาพการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับลำไยของเกษตรกรในอำเภอสามเภาจังหวัดตาก พบว่าเกษตรกร มีอายุเฉลี่ย 50.53 ปี เกษตรกร และสอดคล้องกับงานวิจัยของเฉลิมพร ลำน้อย (2560) วิจัยเรื่อง การผลิตลำไยคุณภาพของเกษตรกรอำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีอายุเฉลี่ย 55.31 ปี

ระดับการศึกษา

นิภาพร วงศ์สะอาด (2556) พบว่าเกษตรกรจบการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และสอดคล้องกับงานวิจัยของเฉลิมพร ลำน้อย (2560) พบว่า เกษตรกรจบการศึกษาระดับชั้นประถมศึกษา

ประสบการณ์ในการปลูกลำไย

อัญชลี กุณูพงศ์ (2548) วิจัยเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติของเกษตรกร ผู้ปลูกลำไยตามระบบการจัดการคุณภาพของเกษตรกรที่เหมาะสมสำหรับลำไยในจังหวัดลำพูน พบว่าเกษตรกรมีประสบการณ์ในการปลูกลำไยเฉลี่ย 16.04 ปีและสอดคล้องกับงานวิจัยของเฉลิมพร ลำน้อย (2560) พบว่าเกษตรกร มีประสบการณ์ในการทำสวนลำไย 15.3 ปี

จำนวนครั้งในการติดต่อเจ้าหน้าที่และการเข้ารับการฝึกอบรม

อัญชลี กุณูพงศ์ (2548) พบว่าเกษตรกรมีจำนวนครั้งในการเข้าฝึกอบรมเฉลี่ย 1.71 ครั้ง/ปี มีความถี่ในการติดต่อเจ้าหน้าที่เฉลี่ย 2.42 ครั้ง/ปี และสอดคล้องกับงานวิจัยของนิภาพร วงศ์สะอาด (2556) พบว่าเกษตรกรมีจำนวนครั้งในการเข้าฝึกอบรมเฉลี่ย 2.00 ครั้ง/ปี มีความถี่ในการติดต่อเจ้าหน้าที่เฉลี่ย 1.00 ครั้ง/ปี

5.2 สภาพทางเศรษฐกิจ

จำนวนแรงงานที่ใช้ในการปลูก

เฉลิมพร ลำน้อย (2560) พบว่า เกษตรกรมีจำนวนแรงงานด้านการเกษตรในครัวเรือนเฉลี่ย 2.98 ราย และสอดคล้องกับงานวิจัยของปริศนา หาญวิริยะพันธุ์ (2560) วิจัยเรื่องระบบการผลิตและการตลาดลำไยสดส่งออก ผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรมีจำนวนแรงงานด้านการเกษตรในครัวเรือนเฉลี่ย 2.43 ราย

รายได้ภาคการเกษตร

เฉลิมพร ลำน้อย (2558) พบว่าเกษตรกรมีรายได้ภาคการเกษตรเฉลี่ย 149,000.05 บาทต่อปีแตกต่างกับงานวิจัยของอัญชลี กุณพงษ์ (2548) พบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่มีรายได้ภาคการเกษตร 78,184.80 บาทต่อปี

พื้นที่ปลูกลำไย

สุรพล ทองเที่ยง (2552) วิจัยเรื่องการศึกษาปัญหาและอุปสรรคการดำเนินงานตามนโยบายส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตรที่ปลอดภัยและได้มาตรฐาน:กรณีศึกษาเกษตรกรผู้ปลูกลำไยอำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่าเกษตรกร มีพื้นที่ปลูกลำไยเฉลี่ย 7.50 ไร่ และสอดคล้องกับงานวิจัยของของนิภาพร วงศ์สะอาด (2556) พบว่าเกษตรกรมีพื้นที่ปลูกลำไยเฉลี่ย 6.98 ไร่

5.3 ความรู้เกี่ยวกับการผลิตลำไยตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

วีรวัฒน์ สุริยะ (2559) วิจัยเรื่องแนวทางการส่งเสริมและพัฒนาการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีและเหมาะสมสำหรับการผลิตเงาะของสมาชิกสหกรณ์ส่งเสริมธุรกิจภาคเกษตรจังหวัดตราด จำกัด พบว่าบางส่วน ไม่ได้มีการตรวจวิเคราะห์น้ำ เนื่องจากมีความเข้าใจว่าเป็นแหล่งน้ำธรรมชาติ มีความสะอาด จึงไม่มีการดำเนินการตรวจวิเคราะห์น้ำ ในส่วนของพื้นที่ปลูกก็มีเกษตรกรบางรายไม่นำดินไปวิเคราะห์เนื่องจากเข้าใจว่าเป็นดินที่ใช้ในการผลิตไม่ได้รับสารเคมีจากการผลิตของตนเอง จึงไม่มีความจำเป็นต้องวิเคราะห์ดิน

5.4 การยอมรับการผลิตลำไยตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

กังสดาล กนกหงส์ (2562) วิจัยเรื่อง การยอมรับวิธีการปลูกพืชภายใต้มาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีและเหมาะสม(GAP) ของเกษตรกร ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงม่อนเงาะอำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ ผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรมีการยอมรับวิธีการปลูกพืชภายใต้มาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีและเหมาะสม(GAP)รวมทุกด้านมีการยอมรับไปปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

5.5 ระดับปัญหาเกี่ยวกับการผลิตลำไยตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

วีรวัฒน์ สุริยะ (2559) พบว่าเกษตรกรสมาชิกมีปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีและเหมาะสมสำหรับการผลิตเงาะไม่มากนัก ยกเว้นด้านพื้นที่สมาชิกบางส่วนมีปัญหาด้านแหล่งน้ำที่ไม่เพียงพอ เนื่องจากขาดแคลนน้ำในช่วงฤดูแล้ง

กล่าวโดยสรุปว่า ในส่วนของผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จากการทบทวนวรรณกรรมข้างต้นทั้งแนวคิด ทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจะเห็นได้ว่าสภาพพื้นฐานส่วนบุคคลของเกษตรกร สภาพสังคมและเศรษฐกิจ ความรู้ การนำความรู้ การยอมรับ ตลอดจนปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับมาตรฐานการผลิตทางการเกษตรที่ดีไปใช้ ทำให้สามารถใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพเกษตรกรผู้ผลิตลำไยในจังหวัดลำพูน เพื่อให้ทราบปัจจัยพื้นฐานความต้องการ ปัญหา ข้อเสนอแนะ เพื่อใช้ปรับปรุงพัฒนากระบวนการถ่ายทอดความรู้ การอบรม แผนงาน หลักสูตร ในการพัฒนาเกษตรกรผู้ผลิตลำไยให้สามารถผลิตลำไยที่มีคุณภาพตามมาตรฐานการผลิตทางการเกษตรที่ดีต่อไป

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องการยอมรับการผลิตลำไยตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรในอำเภอทุ่งหัวช้าง จังหวัดลำพูน การศึกษาในครั้งนี้จะใช้รูปแบบการวิจัยเชิงสำรวจ (survey research) ตามระเบียบวิธีการวิจัย โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัยเกี่ยวกับประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล รายละเอียดมีดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ เกษตรกรสมาชิกแปลงใหญ่ลำไยอำเภอทุ่งหัวช้าง จังหวัดลำพูน ที่ขึ้นทะเบียนผู้ปลูกลำไย ปีการเพาะปลูก 2563/2564 จำนวน 175 ราย

1.2 กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นเกษตรกรสมาชิกแปลงใหญ่อำเภอทุ่งหัวช้าง จังหวัดลำพูน มีดังนี้

1.2.1 การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรการประมาณขนาดตัวอย่างของทาโร ยามานะ (Taro Yamane, 1973) ที่ค่าความคลาดเคลื่อน 0.05

$$n = \frac{N}{1 + (Ne)^2}$$

กำหนดให้	n	=	ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง
	N	=	จำนวนประชากรทั้งหมด
	e	=	ความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้
แทนค่า	N	=	175
	e	=	0.05
	n	=	$\frac{175}{1 + 175(0.05)^2} = 121.76$

ในที่นี้จึงกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง เท่ากับ 122 คน

1.2.2 สุ่มตัวอย่างโดยการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) เป็นการสุ่มตัวอย่างโดยถือว่าทุก ๆ หน่วยหรือทุก ๆ สมาชิกในประชากรมีโอกาสจะถูกเลือกเท่า ๆ กัน

การสุ่มวิธีนี้จะต้องมีรายชื่อประชากรทั้งหมดและมีการให้เลขกำกับ วิธีการอาจใช้วิธีการจับสลาก โดยทำรายชื่อประชากรทั้งหมด หรือใช้ตารางเลขสุ่ม โดยมีเลขกำกับหน่วยรายชื่อทั้งหมดของประชากร

แนวทางการคำนวณกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาในแต่ละแปลงใหญ่ต่าง ๆ ยกตัวอย่างการคำนวณเฉพาะกลุ่มแปลงใหญ่ลำไยตำบลตะเคียนปม ดังนี้

$$\begin{aligned} \text{แทนค่า กลุ่มแปลงใหญ่ลำไยตำบลตะเคียนปม} &= \frac{31 \times 122}{175} \\ &= 21.61 \\ &= 22 \text{ ราย} \end{aligned}$$

ตารางที่ 3.1 แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา

ชื่อกลุ่มวิสาหกิจชุมชน	จำนวนประชากร (คน)	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง (คน)
1.กลุ่มแปลงใหญ่ลำไยตำบลตะเคียนปม	31	22
2.กลุ่มแปลงใหญ่ลำไยตำบลทุ่งหัวช้าง	41	28
3.กลุ่มแปลงใหญ่ลำไยตำบลบ้านปวง	70	49
4.กลุ่มแปลงใหญ่ลำไย ม.8 ตำบลบ้านปวง	33	23
รวม	175	122

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structural Interview) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสอบถามแบบมีโครงสร้าง (Questionnaires) ประกอบด้วยคำถามปลายปิด (Close-ended questionnaires) คำถามปลายเปิด (Open-ended questionnaires) และคำถามกึ่งปิดกึ่งเปิด (Semi-questionnaires) โดยแบ่งเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจ

สภาพพื้นฐานส่วนบุคคลทางสังคม และเศรษฐกิจของเกษตรกร ในอำเภอทุ่งหัวช้าง จังหวัดลำพูน ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา การติดต่อเจ้าหน้าที่ ประสิทธิภาพการเข้ารับการอบรม การศึกษาคูงาน ตำแหน่งทางสังคม พื้นที่ปลูกลำไยรายได้จากการปลูกลำไย แหล่งเงินทุน จำนวนแรงงาน ราคาของลำไย

ตอนที่ 2 ความรู้เรื่องการผลิตรายตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

ความรู้เรื่องการผลิตรายตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรในอำเภอทุ่งหัวช้าง จังหวัดลำพูน ประกอบด้วยคำถามแบบปลายปิดให้เลือกตอบถูกหรือผิดในเรื่องแหล่งน้ำ พื้นที่ปลูก วัตถุดิบทรายทางการเกษตร การจัดการคุณภาพในกระบวนการเก็บเกี่ยว การเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว การพักผลผลิต สุขลักษณะส่วนบุคคล การบันทึกข้อมูลและการตามสอบ รวม 24 ข้อ โดยใช้เกณฑ์ตัดสิน แบ่งเป็น 3 ระดับ ดังนี้

มีความรู้น้อย	ตอบถูกจำนวน	1 - 8	ข้อ
มีความรู้ปานกลาง	ตอบถูกจำนวน	9 - 16	ข้อ
มีความรู้มาก	ตอบถูกจำนวน	17 - 24	ข้อ

ตอนที่ 3 การยอมรับผลิตรายตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

การยอมรับผลิตรายตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรในอำเภอทุ่งหัวช้าง จังหวัดลำพูน ประกอบด้วยน้ำ พื้นที่ปลูก วัตถุดิบทรายทางการเกษตร การจัดการคุณภาพในกระบวนการเก็บเกี่ยว การเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว การพักผลผลิต สุขลักษณะส่วนบุคคล การบันทึกข้อมูลและการตามสอบโดยให้คะแนนในแต่ละข้อ ดังนี้

การยอมรับน้อยที่สุด	มีค่าเท่ากับ	1	คะแนน
การยอมรับระดับน้อย	มีค่าเท่ากับ	2	คะแนน
การยอมรับระดับปานกลาง	มีค่าเท่ากับ	3	คะแนน
การยอมรับระดับมาก	มีค่าเท่ากับ	4	คะแนน
การยอมรับระดับมากที่สุด	มีค่าเท่ากับ	5	คะแนน

ตอนที่ 4 ปัญหา และข้อเสนอแนะในการผลิตรายตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

4.1 ปัญหา และข้อเสนอแนะในการผลิตรายตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรในอำเภอทุ่งหัวช้าง จังหวัดลำพูนในด้านความรู้ ด้านการปฏิบัติมีลักษณะคำถามที่กำหนดให้เลือกตอบ เป็นลักษณะคำถามแบบปลายปิด ซึ่งการให้คะแนนระดับของปัญหาในคำถามปลายปิด แบ่งเป็น 5 ระดับ ได้แก่

การยอมรับน้อยที่สุด	มีค่าเท่ากับ	1	คะแนน
การยอมรับระดับน้อย	มีค่าเท่ากับ	2	คะแนน
การยอมรับระดับปานกลาง	มีค่าเท่ากับ	3	คะแนน
การยอมรับระดับมาก	มีค่าเท่ากับ	4	คะแนน
การยอมรับระดับมากที่สุด	มีค่าเท่ากับ	5	คะแนน

4.2 ข้อเสนอแนะในการผลิตลำไยตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของ เกษตรกรในอำเภอทุ่งหัวช้าง จังหวัดลำพูนในด้านเจ้าหน้าที่ ด้านหน่วยงานและองค์กร และด้านอื่น ๆ มีลักษณะคำถามที่กำหนดให้เลือกตอบ เป็นลักษณะคำถามแบบปลายปิด ซึ่งการให้คะแนนระดับของปัญหาในคำถามปลายปิด แบ่งเป็น 5 ระดับ ได้แก่

การยอมรับน้อยที่สุด	มีค่าเท่ากับ	1	คะแนน
การยอมรับระดับน้อย	มีค่าเท่ากับ	2	คะแนน
การยอมรับระดับปานกลาง	มีค่าเท่ากับ	3	คะแนน
การยอมรับระดับมาก	มีค่าเท่ากับ	4	คะแนน
การยอมรับระดับมากที่สุด	มีค่าเท่ากับ	5	คะแนน

2.2 การสร้าง ตรวจสอบแก้ไขและปรับปรุงเครื่องมือ

2.2.1 สร้างแบบสัมภาษณ์ โดยผู้วิจัยสร้างแบบสัมภาษณ์จากการค้นคว้าเอกสารวิชาการ แนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.2.2 การตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา เพื่อตรวจสอบว่าแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นมานั้นจะสามารถวัดได้ตรงตามความต้องการและครอบคลุมขอบเขตของเนื้อหาหรือไม่ โดยมีการนำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างเสร็จแล้วทั้งฉบับเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อพิจารณาตรวจสอบความถูกต้องในเนื้อหา จากนั้นจึงนำมาปรับปรุงแก้ไขแบบสัมภาษณ์ตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ให้สมบูรณ์ ชัดเจน และมีความสมบูรณ์ถูกต้องตามเนื้อหา ก่อนที่นำไปทดสอบความเชื่อมั่นของแบบสัมภาษณ์ต่อไป

2.2.3 การตรวจสอบความเที่ยง ผู้วิจัยนำแบบสัมภาษณ์ที่ผ่านการตรวจสอบแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ไปทดลองสัมภาษณ์ประชากรที่ใช้ศึกษาที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยจำนวน 30 คน ในอำเภอทุ่งหัวช้าง จังหวัดลำพูน เพื่อนำมาวิเคราะห์ทางสถิติเพื่อหาความน่าเชื่อถือ ตามวิธีของ Cronbach's alpha โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ซึ่งได้ผลทดสอบดังนี้

ตอนที่ 3 การยอมรับผลิตค่าโดยตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรในอำเภอทุ่งหัวช้าง จังหวัดลำพูน ได้ค่า $\alpha = 0.943$

ตอนที่ 4 ปัญหา และข้อเสนอแนะในการผลิตค่าโดยตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

4.1 ปัญหา ในการผลิตค่าโดยตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรในอำเภอทุ่งหัวช้าง จังหวัดลำพูนในด้านความรู้ ด้านการปฏิบัติ ได้ค่า $\alpha = 0.963$

4.2 ข้อเสนอแนะในการผลิตค่าโดยตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรในอำเภอทุ่งหัวช้าง จังหวัดลำพูนในด้านเจ้าหน้าที่ ด้านหน่วยงานและองค์กร และด้านอื่น ๆ ได้ค่า $\alpha = 0.931$

โดยหมายความว่าแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นสำหรับงานวิจัยนี้มีค่าความเที่ยงและสามารถนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองด้วยการออกไปสัมภาษณ์เกษตรกรผู้ปลูกข้าวตัวอย่างจำนวน 122 ราย ในพื้นที่ 3 ตำบลของอำเภอทุ่งหัวช้าง จังหวัดลำพูน ใช้ระยะเวลาระหว่างเดือนมกราคม – มีนาคม 2564 โดยมีขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

3.1 ขั้นตอนการเก็บข้อมูล ผู้วิจัยมีการเตรียมการก่อนออกภาคสนามเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชากรที่ใช้ในการวิจัยในเรื่องต่อไปนี้

3.1.1 การกำหนด วัน เวลาและสถานที่เก็บข้อมูล ผู้วิจัยต้องมีการกำหนดวัน เวลา สถานที่ที่จะไปเก็บข้อมูล ตลอดจนนัดหมายล่วงหน้ากับผู้ให้ข้อมูล

3.1.2 การจัดเตรียมวัสดุ อุปกรณ์ที่ต้องใช้เพื่อการเก็บข้อมูล และการเดินทาง เช่น แบบสัมภาษณ์ ปากกา และยานพาหนะ

3.2 ขั้นตอนการสัมภาษณ์ ดำเนินการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง โดยมีขั้นตอนดังนี้

3.2.1 แนะนำตัวผู้เก็บข้อมูล เพื่อสร้างความไว้วางใจและน่าเชื่อถือ

3.2.2 ชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ตรงกับความเป็นจริงให้มากที่สุด

3.2.3 เริ่มต้นสัมภาษณ์เป็นรายบุคคล

3.3 ขั้นสิ้นสุดการสัมภาษณ์ มีแนวทางการปฏิบัติดังนี้

3.3.1 การทบทวนความถูกต้องและความสมบูรณ์ของข้อมูล ผู้วิจัยทบทวนทุกครั้งเมื่อสิ้นสุดการสัมภาษณ์

3.3.2 กล่าวขอบคุณ ผู้ที่เข้าสัมภาษณ์และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการวิจัยในครั้งนี้

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาตรวจสอบความถูกต้องจัดหมวดหมู่และลงรหัสเพื่อประมวลผลและใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลด้านสังคมและเศรษฐกิจ โดยใช้สถิติ คือ ค่าความถี่ (frequency) ค่าร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ย (means) ค่าต่ำสุด(minimum) ค่าสูงสุด(maximum)และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation:S.D)

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความรู้เกี่ยวกับมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรในอำเภอทุ่งหัวช้าง จังหวัดลำพูน โดยใช้สถิติ คือ ค่าความถี่ (frequency) และค่าร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ย (means) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation:S.D) และการจัดอันดับ

คะแนน 1 – 8 คะแนน หมายถึง ระดับความรู้ต่ำ

คะแนน 9 – 16 คะแนน หมายถึง ระดับความรู้ปานกลาง

คะแนน 17 – 24 คะแนน หมายถึง ระดับความรู้มาก

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับระดับการยอมรับการผลิตรายตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรในอำเภอทุ่งหัวช้าง จังหวัดลำพูน โดยใช้สถิติ คือ ค่าความถี่ (frequency) ค่าร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ย (means) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation:S.D)และการจัดอันดับ

หลังจากนั้นผู้วิจัยนำคะแนนรวมมาหาค่าเฉลี่ย และจัดระดับการยอมรับการผลิตรายตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ตามเกณฑ์ในการประเมิน ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 1.00 – 1.80 คะแนน หมายถึง ระดับการยอมรับน้อยที่สุด

คะแนนเฉลี่ย 1.81 – 2.60 คะแนน หมายถึง ระดับการยอมรับน้อย

คะแนนเฉลี่ย 2.61 – 3.40 คะแนน หมายถึง ระดับการยอมรับปานกลาง

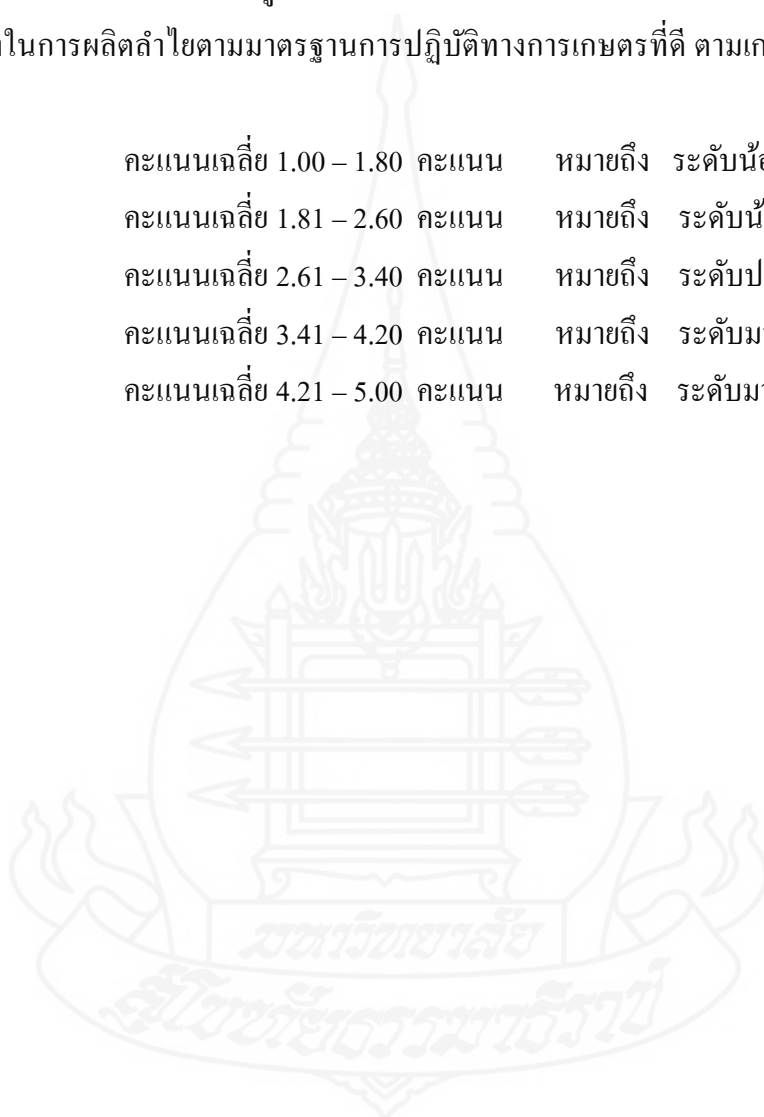
คะแนนเฉลี่ย 3.41 – 4.20 คะแนน หมายถึง ระดับการยอมรับมาก

คะแนนเฉลี่ย 4.21 – 5.00 คะแนน หมายถึง ระดับการยอมรับมากที่สุด

ตอนที่ 4 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับระดับของปัญหาและข้อเสนอแนะในการผลิตลำไย ตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรในอำเภอทุ่งหัวช้าง จังหวัดลำพูน โดยใช้ สถิติ คือ ค่าความถี่ (frequency) ค่าร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ย (means) และค่าส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (standard deviation:S.D)และการจัดอันดับ

หลังจากนั้นผู้วิจัยนำคะแนนรวมมาหาค่าเฉลี่ย และจัดระดับของปัญหาและ ข้อเสนอแนะในการผลิตลำไยตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ตามเกณฑ์ในการประเมิน ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 1.00 – 1.80	คะแนน	หมายถึง	ระดับน้อยที่สุด
คะแนนเฉลี่ย 1.81 – 2.60	คะแนน	หมายถึง	ระดับน้อย
คะแนนเฉลี่ย 2.61 – 3.40	คะแนน	หมายถึง	ระดับปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย 3.41 – 4.20	คะแนน	หมายถึง	ระดับมาก
คะแนนเฉลี่ย 4.21 – 5.00	คะแนน	หมายถึง	ระดับมากที่สุด

บทที่ 4

ผลการศึกษา

การศึกษาเรื่อง การยอมรับการผลิตลำไยตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรในอำเภอทุ่งหัวช้าง จังหวัดลำพูน ใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างเป็นเครื่องมือในการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลกลุ่มตัวอย่าง 122 ราย แล้วนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป และนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้วิธีการบรรยายประกอบตาราง ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจ

ตอนที่ 2 ความรู้เรื่องการผลิตลำไยตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

ตอนที่ 3 การยอมรับผลิตลำไยตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

ตอนที่ 4 ปัญหา และข้อเสนอแนะในการผลิตลำไยตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

ตอนที่ 1 สภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร

1.1 สภาพพื้นฐานทางสังคม

เกษตรกรผู้ปลูกลำไย อำเภอทุ่งหัวช้าง จังหวัดลำพูน มีสภาพพื้นฐานทางสังคมเกี่ยวกับ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการปลูกลำไย ตำแหน่งทางสังคมในชุมชน จำนวนครั้งในการติดต่อเจ้าหน้าที่ จำนวนครั้งในการเข้ารับการอบรม จำนวนครั้งในการศึกษาดูงาน ผลการวิเคราะห์ปรากฏผล ดังตารางที่ 4.1 ดังนี้

ตารางที่ 4.1 สภาพทางสังคม

n = 122

ประเด็น	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	56	45.9
หญิง	66	54.1

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

n = 122

ประเด็น	จำนวน (คน)	ร้อยละ
2. อายุ (ปี)		
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 40	5	4.1
41 - 50	22	18.0
51 - 60	52	42.6
61 - 70	40	32.8
มากกว่าหรือเท่ากับ 71	3	2.5
ต่ำสุด = 34 ปี สูงสุด = 82 ปี ค่าเฉลี่ย = 56.53 ปี ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 9.033		
3. ระดับการศึกษา		
ประถมศึกษา	73	59.8
มัธยมศึกษา	34	27.9
อนุปริญญา/ปวส./ปริญญาตรี	14	11.5
สูงกว่าปริญญาตรี (ปริญญาโท)	1	0.8
4. ประสบการณ์ในการปลูกถ่าย (ปี)		
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 10	30	24.6
11-15	15	12.3
16-20	45	36.9
21-25	10	8.2
มากกว่าหรือเท่ากับ 26	22	18.0
ต่ำสุด = 2 ปี สูงสุด = 50 ปี ค่าเฉลี่ย = 19.09 ปี ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 8.744		

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

n = 122

ประเด็น	จำนวน (คน)	ร้อยละ
5. ตำแหน่งทางสังคมในชุมชน		
สมาชิกแปลงใหญ่	97	79.5
ชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน	18	14.8
ผู้นำชุมชน(กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน)	4	3.3
อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน	1	0.8
ประธาน/กรรมการแปลงใหญ่	1	0.8
อื่น ๆ	1	0.8
6. จำนวนครั้งในการติดต่อเจ้าหน้าที่(ครั้ง)		
ไม่เคย	14	11.5
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 2	53	43.4
3-4	26	21.3
มากกว่าหรือเท่ากับ 5	29	23.8
ต่ำสุด = 1 ครั้ง สูงสุด = 20 ครั้ง ค่าเฉลี่ย = 3.40 ครั้ง ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน=3.324		
7. จำนวนครั้งในการรับการเข้ารับการอบรม (ครั้ง)		
ไม่เคย	11	9.0
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 2	46	37.7
3-4	43	35.3
มากกว่าหรือเท่ากับ 5	22	18.0
ต่ำสุด = 1 ครั้ง สูงสุด = 10 ครั้ง ค่าเฉลี่ย = 3.04 ครั้ง ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 2.122		

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

n = 122

ประเด็น	จำนวน (คน)	ร้อยละ
8. จำนวนครั้งในการศึกษาดูงาน(ครั้ง)		
ไม่เคย	30	24.6
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 2	76	62.3
3-4	11	9.0
มากกว่าหรือเท่ากับ 5	5	4.1
ต่ำสุด = 1 ครั้ง สูงสุด = 10 ครั้ง ค่าเฉลี่ย = 1.39 ครั้ง ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 2.122		

จากตารางที่ 4.1 แสดงให้เห็นถึง เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการปลูกลำไย ตำแหน่งทางสังคมในชุมชน จำนวนครั้งในการติดต่อเจ้าหน้าที่ จำนวนครั้งในการเข้ารับการอบรม จำนวนครั้งในการศึกษาดูงาน ดังนี้

เพศ ผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรร้อยละ 54.1 เป็นเพศหญิง รองลงมาคือร้อยละ 45.9 เป็นเพศชาย ตามลำดับ

อายุ ผลการวิจัย พบว่า เกษตรกรร้อยละ 42.6 มีอายุระหว่าง 51 – 60 ปี รองลงมาคือร้อยละ 32.8 มีอายุระหว่าง 60-71 ปี ร้อยละ 18.0 มีอายุระหว่าง 41 – 50 ปี ร้อยละ 4.1 มีอายุมากกว่าหรือเท่ากับ 40 ปี และ ร้อยละ 2.5 มีอายุมากกว่าหรือเท่ากับ 70 ปี ตามลำดับ โดยมีอายุต่ำสุด 34 ปี อายุสูงสุด 82 ปี และมีอายุเฉลี่ย 56.53 ปี

ระดับการศึกษา ผลการวิจัย พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 59.8 จบการศึกษาประถมศึกษา รองลงมาคือ ร้อยละ 27.9 จบมัธยมศึกษา ร้อยละ 11.5 จบอนุปริญญา/ปวส./ปริญญาตรี ร้อยละ 0.8 จบสูงกว่าระดับปริญญาตรี ตามลำดับ

ประสบการณ์ในการปลูกลำไย ผลการวิจัย พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 36.9 มีประสบการณ์ในการปลูกลำไยอยู่ระหว่าง 16-20 ปี รองลงมาคือร้อยละ 24.6 มีประสบการณ์ในการปลูกลำไยน้อยกว่าหรือเท่ากับ 10 ปี ร้อยละ 18.0 มีประสบการณ์ในการปลูกลำไยมากกว่าหรือเท่ากับ 26 ปี ร้อยละ 12.3 มีประสบการณ์ในการปลูกลำไยอยู่ระหว่าง 11-15 ปี และร้อยละ 8.2 มีประสบการณ์ในการปลูกลำไยอยู่ระหว่าง 21-25 ปี ตามลำดับ โดยมีประสบการณ์ในการปลูกลำไยต่ำสุด 2 ปี สูงสุด 50 ปี และมีประสบการณ์ในการปลูกลำไยเฉลี่ย 19.09 ปี

ตำแหน่งทางสังคมในชุมชน ผลการวิจัยพบว่า เกษตรกร ร้อยละ 79.5 มีตำแหน่งทางสังคมในชุมชนเป็นสมาชิกแปลงใหญ่ รองลงมาคือ ร้อยละ 14.8 เป็นซุ้ครักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน ร้อยละ 3.3 เป็นผู้นำชุมชน(กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน) ร้อยละ 0.8 เป็นประธาน/กรรมการแปลงใหญ่ อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน และอื่น ๆ ตามลำดับ

จำนวนครั้งในการติดต่อเจ้าหน้าที่ ผลการศึกษา พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 43.4 มีจำนวนครั้งในการติดต่อเจ้าหน้าที่น้อยกว่าหรือเท่ากับ 2 ครั้ง รองลงมาคือ ร้อยละ 23.8 มีจำนวนครั้งในการติดต่อเจ้าหน้าที่มากกว่าหรือเท่ากับ 5 ครั้ง ร้อยละ 21.3 มีจำนวนครั้งในการติดต่อเจ้าหน้าที่ระหว่าง 3-4 ครั้ง และ ร้อยละ 11.5 ไม่เคยติดต่อเจ้าหน้าที่ ตามลำดับ โดยมีจำนวนครั้งในการติดต่อเจ้าหน้าที่ต่ำสุด 1 ครั้ง สูงสุด 20 ครั้งและมีจำนวนครั้งในการติดต่อเจ้าหน้าที่เฉลี่ย 3.40 ครั้ง

จำนวนครั้งในการเข้ารับการอบรม ผลการวิจัยพบว่า เกษตรกร ร้อยละ 37.7 มีจำนวนครั้งในการเข้ารับการอบรม มากกว่าหรือเท่ากับ 2 ครั้ง รองลงมาคือ ร้อยละ 35.3 มีจำนวนครั้งในการเข้ารับการอบรม ระหว่าง 3-4 ครั้ง ร้อยละ 18.0 มีจำนวนครั้งในการเข้ารับการอบรมมากกว่าหรือเท่ากับ 5 ครั้ง และ ร้อยละ 9.0 ไม่เคยเข้ารับการอบรม ตามลำดับ โดยมีจำนวนครั้งในการเข้ารับการอบรมต่ำสุด 1 ครั้ง สูงสุด 10 ครั้ง และมีจำนวนครั้งในการเข้ารับการอบรมเฉลี่ย 3.04 ครั้ง

จำนวนครั้งในการศึกษาดูงาน ผลการศึกษาวิจัย เกษตรกร ร้อยละ 62.3 มีจำนวนครั้งในการศึกษาดูงาน มากกว่าหรือเท่ากับ 2 ครั้ง รองลงมาคือ ร้อยละ 24.6 ไม่เคยไปศึกษาดูงาน ร้อยละ 9.0 มีจำนวนครั้งในการศึกษาดูงาน ระหว่าง 3-4 ครั้ง และ ร้อยละ 4.1 มีจำนวนครั้งในการศึกษาดูงานมากกว่าหรือเท่ากับ 5 ครั้ง ตามลำดับ โดยมีจำนวนครั้งในการการศึกษาดูงาน ต่ำสุด 1 ครั้ง สูงสุด 10 ครั้ง และมีจำนวนครั้งในการการศึกษาดูงาน เฉลี่ย 1.39 ครั้ง

1.2 สภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจ

เกษตรกรผู้ปลูกลำไย อำเภอรุ่งหัวซ้าง จังหวัดลำพูน มีสภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจเกี่ยวกับจำนวนแรงงานที่ใช้ในการปลูกลำไยแบ่งเป็นจำนวนแรงงานในครัวเรือน จำนวนแรงงานจ้าง รายได้รวมซึ่งเป็นรายได้ภาคการเกษตร รายได้นอกภาคการเกษตร พื้นที่ปลูกลำไย ต้นทุนการผลิตลำไยและราคาลำไยที่ขายได้ ผลการวิเคราะห์ปรากฏผลค่าตาม ตารางที่ 4.2 ดังนี้

ตารางที่ 4.2 สภาพทางเศรษฐกิจ

n = 122

ประเด็น	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. จำนวนแรงงานที่ใช้ในการปลูกถ่ายทั้งหมด(คน)		
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 2	40	32.8
3-4	35	28.7
5-6	21	17.2
7-8	2	1.6
มากกว่าหรือเท่ากับ 9	24	19.7
ต่ำสุด= 1 คน สูงสุด = 40 คน ค่าเฉลี่ย = 5.29 คน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 5.634		
1.1 จำนวนแรงงานในครัวเรือน(คน)		
1	12	9.8
2	64	52.5
3	25	20.5
4	10	8.2
5	8	6.6
6	3	2.5
ต่ำสุด= 1 คน สูงสุด = 6 คน ค่าเฉลี่ย = 2.42 คน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 1.074		
1.2 จำนวนแรงงานจ้าง(คน)		
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 2	80	65.6
3-4	16	13.1
5-6	7	5.7
7-8	10	8.2
มากกว่าหรือเท่ากับ 9	9	7.4
ต่ำสุด= 1 คน สูงสุด = 38 คน ค่าเฉลี่ย = 2.94 คน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 5.638		

ตารางที่ 4.2. (ต่อ)

n = 122

ประเด็น	จำนวน (คน)	ร้อยละ
2. รายได้รวม (บาท)		
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 50,000	32	26.2
50,001– 100,000	24	19.7
100,001 – 200,000	36	29.5
200,001 – 300,000	19	15.6
มากกว่าหรือเท่ากับ 300,000	11	9.0
ต่ำสุด = 10,000 บาท สูงสุด = 800,000 บาท		
ค่าเฉลี่ย = 168,237.70 บาท ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 137,292.175		
2.1. รายได้ภาคการเกษตร(บาท)		
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 20,000	19	15.6
20,001– 60,000	37	30.3
60,001 – 100,000	22	18.0
100,001 – 140,000	5	4.1
มากกว่าหรือเท่ากับ 140,000	38	32.0
ต่ำสุด= 2,000 บาท สูงสุด = 430,000บาท		
ค่าเฉลี่ย = 105,581.97 บาท ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 92,685.895		
2.2. รายได้นอกภาคการเกษตร(บาท)		
น้อยกว่าหรือเท่ากับ1,000	41	33.6
10,001– 20,000	12	9.8
20,001 – 30,000	9	7.4
30,001 – 40,000	3	2.5
มากกว่าหรือเท่ากับ 40,001	57	46.7
ต่ำสุด= 500 บาท สูงสุด = 500,000บาท		
ค่าเฉลี่ย = 57,614.75 บาท ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 75,058.043		

ตารางที่ 4.2. (ต่อ)

n = 122

ประเด็น	จำนวน (คน)	ร้อยละ
3. พื้นที่ปลูกลำไย (ไร่)		
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 5	22	18.0
6-10	37	30.3
11-15	29	23.8
16-20	18	14.8
มากกว่าหรือเท่ากับ 21	16	13.1
ต่ำสุด = 1 ไร่ สูงสุด = 45 ไร่ ค่าเฉลี่ย = 12.85 ไร่ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 8.868		
4. ต้นทุนการผลิตลำไยรวมทั้งสิ้น (บาทต่อไร่)		
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 1000	19	15.6
1001-2000	30	24.6
2001-3000	26	21.3
3001-4000	25	20.5
มากกว่าหรือเท่ากับ 4001	22	18.0
ต่ำสุด = 400 บาท/ไร่ สูงสุด = 11,428.57 บาท/ไร่		
ค่าเฉลี่ย = 2,913 ไร่ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 2061.307		
5. ราคาลำไยที่ขายได้ (บาทต่อกิโลกรัม)		
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 5	4	3.3
6-10	14	11.5
11-15	77	64.7
16-20	19	15.6
มากกว่าหรือเท่ากับ 21	6	4.9
ต่ำสุด = 4 บาท/กิโลกรัม สูงสุด = 35 บาท/กิโลกรัม		
ค่าเฉลี่ย = 13.67 บาท/กิโลกรัม ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 4.704		

จากตารางที่ 4.2 แสดงให้เห็นถึง จำนวนแรงงานที่ใช้ในการปลูกลำไยแบ่งเป็นจำนวนแรงงานในครัวเรือน จำนวนแรงงานจ้าง รายได้รวมซึ่งเป็นรายได้ภาคการเกษตร รายได้นอกภาคการเกษตร พื้นที่ปลูกลำไย ต้นทุนการผลิตลำไยและราคาลำไยที่ขายได้ ดังนี้

จำนวนแรงงานที่ใช้ในการปลูกลำไยทั้งหมด ผลการวิจัยพบว่า เกษตรกร ร้อยละ 32.8 จำนวนแรงงานที่ใช้ในการปลูกลำไยทั้งหมดน้อยกว่าหรือเท่ากับ 2 คน รองลงมาคือ ร้อยละ 28.7 มีจำนวนแรงงานที่ใช้ในการปลูกลำไยทั้งหมดอยู่ระหว่าง 3-4 คน ร้อยละ 19.7 จำนวนแรงงานที่ใช้ในการปลูกลำไยทั้งหมดมากกว่าหรือเท่ากับ 9 คน ร้อยละ 17.2 มีจำนวนแรงงานที่ใช้ในการปลูกลำไยทั้งหมดอยู่ระหว่าง 5-6 คน และร้อยละ 1.6 มีจำนวนแรงงานที่ใช้ในการปลูกลำไยทั้งหมดระหว่าง 7-8 คน ตามลำดับ โดยมีจำนวนแรงงานที่ใช้ในการปลูกลำไยต่ำสุด 1 คน สูงสุด 40 คน และมีจำนวนแรงงานที่ใช้ในการปลูกลำไยเฉลี่ย 5.29 คน

จำนวนแรงงานในครัวเรือน ผลการวิจัยพบว่า เกษตรกร ร้อยละ 52.5 จำนวนแรงงานในครัวเรือนเท่ากับ 2 คน รองลงมาคือ ร้อยละ 20.5 มีจำนวนแรงงานที่ในครัวเรือนเท่ากับ 3 คน ร้อยละ 9.8 มีจำนวนแรงงานในครัวเรือนเท่ากับ 1 คน ร้อยละ 8.2 มีจำนวนแรงงานในครัวเรือนเท่ากับ 4 คน ร้อยละ 6.6 มีจำนวนแรงงานในครัวเรือนเท่ากับ 5 คนและร้อยละ 2.5 มีจำนวนแรงงานในครัวเรือนเท่ากับ 6 คน ตามลำดับ โดยมีจำนวนแรงงานที่ในครัวเรือนต่ำสุด 1 คน สูงสุด 6 คน และมีจำนวนแรงงานที่ในครัวเรือนเฉลี่ย 2.42 คน

จำนวนแรงงานจ้าง ผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรร้อยละ 65.6 จำนวนแรงงานจ้างน้อยกว่าหรือเท่ากับ 2 คน รองลงมาคือ ร้อยละ 13.1 มีจำนวนแรงงานจ้างอยู่ระหว่าง 3-4 คน ร้อยละ 8.2 มีจำนวนแรงงานจ้างอยู่ระหว่าง 7-8 คน ร้อยละ 7.4 มีจำนวนแรงงานจ้างมากกว่าหรือเท่ากับ 7 คน และร้อยละ 5.7 มีจำนวนแรงงานจ้างอยู่ระหว่าง 5-6 คน โดยมีจำนวนแรงงานจ้างต่ำสุด 1 คน สูงสุด 38 คน และมีจำนวนแรงงานจ้างเฉลี่ย 2.94 คน

รายได้รวม ผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรร้อยละ 29.5 มีรายได้รวมอยู่ระหว่าง 100,000 – 200,000 บาท รองลงมาคือ ร้อยละ 26.2 มีรายได้รวมไม่เกิน 50,000 บาท ร้อยละ 19.7 มีรายได้รวมอยู่ระหว่าง 50,001– 100,000 บาท ร้อยละ 15.6 มีรายได้รวมอยู่ระหว่าง 200,001 – 300,000 บาทและร้อยละ 9.0 มีรายได้รวมมากกว่าหรือเท่ากับ 300,000 บาทขึ้นไป ตามลำดับ โดยมีรายได้รวมต่ำสุด 10,000 บาท สูงสุด 800,000 บาท และมีรายได้รวมเฉลี่ย 168,237.70 บาท

รายได้ภาคการเกษตร ผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรร้อยละ 32.0 มีรายได้ภาคการเกษตรมากกว่า 140,000 บาท รองลงมาคือ ร้อยละ 30.3 มีรายได้ภาคการเกษตร 20,001– 60,000 บาท ร้อยละ 18.0 มีรายได้ภาคการเกษตรอยู่ระหว่าง 60,001 – 100,000 บาท ร้อยละ 15.6 มีรายได้ภาคการเกษตรน้อยกว่าหรือเท่ากับ 20,000 บาทและ ร้อยละ 4.1 มีรายได้ภาคการเกษตรอยู่ระหว่าง

101,001 – 140,000 บาท ตามลำดับ โดยมีรายได้ภาคการเกษตรต่ำสุด 2,000 บาท สูงสุด 430,000 บาท และมีรายได้ภาคการเกษตร 105,581.97 บาท

รายได้นอกภาคการเกษตร ผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรร้อยละ 46.7 มีรายได้นอกภาคการเกษตรมากกว่าหรือเท่ากับ 40,001 บาท รองลงมาคือ ร้อยละ 33.6 มีรายได้นอกภาคการเกษตรน้อยกว่าหรือเท่ากับ 10,000 บาท ร้อยละ 9.8 มีรายได้นอกภาคการเกษตรอยู่ระหว่าง 10,001 – 20,000 บาท ร้อยละ 7.4 มีรายได้นอกภาคการเกษตรอยู่ระหว่าง 20,001 – 30,000 บาท และร้อยละ 2.5 มีรายได้นอกภาคการเกษตรอยู่ระหว่าง 30,001 – 40,000 บาท ตามลำดับ โดยมีรายได้นอกภาคการเกษตรต่ำสุด 500 บาท สูงสุด 500,000 บาท และมีรายได้นอกภาคการเกษตร 57,614.75 บาท

พื้นที่ปลูกลำไย ผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรร้อยละ 30.3 มีพื้นที่ปลูกลำไยอยู่ระหว่าง 6-10 ไร่ รองลงมาคือ ร้อยละ 23.8 มีพื้นที่ปลูกลำไยอยู่ระหว่าง 11-15 ไร่ ร้อยละ 18.0 มีพื้นที่ปลูกลำไย น้อยกว่าหรือเท่ากับ 5 ไร่ ร้อยละ 14.8 มีพื้นที่ปลูกลำไยอยู่ระหว่าง 16-20 ไร่ และ ร้อยละ 13.1 มีพื้นที่ปลูกลำไย มากกว่าหรือเท่ากับ 21 ไร่ ตามลำดับ โดยมีพื้นที่ปลูกลำไยต่ำสุด 1 ไร่ สูงสุด 45 ไร่ และมีพื้นที่ปลูกลำไยเฉลี่ย 12.85 ไร่

ต้นทุนการผลิตลำไยรวมทั้งสิ้น ผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรร้อยละ 24.6 มีต้นทุนการผลิตลำไยรวมอยู่ระหว่าง 1,001-2,000 บาท/ไร่ รองลงมาคือ ร้อยละ 21.3 มีต้นทุนการผลิตลำไยรวมอยู่ระหว่าง 2,001-3,000 บาท/ไร่ ร้อยละ 20.5 มีต้นทุนการผลิตลำไยรวมมากกว่าหรือเท่ากับ 4,001 บาท/ไร่ ร้อยละ 18.0 มีต้นทุนการผลิตลำไยรวมน้อยกว่าหรือเท่ากับ 1,000 บาท/ไร่ และร้อยละ 15.6 มีต้นทุนการผลิตลำไยรวมอยู่ระหว่าง 3,001-4,000 บาท/ไร่ ตามลำดับ โดยมีต้นทุนการผลิตลำไยต่ำสุด 400 บาท/ไร่ สูงสุด 11,428.57 บาท/ไร่ และมีต้นทุนการผลิตลำไยเฉลี่ย 2,913.30 บาท/ไร่

ราคาลำไยที่ขายได้ ผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรร้อยละ 64.7 มีราคาลำไยที่ขายได้อยู่ระหว่าง 11-15 บาท/กิโลกรัม รองลงมาคือ ร้อยละ 15.6 มีราคาลำไยที่ขายได้อยู่ระหว่าง 16-20 บาท/กิโลกรัม ร้อยละ 11.5 ราคาลำไยที่ขายได้อยู่ระหว่าง 6-10 บาท/กิโลกรัม ร้อยละ 4.9 มีราคาลำไยที่ขายได้มากกว่าหรือเท่ากับ 21 บาท/กิโลกรัมและ ร้อยละ 3.3 มีราคาลำไยที่ขายได้น้อยกว่าหรือเท่ากับ 5 บาท/กิโลกรัม ตามลำดับ โดยมีราคาลำไยที่ขายได้ต่ำสุด 0 บาท/กิโลกรัม สูงสุด 35 บาท/กิโลกรัม และมีราคาลำไยที่ขายได้เฉลี่ย 13.67 บาท/กิโลกรัม

ตอนที่ 2 ความรู้เกี่ยวกับมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

ความรู้เกี่ยวกับมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ของเกษตรกรอำเภอทุ่งหัวช้าง จังหวัดลำพูน ได้แก่ แหล่งน้ำ พื้นที่ปลูก การใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตร การจัดการคุณภาพในกระบวนการผลิตก่อนการเก็บเกี่ยว การเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว การขนย้าย การเก็บรักษาและการรวบรวมผลผลิต สุขลักษณะส่วนบุคคล และการบันทึกข้อมูลและตามสอบ โดยมีผลการศึกษาข้อมูลแสดงไว้ในตารางที่ 4.3 ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 4.3 ความรู้เรื่องมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

ความรู้เรื่องมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี	เฉลี่ย	ตอบถูกต้อง		อันดับ
		จำนวน	ร้อยละ	
n=122				
1.แหล่งน้ำ			69.7	8
1.1 แหล่งน้ำที่ใช้ทำการเกษตรไม่มีการปนเปื้อนจากวัตถุอันตราย	ถูก	120	98.4	1
1.2 แหล่งน้ำที่ใช้ไม่อยู่ใกล้แหล่งทิ้งขยะ โรงงานอุตสาหกรรม โรงพยาบาลและคอกปศุสัตว์	ถูก	118	96.7	2
1.3 ควรตรวจสอบคุณภาพน้ำก่อนทำกิจกรรมทางการเกษตรอย่างน้อย ปีละ 5 ครั้ง	ผิด	17	13.9	3
2.พื้นที่ปลูก			86.7	7
2.1 เลือกพื้นที่ปลูกที่ไม่มีวัตถุอันตรายที่จะทำให้เกิดการตกค้างหรือปนเปื้อนในพืช	ถูก	120	98.4	1
2.2 ควรตรวจสอบคุณภาพดินก่อนทำกิจกรรมทางการเกษตรอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง	ถูก	117	95.9	2
2.3 มีการทำประวัติการใช้ที่ดินย้อนหลัง 2 ปี	ถูก	80	65.5	3
3.การใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตร			99.7	2
3.1 ใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตรอย่างถูกต้องและปลอดภัย โดยเกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจในการใช้วัตถุอันตราย	ถูก	121	99.2	3

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

ความรู้เรื่องมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี	เฉลี่ย	ตอบถูกต้อง		อันดับ
		จำนวน	ร้อยละ	
3.2 ใช้วัตถุอันตรายตามคำแนะนำของกรมวิชาการเกษตรหรือกรมส่งเสริมการเกษตรและคำแนะนำในฉลากที่ขึ้นทะเบียนอย่างถูกต้องกับกรมวิชาการเกษตรกระทรวงเกษตรและสหกรณ์	ถูก	122	100.0	1
3.3 ไม่ใช้วัตถุอันตรายที่ระบุในทะเบียนวัตถุอันตรายทางการเกษตรที่ห้ามใช้และในกรณีที่เกิดเพื่อส่งออกห้ามใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตรที่ประเทศคู่ค้าห้ามใช้	ถูก	122	100.0	1
4.การจัดการคุณภาพในกระบวนการผลิตก่อนเก็บเกี่ยว			99.7	2
4.1 ให้อายุตามระยะการเติบโตของพืชอย่างเหมาะสม	ถูก	122	100.0	1
4.2 ตรวจสอบสภาพเครื่องมือและอุปกรณ์การเกษตรก่อนการนำออกไปใช้งาน	ถูก	122	100.0	1
4.3 พ่นยาป้องกันโรคและแมลงก่อนเก็บเกี่ยว 1 วัน	ผิด	121	99.2	3
5.การเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว			95.7	6
5.1 ต้องเก็บเกี่ยวพืชที่แก่ได้ที่ เหมาะสมกับพันธุ์และความต้องการของตลาด	ถูก	121	99.2	2
5.2 ตรวจสอบอุปกรณ์เพื่อป้องกันการปนเปื้อนในการเก็บเกี่ยว	ถูก	122	100.0	1
5.3 ปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยวที่เหมาะสมเพื่อป้องกันการปนเปื้อนและจัดการคัดแยกผลผลิตที่ไม่ได้คุณภาพออก	ถูก	121	99.2	2
6.การขนย้าย การเก็บรักษาและการรวบรวมผลผลิต			100.0	1
6.1 อุปกรณ์และพาหนะในการขนย้ายต้องสะอาด ปราศจากการปนเปื้อนสิ่งอันตรายที่มีผลต่อความปลอดภัยในการบริโภค	ถูก	122	100.0	1
6.2 สถานที่เก็บรักษาต้องสะอาด อากาศถ่ายเทได้ดี สามารถป้องกันการปนเปื้อนของวัตถุแปลกปลอม วัตถุอันตรายและสัตว์พาหนะนำโรค	ถูก	122	100.0	1
6.3 ผลผลิตที่อยู่ระหว่างการขนย้ายและการเก็บรักษา ระบุข้อมูลรหัสสามารถทราบแหล่งที่มาของผลผลิตได้	ถูก	122	100.0	1
7.สุขลักษณะส่วนบุคคล			99.7	2
7.1 ผู้ปฏิบัติงานต้องมีความรู้ที่เหมาะสมหรือผ่านกระบวนการอบรมการปฏิบัติที่ถูกต้องและถูกสุขลักษณะ	ถูก	122	100.0	1

n=122

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

n=122

ความรู้เรื่องมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี	เฉลี่ย	ตอบถูกต้อง		อันดับ
		จำนวน	ร้อยละ	
7.2 มีการดูแลสุขลักษณะส่วนบุคคล เพื่อป้องกันไม่ให้ผลผลิตเกิดการปนเปื้อนจากผู้สัมผัสกับผลผลิตโดยตรง	ถูก	122	100.0	1
7.3 จัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกด้านสุขลักษณะส่วนบุคคลให้เพียงพอ	ถูก	121	99.2	3
8.การบันทึกข้อมูลและตามสอบ			99.7	2
8.1 บันทึกข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยการผลิต การใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตร ข้อมูลการปฏิบัติในทุกขั้นตอน	ถูก	121	99.2	3
8.2 ต้องมีการบันทึกข้อมูลการสำรวจและการป้องกันการกำจัดศัตรูพืช	ถูก	122	100.0	1
8.3 ต้องมีการบันทึกข้อมูลผู้รับซื้อผลผลิตหรือแหล่งที่นำผลผลิตในแต่ละรุ่นไปจำหน่าย	ถูก	122	100.0	1

จากตารางที่ 4.3 แสดงผลการวิเคราะห์ผลความรู้เกี่ยวกับมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี อำเภอทุ่งหัวช้าง จังหวัดลำพูน พบว่า เกษตรกรมีความรู้เกี่ยวกับการขนย้าย การเก็บรักษาและการรวบรวมผลผลิตมากที่สุด (ร้อยละ 100) รองลงมาได้แก่ การใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตร (ร้อยละ 99.7) การจัดการคุณภาพในกระบวนการผลิตก่อนเก็บเกี่ยว (ร้อยละ 99.7) สุขลักษณะส่วนบุคคล (ร้อยละ 99.7) การบันทึกข้อมูลและตามสอบ (ร้อยละ 99.7) การเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว (ร้อยละ 99.5) พื้นที่ปลูก (ร้อยละ 86.7) และแหล่งน้ำ (ร้อยละ 69.7)

ตารางที่ 4.4 สรุปภาพรวมระดับความรู้เกี่ยวกับมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

n=122

คะแนน	จำนวนเกษตรกรที่ตอบ คำถามถูกต้อง(คน)	ร้อยละ	ความหมาย
17-24	122	100.0	มีความรู้มาก
ต่ำสุด = 19 คะแนน สูงสุด = 24 คะแนน ค่าเฉลี่ย = 22.56 คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 2.263			

จากตารางที่ 4.4 สรุปภาพรวมระดับความรู้เกี่ยวกับมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี พบว่า เกษตรกรร้อยละ 100.00 มีความรู้เกี่ยวกับมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีในระดับมากโดยได้คะแนน 17-24 คะแนน มีคะแนนต่ำสุด 19 คะแนน คะแนนสูงสุด 24 คะแนน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 22.56 คะแนน

ตอนที่ 3 การยอมรับการผลิตลำไยตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร

การยอมรับการผลิตลำไยตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร อำเภอทุ่งหัวช้าง จังหวัดลำพูน ได้แก่ แหล่งน้ำ พื้นที่ปลูก การใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตร การจัดการคุณภาพในกระบวนการผลิตก่อนการเก็บเกี่ยว การเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว การขนย้าย การเก็บรักษาและการรวบรวมผลผลิต สุขลักษณะส่วนบุคคล และการบันทึกข้อมูลและตามสอบโดยมีผลการศึกษาค้นคว้าข้อมูลแสดงไว้ในตารางที่ 4.5 ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 4.5 การยอมรับการผลิตลำไยตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร

n=122

การยอมรับการผลิตลำไยตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี	ระดับการยอมรับ (จำนวน/ร้อยละ)					ค่าเฉลี่ย (S.D.)	ความหมาย	อันดับ
	1	2	3	4	5			
1.แหล่งน้ำ						4.24 (0.728)	มาก ที่สุด	1
1.1 น้ำที่ใช้ในกระบวนการผลิตต้องมาจากแหล่งน้ำที่ไม่มีสภาพแวดล้อมซึ่งก่อให้เกิดการปนเปื้อนวัตถุหรือสิ่งที่เป็นอันตรายต่อผลผลิต	2 (1.6)		14 (11.5)	51 (41.8)	55 (45.1)	4.29 (0.798)	มาก ที่สุด	2
1.2 ไม่ใช้น้ำเสียจากโรงงานอุตสาหกรรมหรือกิจกรรมอื่น ๆ เช่น แหล่งชุมชน โรงพยาบาล ที่ก่อให้เกิดการปนเปื้อนวัตถุหรือสิ่งที่เป็นอันตราย	4 (3.3)		7 (5.8)	47 (38.5)	64 (52.4)	4.37 (0.864)	มาก ที่สุด	1
1.3 มีการอนุรักษ์แหล่งน้ำและสภาพแวดล้อม	1 (0.8)		39 (32.0)	32 (26.2)	50 (41.0)	4.07 (0.898)	มาก	3
2.พื้นที่ปลูก						4.05 (0.819)	มาก	6
2.1 พื้นที่ปลูกไม่อยู่ในสภาพแวดล้อมซึ่งก่อให้เกิดการปนเปื้อนวัตถุหรือสิ่งที่เป็นอันตรายต่อผลผลิต	4 (3.3)	1 (0.8)	9 (7.4)	48 (39.3)	60 (49.2)	4.30 (0.899)	มาก ที่สุด	1
2.2 การเก็บตัวอย่างดินอย่างน้อย 1 ครั้งในระยะเวลาเริ่มจัดระบบการผลิตและช่วงเวลาที่สภาพแวดล้อมที่เสี่ยงต่อการปนเปื้อนส่งห้องปฏิบัติการของทางราชการ	4 (3.3)	3 (2.4)	32 (26.2)	43 (35.3)	40 (32.8)	3.92 (0.992)	มาก	3
2.3 หากใช้สารเคมีที่รมหรือราดดินเพื่อฆ่าเชื้อในดินหรือวัสดุปลูกให้บันทึกข้อมูลชนิดสารเคมีวันที่ใช้อัตราส่วนและวิธีใช้ และชื่อผู้ปฏิบัติงานพร้อมทั้งเก็บบันทึกไว้เป็นหลักฐาน	1 (0.8)	4 (3.3)	47 (38.5)	27 (22.1)	43 (35.3)	3.93 (1.070)	มาก	2
3.การใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตร						4.09 (0.828)	มาก	4
3.1 หากใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตรให้ใช้ตามคำแนะนำหรืออ้างอิงคำแนะนำของกรมวิชาการเกษตรกระทรวงเกษตรและสหกรณ์หรือคำแนะนำในฉลากที่ขึ้นทะเบียนกับกรมวิชาการ	2 (1.6)	1 (0.8)	31 (25.4)	34 (27.9)	54 (44.3)	4.12 (0.932)	มาก	2

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

n=122

การยอมรับการผลิตภายใต้มาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี	ระดับการยอมรับ (จำนวน/ร้อยละ)					ค่าเฉลี่ย (S.D.)	ความหมาย	อันดับ
	1	2	3	4	5			
3.2 ห้ามใช้หรือมีไว้ครอบครองวัตถุอันตรายทางการเกษตรที่ห้ามผลิตนำเข้าส่งออกหรือมีไว้ครอบครองตามพระราชบัญญัติวัตถุอันตรายพุทธศักราช 2535 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม	3 (2.4)		31 (25.4)	28 (23.0)	60 (49.2)	4.16 (0.974)	มาก	1
3.3 กรณีผลิตเพื่อส่งออกห้ามใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตรที่ประเทศคู่ค้าห้ามใช้ หรือให้ใช้ตามข้อกำหนดของประเทศคู่ค้า	2 (1.6)		36 (29.5)	49 (40.2)	35 (28.7)	3.98 (0.971)	ปานกลาง	3
4.การจัดการคุณภาพในกระบวนการผลิตก่อนเก็บเกี่ยว						4.13 (0.758)	มาก	3
4.1 การมีแผนควบคุมการผลิตเพื่อให้ได้ผลผลิตตรงตามวัตถุประสงค์และคำนึงถึงความปลอดภัยหรือผู้ปฏิบัติงานคุณภาพของผลผลิตหรือสิ่งแวดล้อมหรือสุขภาพความปลอดภัยของสวัสดิภาพของผู้ปฏิบัติงาน		1 (0.8)	31 (25.4)	51 (41.8)	39 (32.0)	4.05 (0.780)	มาก	3
4.2 การจัดการที่ดีในการใช้ปุ๋ยและสารปรับปรุงดินที่ขึ้นทะเบียนกับกรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์		1 (0.8)	26 (21.3)	41 (33.6)	54 (44.3)	4.21 (0.805)	มากที่สุด	1
4.3 จัดให้มีสถานที่เก็บรักษาเครื่องมือและอุปกรณ์การเกษตรเป็นสัดส่วนปลอดภัยและง่ายต่อการนำไปใช้งาน			36 (29.5)	35 (28.7)	51 (41.8)	4.12 (0.839)	มาก	2
5.การเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว						4.17 (0.820)	มาก	2
5.1 การเก็บเกี่ยวผลผลิตที่มีอายุเก็บเกี่ยวที่เหมาะสมโดยผลผลิตมีคุณภาพตามความต้องการของตลาดหรือตามข้อกำหนดของคู่ค้า			35 (28.7)	31 (25.4)	56 (45.9)	4.17 (0.850)	มาก	2
5.2 การเก็บเกี่ยวต้องปฏิบัติอย่างถูกต้องขณะเพื่อป้องกันการปนเปื้อนที่มีผลต่อความปลอดภัยในการบริโภค			32 (26.4)	32 (26.4)	58 (47.2)	4.21 (0.835)	มากที่สุด	1
5.3 การป้องกันการปนเปื้อนจากวัตถุหรือสิ่งที่เป็นอันตรายสู่ผลผลิตที่มีการคัดเลือกหรือบรรจุในแปลงปลูกแล้วและไม่วางผลผลิตที่เก็บเกี่ยวแล้วสัมผัสกับพื้นดินโดยตรง	2 (1.6)		34 (27.9)	32 (26.2)	54 (44.3)	4.11 (0.929)	มาก	3

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

n=122

การยอมรับการผลิตลำไยตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี	ระดับการยอมรับ (จำนวน/ร้อยละ)					ค่าเฉลี่ย (S.D.)	ความหมาย	อันดับ
	1	2	3	4	5			
6.การขนย้าย การเก็บรักษา และการรวบรวมผลผลิต						4.13	มาก	3
						(0.810)		
6.1 การขนย้ายถูกสุขลักษณะ เพื่อป้องกันการปนเปื้อนจากสิ่งแปลกปลอมและอันตราย			36 (29.5)	33 (27.1)	53 (43.4)	4.14 (0.846)	มาก	2
6.2 การใช้วัสดุปูรองพื้นในบริเวณพักผลผลิตที่เก็บเกี่ยวแล้วเพื่อป้องกันการปนเปื้อนจากสิ่งปฏิจุลเสียดินและสิ่งสกปรกหรือสิ่งที่เป็นอันตรายอื่น ๆ จากพื้นดิน			31 (25.4)	40 (32.8)	51 (41.8)	4.16 (0.807)	มาก	1
6.3 กรณีผลผลิตที่มีเสื่อมคุณภาพจำเป็นต้องมีการดูแลและป้องกันที่เหมาะสมก่อนการขนส่ง			39 (32.0)	34 (27.9)	49 (40.1)	4.08 (0.849)	มาก	3
7.สุขลักษณะส่วนบุคคล						4.08	มาก	5
						(0.819)		
7.1 ผู้ปฏิบัติงานต้องมีความรู้ที่เหมาะสมหรือผ่านกระบวนการอบรมการปฏิบัติที่ถูกต้องและถูกสุขลักษณะ			36 (29.5)	36 (29.5)	50 (41.0)	4.11 (0.835)	มาก	1
7.2 การดูแลสุขลักษณะส่วนบุคคล เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดผลเกิดการปนเปื้อนจากผู้สัมผัสกับผลผลิตโดยตรง			34 (27.9)	40 (32.8)	48 (39.3)	4.11 (0.835)	มาก	1
7.3 การจัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกด้านสุขลักษณะส่วนบุคคลให้เพียงพอ			47 (38.5)	25 (20.5)	50 (41.0)	4.02 (0.895)	มาก	3
8. การบันทึกข้อมูลและตามสอบ						3.88	มาก	7
						(0.795)		
8.1 การบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยการผลิต การใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตร ข้อมูลการปฏิบัติในทุกขั้นตอน			44 (36.1)	36 (29.5)	42 (34.4)	3.98 (0.843)	มาก	2
8.2 การบันทึกข้อมูลการสำรวจและการป้องกันการกำจัดศัตรูพืช			45 (36.9)	33 (27.0)	44 (36.1)	3.99 (0.858)	มาก	1
8.3 การบันทึกข้อมูลผู้รับซื้อผลผลิต หรือแหล่งที่นำผลผลิตในแต่ละรุ่นไปจำหน่าย	1 (0.8)	8 (6.6)	53 (43.4)	28 (23.0)	32 (26.2)	3.67 (0.966)	มาก	3

จากตารางที่ 4.5 แสดงผลการวิเคราะห์การยอมรับการผลิตลำไยตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร อำเภอทุ่งหัวช้าง จังหวัดลำพูน พบว่า กลุ่มตัวอย่างสมาชิก

เกษตรกรแปลงใหญ่ลำไย อำเภอทุ่งหัวช้าง จังหวัดลำพูน มีการยอมรับการผลิตลำไยตามมาตรฐาน การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรในระดับมากที่สุด 1 ด้านคือด้านแหล่งน้ำ โดยมีค่าเฉลี่ย 4.24 ประกอบด้วย 1.ไม่ใช้น้ำเสียจากโรงงานอุตสาหกรรมหรือกิจกรรมอื่น ๆ เช่น แหล่งชุมชน โรงพยาบาล ที่ก่อให้เกิดการปนเปื้อนวัตถุหรือสิ่งที่เป็นอันตราย (ค่าเฉลี่ย 4.37) 2.น้ำที่ใช้ใน กระบวนการผลิตต้องมาจากแหล่งน้ำที่ไม่มีสภาพแวดล้อมซึ่งก่อให้เกิดการปนเปื้อนวัตถุหรือ สิ่งของที่เป็นอันตรายต่อผลผลิต(ค่าเฉลี่ย 4.29) 3.มีการอนุรักษ์แหล่งน้ำและสภาพแวดล้อม (ค่าเฉลี่ย 4.07)

การยอมรับการผลิตลำไยตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร ใน ระดับมากมี 7 ด้าน ดังนี้ ด้านการเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว มีค่าเฉลี่ย 4.17 ประกอบด้วย 1.การเก็บเกี่ยวต้องปฏิบัติอย่างถูกต้องลักษณะเพื่อป้องกันการปนเปื้อนที่มีผลต่อความ ปลอดภัยในการบริโภค(ค่าเฉลี่ย 4.21) 2.การเก็บเกี่ยวผลผลิตที่มีอายุเก็บเกี่ยวที่เหมาะสมโดย ผลผลิตมีคุณภาพตามต้องการของตลาดหรือตามข้อกำหนดของกลุ่ม(ค่าเฉลี่ย 4.17) 3. การ ป้องกันการปนเปื้อนจากวัตถุหรือสิ่งที่เป็นอันตรายสู่ผลผลิตที่มีการคัดเลือกหรือบรรจุในแปลง ปลูกแล้วและไม่วางผลผลิตที่เก็บเกี่ยวแล้วสัมผัสกับพื้นดินโดยตรง(ค่าเฉลี่ย 4.11) ด้านการจัดการ คุณภาพในกระบวนการผลิตก่อนเก็บเกี่ยว มีค่าเฉลี่ย 4.13 ประกอบด้วย 1.การจัดการที่ดีในการใช้ ปุ๋ยและสารปรับปรุงดินที่ขึ้นทะเบียนกับกรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์(ค่าเฉลี่ย 4.21) 2.จัดให้มีสถานที่เก็บรักษาเครื่องมือและอุปกรณ์การเกษตรเป็นสัดส่วนปลอดภัยและง่ายต่อ การนำไปใช้งาน(ค่าเฉลี่ย 4.12) 3.การมีแผนควบคุมการผลิตเพื่อให้ได้ผลผลิตตรงตามวัตถุประสงค์ และคำนึงถึงความปลอดภัยหรือผู้ปฏิบัติงานคุณภาพของผลผลิตหรือสิ่งแวดล้อมหรือสุขภาพความ ปลอดภัยของสวัสดิภาพของผู้ปฏิบัติงาน(ค่าเฉลี่ย 4.05) ด้านการขนย้าย การเก็บรักษา และการ รวบรวมผลผลิต มีค่าเฉลี่ย 4.13 ประกอบด้วย 1.การใช้วัสดุปูรองพื้นในบริเวณพักผลผลิตที่เก็บ เกี่ยวแล้วเพื่อป้องกันการปนเปื้อนจากสิ่งปนเปื้อนพิเศษดินและสิ่งสกปรกหรือสิ่งที่เป็นอันตราย อื่น ๆ จากพื้นดิน (ค่าเฉลี่ย 4.16) 2.การขนย้ายถูกต้องลักษณะ เพื่อป้องกันการปนเปื้อนจากสิ่งแปลกปลอม และอันตราย (ค่าเฉลี่ย 4.14) 3. กรณีผลผลิตที่มีเสื่อมคุณภาพง่ายต้องมีการดูแลและป้องกันที่ เหมาะสมก่อนการขนส่ง(ค่าเฉลี่ย 4.08) ด้านการใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตร มีค่าเฉลี่ย 4.09 ประกอบด้วย 1. ห้ามใช้หรือมีไว้ครอบครองวัตถุอันตรายทางการเกษตรที่ห้ามผลิตนำเข้าส่งออก หรือมีไว้ครอบครองตามพระราชบัญญัติวัตถุอันตรายพุทธศักราช 2535 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม (ค่าเฉลี่ย 4.16) 2.หากใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตรให้ใช้ตามคำแนะนำหรืออ้างอิงคำแนะนำของ กรมวิชาการเกษตรกระทรวงเกษตรและสหกรณ์หรือคำแนะนำในฉลากที่ขึ้นทะเบียนกับกรม วิชาการ(ค่าเฉลี่ย 4.12) 3.กรณีผลิตเพื่อส่งออก ห้ามใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตรที่ประเทศคู่ค้า

ห้ามใช้ หรือให้ใช้ตามข้อกำหนดของประเทศคู่ค้า (ค่าเฉลี่ย 3.98) ด้านสุขลักษณะส่วนบุคคล ค่าเฉลี่ย 4.08 ประกอบด้วย 1. ผู้ปฏิบัติงานต้องมีความรู้ที่เหมาะสม หรือผ่านกระบวนการอบรมการปฏิบัติที่ถูกต้องและถูกสุขลักษณะ (ค่าเฉลี่ย 4.11) 2. การดูแลสุขลักษณะส่วนบุคคล เพื่อป้องกันไม่ให้ผลิตผลเกิดการปนเปื้อนจากผู้สัมผัสกับผลิตผลโดยตรง(ค่าเฉลี่ย 4.11) 3. การจัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกด้านสุขลักษณะส่วนบุคคลให้เพียงพอ(ค่าเฉลี่ย 4.02) ด้านพื้นที่ปลูก มีค่าเฉลี่ย 4.05 ตามลำดับ ประกอบด้วย 1. พื้นที่ปลูกไม่อยู่ในสภาพแวดล้อมซึ่งก่อให้เกิดการปนเปื้อนวัตถุหรือสิ่งที่เป็นอันตรายต่อผลผลิต (ค่าเฉลี่ย 4.30) 2. หากใช้สารเคมีที่รมหรือราดดินเพื่อฆ่าเชื้อในดินหรือวัสดุปลูกให้บันทึกข้อมูลชนิดสารเคมีวันที่ใช้อัตราส่วนและวิธีใช้และชื่อผู้ปฏิบัติงานพร้อมทั้งเก็บบันทึกไว้เป็นหลักฐาน (ค่าเฉลี่ย 3.93) 3. การเก็บตัวอย่างดินอย่างน้อย 1 ครั้งในระยะเวลาเริ่มจัดระบบการผลิตและช่วงเวลาที่มีสภาพแวดล้อมที่เสี่ยงต่อการปนเปื้อนส่งห้องปฏิบัติการของทางราชการ (ค่าเฉลี่ย 3.92) และด้านการบันทึกข้อมูลและตามสอบ มีค่าเฉลี่ย 3.88 ประกอบด้วย 1. การบันทึกข้อมูลการสำรวจและการป้องกันการกำจัดศัตรูพืช (ค่าเฉลี่ย 3.99) 2.การบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยการผลิต การใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตร ข้อมูลการปฏิบัติในทุกขั้นตอน(ค่าเฉลี่ย 3.98) 3. การบันทึกข้อมูลผู้รับซื้อผลิตผล หรือแหล่งที่นำผลิตผลในแต่ละรุ่น ไปจำหน่าย(ค่าเฉลี่ย 3.67) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.6 สรุปภาพรวมการยอมรับการผลิตลำไยตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร

n=122

การยอมรับการผลิตลำไยตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ความหมาย	อันดับ
1.แหล่งน้ำ	4.24	0.728	มากที่สุด	1
2.พื้นที่ปลูก	4.05	0.819	มาก	6
3.การใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตร	4.09	0.828	มาก	4
4.การจัดการคุณภาพในกระบวนการผลิตก่อนเก็บเกี่ยว	4.13	0.758	มาก	3
5.การเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว	4.17	0.820	มาก	2
6.การขนย้าย การเก็บรักษาและการรวบรวมผลผลิต	4.13	0.810	มาก	3
7.สุขลักษณะส่วนบุคคล	4.08	0.819	มาก	5
8. การบันทึกข้อมูลและตามสอบ	3.88	0.795	มาก	7
ค่าเฉลี่ย	4.09	0.821	มาก	

จากตารางที่ 4.6 สรุปภาพรวม การยอมรับการผลิตลำไยตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร อำเภอทุ่งหัวช้าง จังหวัดลำพูน พบว่ามีระดับการยอมรับในระดับมาก มี (ค่าเฉลี่ย 4.09) โดยมีด้านแหล่งน้ำ (ค่าเฉลี่ย 4.24) อยู่ในระดับมากที่สุด มีระดับการยอมรับในระดับมาก 7 ด้าน ดังนี้ ด้านการเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว (ค่าเฉลี่ย 4.17) ด้านการจัดการคุณภาพในกระบวนการผลิตก่อนเก็บเกี่ยว (ค่าเฉลี่ย 4.13) ด้านการขนย้าย การเก็บรักษา และการรวบรวมผลผลิต (ค่าเฉลี่ย 4.13) ด้านการใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตร (ค่าเฉลี่ย 4.09) ด้านสุขลักษณะส่วนบุคคล (ค่าเฉลี่ย 4.08) ด้านพื้นที่ปลูก (ค่าเฉลี่ย 4.05) ตามลำดับ และ ด้านการบันทึกข้อมูลและตามสอบ (ค่าเฉลี่ย 3.88) ตามลำดับ

ตอนที่ 4 ปัญหาและข้อเสนอแนะในการผลิตลำไยตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

4.1 ด้านปัญหา

ปัญหาในการผลิตลำไยตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ของเกษตรกร สมาชิกแปลงใหญ่ลำไยอำเภอทุ่งหัวช้าง ทั้งด้านความรู้และด้านการปฏิบัติตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี มีผลการศึกษาข้อมูลแสดง ตารางที่ 4.7 ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 4.7 ผลวิเคราะห์ปัญหาในการผลิตลำไยตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

ปัญหาในการผลิตลำไย ตามมาตรฐานการปฏิบัติ ทางการเกษตรที่ดี	ระดับของปัญหา (จำนวน/ร้อยละ)					ค่าเฉลี่ย (S.D.)	ความ หมาย	อันดับ
	1	2	3	4	5			
	n=122							
1.ด้านความรู้						2.20 (0.846)	น้อย	2
1.1 การขาดความรู้เรื่อง การจัดการแหล่งน้ำ	34 (27.9)	18 (14.8)	55 (45.0)	14 (11.5)	1 (0.8)	2.43 (1.044)	น้อย	2
1.2 การขาดความรู้เรื่อง การจัดการดิน	20 (16.4)	24 (19.7)	65 (53.3)	11 (9.0)	2 (1.6)	2.60 (0.924)	น้อย	1
1.3 การขาดความรู้เรื่อง การใช้วัตถุอันตรายทาง การเกษตร	42 (34.4)	19 (15.6)	46 (37.7)	15 (12.3)		2.28 (1.070)	น้อย	3

ตารางที่ 4.7 (ต่อ)

n=122

ปัญหาในการผลิตลำไยตาม มาตรฐานการปฏิบัติทาง การเกษตรที่ดี	ระดับของปัญหา (จำนวน/ร้อยละ)					ค่าเฉลี่ย (S.D.)	ความ หมาย	อันดับ
	1	2	3	4	5			
1.4 การขาดความรู้เรื่อง การจัดการคุณภาพก่อน การเก็บเกี่ยว	40 (32.8)	45 (36.9)	30 (24.6)	7 (5.7)		2.03 (0.899)	น้อย	6
1.5 การขาดความรู้เรื่อง การเก็บเกี่ยวและหลังการ เก็บเกี่ยว	43 (35.2)	54 (44.3)	21 (17.2)	4 (3.3)		1.89 (0.805)	น้อย	8
1.6 การขาดความรู้เรื่อง การพักผลผลิตและการขน ย้ายผลผลิต	41 (33.7)	53 (43.4)	21 (17.2)	7 (5.7)		1.95 (0.861)	น้อย	7
1.7 การขาดความรู้เรื่อง สัญลักษณ์ส่วนบุคคล	40 (32.8)	18 (14.8)	57 (46.7)	7 (5.7)		2.25 (0.984)	น้อย	4
1.8 การขาดความรู้เรื่อง การบันทึกข้อมูล	39 (32.0)	19 (15.6)	60 (49.2)	4 (3.3)		2.24 (0.949)	น้อย	5
2.ด้านการปฏิบัติ						2.51 (0.587)	น้อย	1
2.1. ด้านแหล่งน้ำ						3.70 (0.808)	มาก	1
2.1.1. การขาดแหล่งน้ำ ทางการเกษตร	9 (7.4)	6 (4.9)	12 (9.8)	44 (36.1)	51 (41.8)	4.00 (1.178)	มาก	1
2.1.2. การขาดการ อนุรักษ์ทรัพยากรน้ำ	7 (5.7)	8 (6.6)	62 (50.9)	33 (27.0)	12 (9.8)	3.29 (0.944)	ปาน กลาง	3
2.1.3. การประสบภัย ธรรมชาติ	4 (3.3)	5 (4.1)	32 (26.2)	52 (42.6)	29 (23.8)	3.80 (0.962)	มาก	2
2.2. ด้านการจัดการพื้นที่ ปลูก/ดิน						3.27 (0.746)	ปาน กลาง	2
2.2.1. การขาดเงินทุนใน การปรับปรุงบำรุงดิน	4 (3.3)	4 (3.3)	23 (18.8)	53 (43.4)	38 (31.2)	3.96 (0.966)	มาก	1
2.2.2. ขาดกระแสไฟฟ้า ในพื้นที่	15 (12.3)	7 (5.7)	19 (15.6)	35 (28.7)	46 (37.7)	3.73 (1.348)	มาก	2
2.2.3. การไม่มีเอกสาร สิทธิ์ในพื้นที่ทำกิน	52 (42.6)	36 (29.5)	13 (10.7)	13 (10.7)	8 (6.5)	2.10 (1.248)	น้อย	3

ตารางที่ 4.7 (ต่อ)

n=122

ปัญหาในการผลิตลำไยตาม มาตรฐานการปฏิบัติทาง การเกษตรที่ดี	ระดับของปัญหา (จำนวน/ร้อยละ)					ค่าเฉลี่ย (S.D.)	ความ หมาย	อันดับ
	1	2	3	4	5			
2.3.ด้านการจัดใช้วัสดุ อันตรายทางการเกษตร						2.49 (0.993)	น้อย	5
2.3.1 การขาดแรงงาน ในการฉีดพ่นสารเคมี	20 (16.4)	37 (30.3)	17 (14.0)	21 (17.2)	27 (22.1)	2.99 (1.429)	ปาน กลาง	1
2.3.2. การขาดเครื่องมือ ในการฉีดพ่นสารเคมี	48 (39.3)	44 (36.1)	19 (15.6)	7 (5.7)	4 (3.3)	1.98 (1.041)	น้อย	2
2.4.ด้านการจัดการคุณภาพ ในการผลิตก่อนการเก็บ เกี่ยว						1.95 (1.064)	น้อย	6
2.4.1. การไม่มีเมล็ด พันธุ์ กิ่งพันธุ์ที่มีคุณภาพ	60 (49.2)	25 (20.5)	18 (14.8)	16 (13.1)	3 (2.4)	1.99 (1.182)	น้อย	1
2.4.2. การขาดแคลน วัสดุ อุปกรณ์ในการผลิต	60 (49.2)	28 (23.0)	21 (17.2)	10 (8.2)	3 (2.4)	1.92 (1.103)	น้อย	2
2.5. ด้านการเก็บเกี่ยวและ ปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว						2.54 (0.984)	น้อย	4
2.5.1.ขาดอุปกรณ์ใน การเก็บเกี่ยว	60 (49.2)	31 (25.4)	22 (18.0)	9 (7.4)		1.83 (0.978)	น้อย	2
2.5.2. มีสัตว์ที่เป็นศัตรู ทำลายผลผลิต	29 (23.8)	2 (1.6)	15 (12.3)	61 (50.0)	15 (12.3)	3.25 (1.386)	ปาน กลาง	1
2.6.ด้านการพัก การขนย้าย ผลผลิตในแปลงปลูก						1.78 (0.932)	น้อย ที่สุด	7
2.6.1.ขาดอุปกรณ์ในคัด และการบรรจุ	61 (50.0)	38 (31.2)	12 (9.8)	11 (9.0)		1.79 (0.959)	น้อย ที่สุด	1
2.6.2.ขาดพาหนะใน การบรรจุหรือขนส่ง	60 (49.2)	39 (32.0)	16 (13.1)	4 (3.3)	3 (2.4)	1.79 (0.968)	น้อย ที่สุด	1
2.7.การจัดการสุขลักษณะ ส่วนบุคคล						2.71 (0.935)	ปาน กลาง	3
2.7.1การขาดแคลน แรงงานทางการเกษตร/ สูงอายุ	19 (15.6)	17 (14.0)	33 (27.0)	30 (24.6)	23 (18.8)	3.17 (1.327)	ปาน กลาง	1
2.7.2ขาดทักษะ และ ความชำนาญ	35 (28.7)	28 (23.0)	52 (42.6)	7 (5.7)		2.25 (0.942)	น้อย	2

ตารางที่ 4.7 (ต่อ)

n=122

ปัญหาในการผลิตลำไยตาม มาตรฐานการปฏิบัติทาง การเกษตรที่ดี	ระดับของปัญหา (จำนวน/ร้อยละ)					ค่าเฉลี่ย (S.D.)	ความ หมาย	อันดับ
	1	2	3	4	5			
2.8การบันทึกข้อมูล						1.60 (0.774)	น้อย ที่สุด	8
2.8.1ปัญหาด้านการ อ่านไม่ออก เขียนไม่ได้	81 (66.4)	28 (23.0)	8 (6.6)	3 (2.4)	2 (1.6)	1.50 (0.858)	น้อย ที่สุด	2
2.8.2ไม่มีความสามารถ ในการทำบัญชี	68 (55.7)	30 (24.6)	18 (14.8)	6 (4.9)		1.69 (0.902)	น้อย ที่สุด	1

จากตารางที่ 4.7 แสดงระดับปัญหาในการผลิตลำไยตามมาตรฐานการปฏิบัติทาง การเกษตรที่ดีเกษตรกร อำเภอทุ่งหัวช้าง จังหวัดลำพูน ทั้งด้านความรู้และด้านการปฏิบัติตาม มาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี พบว่า ในด้านความรู้มีระดับของปัญหาอยู่ในระดับน้อย (ค่าเฉลี่ย 2.20) โดยแต่ละด้านมีระดับปัญหาอยู่ในระดับน้อย ดังนี้ การขาดความรู้เรื่องการจัดการดิน มากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 2.60) รองลงมาคือ การขาดความรู้เรื่องการจัดการแหล่งน้ำ (ค่าเฉลี่ย 2.43) การ ขาดความรู้เรื่องการใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตร (ค่าเฉลี่ย 2.28) การขาดความรู้เรื่องสุขลักษณะ ส่วนบุคคล (ค่าเฉลี่ย 2.25) การขาดความรู้เรื่องการบันทึกข้อมูล (ค่าเฉลี่ย 2.24) และการขาดความรู้ เรื่องการจัดการคุณภาพก่อนการเก็บเกี่ยว ด้านที่มีระดับปัญหาอยู่ในระดับน้อยที่สุด 2 ด้านดังนี้ ด้าน การขาดความรู้เรื่องการผลิตและการขนย้ายผลผลิต (ค่าเฉลี่ย 1.95) และการขาดความรู้เรื่อง การเก็บเกี่ยวและหลังการเก็บเกี่ยว (ค่าเฉลี่ย 1.89) ตามลำดับ

ในด้านการปฏิบัติ พบว่า มีระดับของปัญหาโดยรวมอยู่ในระดับน้อย (ค่าเฉลี่ย 2.51) โดยแบ่งระดับมาก คือด้านแหล่งน้ำ (ค่าเฉลี่ย 3.70) ระดับปานกลาง มี 2 ด้าน ได้แก่ ด้านการจัดการ พื้นที่ปลูก/ดิน (ค่าเฉลี่ย 3.27) และจัดการสุขลักษณะส่วนบุคคล (ค่าเฉลี่ย 2.71) ตามลำดับ ระดับ ของปัญหาในระดับน้อยมี 3 ด้าน ดังนี้ ด้านการ ด้านการเก็บเกี่ยวและปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว (ค่าเฉลี่ย 2.54) ด้านการจัดการวัตถุอันตรายทางการเกษตร (ค่าเฉลี่ย 2.49) และด้านการจัดการ คุณภาพในการผลิตก่อนการเก็บเกี่ยว (ค่าเฉลี่ย 1.95) ตามลำดับ ระดับของปัญหาในระดับน้อยที่สุด มี 2 ด้าน ได้แก่ การขนย้ายผลผลิตในแปลงปลูก (ค่าเฉลี่ย 1.78) และด้านการบันทึกข้อมูล (ค่าเฉลี่ย 1.60) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.8 สรุปภาพรวมปัญหาในการผลิตลำไยตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

ปัญหาในการผลิตลำไยตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ความหมาย	อันดับ
1.ด้านความรู้	2.20	0.846	น้อย	2
1.1 ด้านการจัดการแหล่งน้ำ	2.43	1.044	น้อย	2
1.2 ด้านการจัดการดิน	2.60	0.924	น้อย	1
1.3 ด้านการใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตร	2.28	1.070	น้อย	3
1.4 ด้านการจัดการคุณภาพก่อนการเก็บเกี่ยว	2.03	0.899	น้อย	6
1.5 ด้านการเก็บเกี่ยวและหลังการเก็บเกี่ยว	1.89	0.805	น้อย	8
1.6 ด้านการพักและการขนย้ายผลผลิต	1.95	0.861	น้อย	7
1.7 ด้านสุขลักษณะส่วนบุคคล	2.25	0.984	น้อย	4
1.8 ด้านการบันทึกข้อมูล	2.24	0.949	น้อย	5
2.ด้านการปฏิบัติ	2.51	0.587	น้อย	1
2.1.ด้านแหล่งน้ำ	3.70	0.808	มาก	1
2.2 ด้านการจัดการพื้นที่ปลูก/ดิน	3.27	0.746	ปานกลาง	2
2.3 ด้านการใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตร	2.49	0.993	น้อย	5
2.4 ด้านการจัดการคุณภาพก่อนการเก็บเกี่ยว	1.96	1.064	น้อย	6
2.5 ด้านการเก็บเกี่ยวและหลังการเก็บเกี่ยว	2.54	0.984	น้อย	4
2.6 ด้านการพัก ขนย้ายผลผลิตในแปลงปลูก	1.78	0.932	น้อยที่สุด	7
2.7 ด้านการจัดการสุขลักษณะส่วนบุคคล	2.71	0.935	ปานกลาง	3
2.8 ด้านการบันทึกข้อมูล	1.60	0.774	น้อยที่สุด	8
ค่าเฉลี่ย	2.36	0.723	น้อย	

จากตารางที่ 4.8 สรุปภาพรวมปัญหาในการผลิตลำไยตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีเกษตรกร อำเภอทุ่งหัวช้าง จังหวัดลำพูน ทั้งด้านความรู้และด้านการปฏิบัติตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี พบว่ามีระดับของปัญหาในระดับน้อย (ค่าเฉลี่ย 2.36) โดยในด้านความรู้มีระดับของปัญหาอยู่ในระดับน้อย (ค่าเฉลี่ย 2.20) โดยมีด้านที่มีปัญหามากที่สุดคือด้านการจัดการดิน (ค่าเฉลี่ย 2.60) รองลงมา คือด้านการจัดการแหล่งน้ำ (ค่าเฉลี่ย 2.43) ด้านการใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตร (ค่าเฉลี่ย 2.28) ด้านสุขลักษณะส่วนบุคคล (ค่าเฉลี่ย 2.25) ด้านการบันทึกข้อมูล(ค่าเฉลี่ย 2.25) ด้านการจัดการคุณภาพก่อนการเก็บเกี่ยว (ค่าเฉลี่ย 2.03) ด้านการพักและการขนย้ายผลผลิต (ค่าเฉลี่ย 1.95) และด้านการเก็บเกี่ยวและหลังการเก็บเกี่ยว ค่าเฉลี่ย 1.89 ตามลำดับ ส่วนปัญหาในด้านการปฏิบัติ พบว่า มีระดับของปัญหาโดยรวมอยู่ในระดับน้อย(ค่าเฉลี่ย

2.51) โดยมีด้านที่มีปัญหามากที่สุดคือด้านการจัดการแหล่งน้ำ (ค่าเฉลี่ย 3.70) รองลงมา คือ ด้านการจัดการดิน (ค่าเฉลี่ย 3.27) ด้านสุขลักษณะส่วนบุคคล (ค่าเฉลี่ย 2.71) ด้านการเก็บเกี่ยวและหลังการเก็บเกี่ยว (ค่าเฉลี่ย 2.54) ด้านการใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตร (ค่าเฉลี่ย 2.49) ด้านการจัดการคุณภาพก่อนการเก็บเกี่ยว (ค่าเฉลี่ย 1.96) ด้านการพักและการขนย้ายผลผลิต (ค่าเฉลี่ย 1.78) ด้านการบันทึกข้อมูล (ค่าเฉลี่ย 1.60) ตามลำดับ

4.1 ด้านข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการผลิตลำไยตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ของเกษตรกรสมาชิกแปลงใหญ่ลำไยอำเภอทุ่งห้วยช้าง ทั้งด้านเจ้าหน้าที่ ด้านหน่วยงานและองค์กร และด้านอื่น ๆ ในการผลิตลำไยตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีมีผลการศึกษาข้อมูลแสดงตารางที่ 4.9 ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 4.9 ข้อเสนอแนะในการผลิตลำไยตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

ข้อเสนอแนะในการผลิต ลำไยตามมาตรฐานการ ปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี	ระดับแนะนำ (จำนวน/ร้อยละ)					ค่าเฉลี่ย (S.D.)	ความ หมาย	อันดับ
	1	2	3	4	5			
n=122								
1.ด้านเจ้าหน้าที่						4.36 (0.531)	มากที่สุด	1
1.1 เจ้าหน้าที่ที่มีความรู้ ประสบการณ์			6 (4.9)	52 (42.6)	64 (52.5)	4.48 (0.592)	มากที่สุด	2
1.2 ความต่อเนื่องในการ เข้าพื้นที่			14 (11.5)	56 (45.9)	52 (42.6)	4.31 (0.669)	มากที่สุด	3
1.3 มนุษยสัมพันธ์ที่ดี			2 (1.6)	37 (30.4)	83 (68.0)	4.66 (0.508)	มากที่สุด	1
1.4 การประสานงานกับ หน่วยงานภายนอก		1 (0.8)	29 (23.8)	62 (50.8)	30 (24.6)	3.99 (0.722)	มาก	4
2.ด้านหน่วยงานและองค์กร						2.67 (1.136)	ปานกลาง	2
2.1 มีงบประมาณ สนับสนุน อย่างทั่วถึง	36 (29.5)	23 (18.9)	30 (24.6)	30 (24.6)	3 (2.4)	2.52 (1.221)	น้อย	3
2.2 มีนโยบายต่อเนื่อง	27 (22.1)	27 (22.1)	32 (26.2)	31 (25.5)	5 (4.1)	2.67 (1.195)	ปานกลาง	2

ตารางที่ 4.9 (ต่อ)

n=122

ข้อเสนอแนะในการผลิต ลำไยตามมาตรฐานการ ปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี	ระดับแนะนำ (จำนวน/ร้อยละ)					ค่าเฉลี่ย (S.D.)	ความ หมาย	อันดับ
	1	2	3	4	5			
2.3 มีการบูรณาการร่วมกับ หน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง	25 (20.5)	26 (21.3)	36 (29.5)	28 (23.0)	7 (5.7)	2.72 (1.194)	ปานกลาง	1
3.ด้านอื่น ๆ						2.48 (1.253)	น้อย	3
3.1. ควรมีการเชื่อมโยง ตลาด	38 (31.2)	27 (22.1)	23 (18.9)	25 (20.5)	9 (7.3)	2.51 (1.319)	น้อย	1
3.2. ควรมีการให้รางวัล เกษตรกรที่ปฏิบัติอย่าง สม่ำเสมอ	40 (32.8)	22 (18.0)	29 (23.8)	27 (22.1)	4 (3.3)	2.46 (1.245)	น้อย	2

จากตารางที่ 4.9 แสดงระดับความคิดเห็นของข้อเสนอแนะในการผลิตลำไยตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร อำเภอทุ่งหัวช้าง จังหวัดลำพูน พบว่า ด้านเจ้าหน้าที่มีระดับของการแนะนำในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.36) โดยมีด้านมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.66) รองลงมาคือ ด้านเจ้าหน้าที่ที่มีความรู้ ประสบการณ์ (ค่าเฉลี่ย 4.48) และด้านความต่อเนื่องในการเข้าพื้นที่ (ค่าเฉลี่ย 4.31) ตามลำดับ ในระดับมาก มี 1 ด้านคือด้านการประสานงานกับหน่วยงานภายนอก (ค่าเฉลี่ย 3.99)

ในด้านหน่วยงานและองค์กรมีระดับข้อเสนอแนะในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 2.67) ดังนี้ ด้านการบูรณาการร่วมกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง มากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 2.72) รองลงมาคือ ด้านการมีนโยบายต่อเนื่อง (ค่าเฉลี่ย 2.67) และด้านการมีงบประมาณสนับสนุนอย่างทั่วถึง (ค่าเฉลี่ย 2.52) ตามลำดับ

ในด้านอื่น ๆ มีระดับในการเสนอแนะในระดับน้อย (ค่าเฉลี่ย 2.48) ดังนี้ด้านการเชื่อมโยงตลาด มากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 2.51) รองลงมาคือ ควรมีการให้รางวัลเกษตรกรที่ปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ (ค่าเฉลี่ย 2.46)

ตารางที่ 4.10 สรุปภาพรวมข้อเสนอแนะในการผลิตลำไยตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

ข้อเสนอแนะในการผลิตลำไยตาม มาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ความหมาย	อันดับ
1. ด้านเจ้าหน้าที่	4.36	0.531	มากที่สุด	1
2. ด้านหน่วยงานและองค์กร	2.67	1.136	ปานกลาง	2
3. ด้านอื่น ๆ	2.48	1.153	น้อย	3
ค่าเฉลี่ย	3.17	1.054	ปานกลาง	

จากตารางที่ 4.10 แสดงภาพรวมข้อเสนอแนะในการผลิตลำไยตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร อำเภอทุ่งหัวช้าง จังหวัดลำพูน พบว่ามีระดับของข้อเสนอแนะในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.17) โดยเกษตรกร มีข้อเสนอแนะในด้านเจ้าหน้าที่มากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.36) รองลงมาคือด้านหน่วยงานและองค์กร (ค่าเฉลี่ย 2.67) และด้านอื่น ๆ (ค่าเฉลี่ย 2.48) ตามลำดับ

สรุปภาพรวมของเกษตรกรผู้ปลูกลำไยในอำเภอทุ่งหัวช้าง จังหวัดลำพูนมีระดับความรู้และระดับการยอมรับการผลิตลำไยตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีอยู่ในระดับมาก แต่พบปัญหาในเรื่องการจัดการดินและน้ำ เนื่องจากเป็นการปลูกในพื้นที่ลาดชัน และมักประสบปัญหาการขาดแคลนแหล่งน้ำในฤดูแล้ง ในการส่งเสริมให้เกษตรกรผู้ปลูกลำไยผลิตลำไยตามระบบมาตรฐานการปฏิบัติที่ดีทางการเกษตรนั้น มีข้อเสนอแนะในด้านเจ้าหน้าที่ควรมีมนุษยสัมพันธ์ มีความรู้และประสบการณ์ในเรื่องการผลิตลำไย รวมถึงความต่อเนื่องในการเข้าพื้นที่ เน้นการบูรณาการร่วมกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง

บทที่ 5

สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องการยอมรับการผลิตลำไยตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรในอำเภอทุ่งหัวช้าง จังหวัดลำพูน โดยจำแนก เป็น 3 ส่วน คือ สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ มีรายละเอียด ดังนี้

1. สรุปการวิจัย

การวิจัยเรื่องการยอมรับการผลิตลำไยตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรในอำเภอทุ่งหัวช้าง จังหวัดลำพูน มีวัตถุประสงค์ วิจัยการดำเนินการวิจัยและผลการวิจัย ดังนี้

1.1 วัตถุประสงค์การวิจัย เพื่อศึกษา 1)สภาพสังคมและเศรษฐกิจ 2) ความรู้เรื่องการผลิตลำไยตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี 3) การยอมรับการผลิตลำไยตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี 4) ปัญหาและข้อเสนอแนะในการผลิตลำไยตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

1.2 วิธีดำเนินการวิจัย

1.2.1 ประชากรที่วิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ เกษตรกรสมาชิกแปลงใหญ่ลำไยในตำบลตะเคียนปม ตำบลทุ่งหัวช้าง และตำบลบ้านปวง อำเภอทุ่งหัวช้าง จังหวัดลำพูน จำนวน 175 คน

1.2.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้วิจัย

การกำหนดกลุ่มตัวอย่างที่จะวิจัยจากสูตรของ ทาโร ยามาเน่ โดยยอมให้ความคลาดเคลื่อนได้ร้อยละ 5 ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 122 ราย การสุ่มกลุ่มตัวอย่างใช้วิธีการสุ่มแบบง่าย (Simple random sampling) โดยการกำหนดสัดส่วนจำนวนตัวอย่างของแต่ละตำบล และการสุ่มกลุ่มตัวอย่างใช้วิธีการสุ่มแบบง่าย (Simple random sampling)

1.2.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structural Interview) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสอบถามแบบมีโครงสร้าง (Questionnaires) ประกอบด้วยคำถามปลายปิด (Close-ended questionnaires) คำถามปลายเปิด (Open-ended questionnaires) และคำถามกึ่งปิดกึ่งเปิด (Semi-questionnaires) โดยแบ่งเป็น 4 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจ ตอนที่ 2 ความรู้เรื่องการผลิตลำไยตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ตอนที่ 3 การยอมรับผลิตลำไยตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ตอนที่ 4 ปัญหา และข้อเสนอแนะในการผลิตลำไยตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

การตรวจสอบความเที่ยง ผู้วิจัยนำแบบสัมภาษณ์ที่ผ่านการตรวจสอบแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ไปทดลองสัมภาษณ์ประชากรที่ใช้ศึกษาที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยจำนวน 30 คน ในอำเภอทุ่งหัวช้าง จังหวัดลำพูน เพื่อนำมาวิเคราะห์ทางสถิติเพื่อหาความน่าเชื่อถือ ตามวิธีของ Cronbach's alpha โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ซึ่งได้ผลทดสอบดังนี้

ตอนที่ 3 การยอมรับผลิตลำไยตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรในอำเภอทุ่งหัวช้าง จังหวัดลำพูน ได้ค่า $\alpha = 0.943$

ตอนที่ 4.1 ปัญหา ในการผลิตลำไยตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรในอำเภอทุ่งหัวช้าง จังหวัดลำพูนในด้านความรู้ ด้านการปฏิบัติ ได้ค่า $\alpha = 0.963$

ตอนที่ 4.2 ข้อเสนอแนะในการผลิตลำไยตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรในอำเภอทุ่งหัวช้าง จังหวัดลำพูนในด้านเจ้าหน้าที่ ด้านหน่วยงานและองค์กร และด้านอื่นๆ ได้ค่า $\alpha = 0.931$

1.2.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองด้วยการออกไปสัมภาษณ์เกษตรกรผู้ปลูกลำไยตัวอย่างจำนวน 122 ราย ในพื้นที่ 3 ตำบลของอำเภอทุ่งหัวช้าง จังหวัดลำพูน ใช้ระยะเวลาระหว่างเดือนมกราคม – มีนาคม 2564

1.2.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาตรวจสอบความถูกต้องจัดหมวดหมู่และลงรหัสเพื่อประมวลผลและใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลด้านสังคมและเศรษฐกิจ โดยใช้สถิติ คือ ค่าความถี่ (frequency) ค่าร้อยละ (percentage) ค่าสูงสุด(maximums) ค่าต่ำสุด(minimum) ค่าเฉลี่ย (means) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation:S.D)

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความรู้เกี่ยวกับมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรในอำเภอทุ่งหัวช้าง จังหวัดลำพูน โดยใช้สถิติ คือ ค่าความถี่ (frequency) และหาค่าร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ย (means) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation:S.D) และการจัดอันดับ เกณฑ์ในการจัดระดับ ดังนี้

คะแนน 1 – 8 คะแนน หมายถึง ระดับความรู้ต่ำ

คะแนน 9 – 16 คะแนน หมายถึง ระดับความรู้ปานกลาง

คะแนน 17 – 24 คะแนน หมายถึง ระดับความรู้มาก

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับระดับการยอมรับการผลิตลำไยตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรในอำเภอทุ่งหัวช้าง จังหวัดลำพูน โดยใช้สถิติ คือ ค่าความถี่ (frequency) ค่าร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ย (means) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation:S.D)และการจัดอันดับ หลังจากนั้นผู้วิจัยนำคะแนนรวมมาหาค่าเฉลี่ย และจัดระดับการยอมรับการผลิตลำไยตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ตามเกณฑ์ในการประเมิน ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 1.00 – 1.80 คะแนน หมายถึง ระดับการยอมรับน้อยที่สุด

คะแนนเฉลี่ย 1.81 – 2.60 คะแนน หมายถึง ระดับการยอมรับน้อย

คะแนนเฉลี่ย 2.61 – 3.40 คะแนน หมายถึง ระดับการยอมรับปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 3.41 – 4.20 คะแนน หมายถึง ระดับการยอมรับมาก

คะแนนเฉลี่ย 4.21 – 5.00 คะแนน หมายถึง ระดับการยอมรับมากที่สุด

ตอนที่ 4 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับระดับของปัญหาและข้อเสนอแนะในการผลิตลำไยตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรในอำเภอทุ่งหัวช้าง จังหวัดลำพูน โดยใช้สถิติ คือ ค่าความถี่ (frequency) ค่าร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ย (means) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation:S.D)และการจัดอันดับ หลังจากนั้นผู้วิจัยนำคะแนนรวมมาหาค่าเฉลี่ยและจัดระดับของปัญหาและข้อเสนอแนะในการผลิตลำไยตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ตามเกณฑ์ในการประเมิน ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 1.00 – 1.80 คะแนน	หมายถึง ระดับน้อยที่สุด
คะแนนเฉลี่ย 1.81 – 2.60 คะแนน	หมายถึง ระดับน้อย
คะแนนเฉลี่ย 2.61 – 3.40 คะแนน	หมายถึง ระดับปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย 3.41 – 4.20 คะแนน	หมายถึง ระดับมาก
คะแนนเฉลี่ย 4.21 – 5.00 คะแนน	หมายถึง ระดับมากที่สุด

1.3 ผลการวิจัย

1.3.1 สภาพทางสังคมของเกษตรกร พบว่า เกษตรกรร้อยละ 54.1 เป็นเพศหญิง มีอายุเฉลี่ย 56.53 ปี จบการศึกษาประถมศึกษา มีประสบการณ์ในการปลูกลำไยเฉลี่ย 19.09 ปี ร้อยละ 79.5 มีตำแหน่งทางสังคมในชุมชนเป็นสมาชิกแปลงใหญ่ มีจำนวนครั้งในการติดต่อเจ้าหน้าที่เฉลี่ย 3.40 ครั้ง มีจำนวนครั้งในการเข้ารับการอบรมเฉลี่ย 3.04 ครั้ง และมีจำนวนครั้งในการศึกษาดูงานเฉลี่ย 1.39 ครั้ง

1.3.2 สภาพทางเศรษฐกิจของเกษตรกร พบว่า เกษตรกรมีจำนวนแรงงานที่ใช้ในการปลูกลำไยเฉลี่ย 5.29 คน มีจำนวนแรงงานในครัวเรือนเฉลี่ย 2.42 คน จำนวนแรงงานจ้างเฉลี่ย 2.94 คน มีรายได้รวมเฉลี่ย 168,237.70 บาท รายได้ภาคการเกษตรเฉลี่ย 105,581.97 บาท รายได้นอกภาคการเกษตรเฉลี่ย 57,614.75 บาท มีพื้นที่ปลูกลำไยเฉลี่ย 12.25 ไร่ มีต้นทุนการผลิตลำไยเฉลี่ย 2,913.30 บาท/ไร่ และมีราคาลำไยที่ขายได้เฉลี่ย 13.67 บาท/กิโลกรัม

1.3.3 ความรู้เกี่ยวกับมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี เกษตรกรมีความรู้เกี่ยวกับมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี เมื่อนำผลคะแนนมาพิจารณา พบว่า เกษตรกร มีความรู้จากคำตอบได้ถูกต้องมากที่สุด เรียงตามลำดับ ดังนี้

1) ด้านการขนย้าย การเก็บรักษาและการรวบรวมผลผลิต ในเรื่องอุปกรณ์และพาหนะในการขนย้ายต้องสะอาด ปราศจากการปนเปื้อนสิ่งอันตรายที่มีผลต่อความปลอดภัยในการ

บริโภค สถานที่เก็บรักษาต้องสะอาด อากาศถ่ายเทได้ดี สามารถป้องกันการปนเปื้อนของวัตถุ แผลงปลอม วัตถุอันตรายและสัตว์พาหะนำโรคและผลผลิตที่อยู่ระหว่างการขนย้ายและการเก็บรักษา ระบุข้อมูลรหัสสามารถทราบแหล่งที่มาของผลผลิตได้ (ร้อยละ 100.0)

2) ด้านการใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตร เช่น ใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตร อย่างถูกต้องและปลอดภัย โดยเกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจในการใช้วัตถุอันตราย ใช้วัตถุอันตรายตาม คำแนะนำของกรมวิชาการเกษตรหรือกรมส่งเสริมการเกษตรและคำแนะนำในฉลากที่ขึ้นทะเบียนอย่าง ถูกต้องกับกรมวิชาการเกษตรกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และไม่ใช้วัตถุอันตรายที่ระบุในทะเบียน วัตถุอันตรายทางการเกษตรที่ห้ามใช้และในกรณีที่เกิดเพื่อส่งออกห้ามใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตรที่ ประเทศคู่ค้าห้ามใช้ (ร้อยละ 99.7)

3) ด้านการจัดการคุณภาพในกระบวนการผลิตก่อนเก็บเกี่ยว เช่น ให้อุณหภูมิตาม ระยะเวลาเติบโตของพืชอย่างเหมาะสม ตรวจสอบสภาพเครื่องมือและอุปกรณ์การเกษตรก่อนการนำออกไป ใช้งาน และพ่นยาป้องกันโรคและแมลงก่อนเก็บเกี่ยว 1 วัน (ร้อยละ 99.7)

4) ด้านสุขลักษณะส่วนบุคคล เช่น ผู้ปฏิบัติงานต้องมีความรู้ที่เหมาะสมหรือ ผ่านกระบวนการอบรมการปฏิบัติที่ถูกต้องและถูกสุขลักษณะ มีการดูแลสุขลักษณะส่วนบุคคล เพื่อ ป้องกันไม่ให้ผลผลิตเกิดการปนเปื้อนจากผู้สัมผัสกับผลผลิตโดยตรง และจัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านสุขลักษณะส่วนบุคคลให้เพียงพอ (ร้อยละ 99.7)

5) ด้านการบันทึกข้อมูลและตามสอบ เช่น บันทึกข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยการผลิต การใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตร ข้อมูลการปฏิบัติในทุกขั้นตอน ต้องมีการบันทึกข้อมูลการสำรวจ และการป้องกันการกำจัดศัตรูพืช และต้องมีการบันทึกข้อมูลผู้รับซื้อผลผลิตหรือแหล่งที่นำผลผลิตใน แต่ละรุ่นไปจำหน่าย (ร้อยละ 99.7)

6) ด้านการเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว ประกอบด้วยต้องเก็บ เกี่ยวพืชที่แก่ได้ที่ เหมาะสมกับพันธุ์และความต้องการของตลาด ตรวจสอบอุปกรณ์เพื่อป้องกันการ ปนเปื้อนในการเก็บเกี่ยว และปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยวที่เหมาะสมเพื่อป้องกันการปนเปื้อนและจัดการ คัดแยกผลผลิตที่ไม่ได้คุณภาพออก (ร้อยละ 99.5)

7) ด้านพื้นที่ปลูก ประกอบด้วยเลือกพื้นที่ปลูกที่ไม่มีวัตถุอันตรายที่จะทำให้ เกิดการตกค้างหรือปนเปื้อนในพืช ควรตรวจสอบคุณภาพดินก่อนทำกิจกรรมทางการเกษตรอย่างน้อยปี ละ 1 ครั้งและมีการทำประวัติการใช้ที่ดินย้อนหลัง 2 ปี (ร้อยละ 86.7)

8) ด้านแหล่งน้ำ ประกอบด้วยแหล่งน้ำที่ใช้ทำการเกษตรไม่มีการปนเปื้อนจากวัตถุอันตราย แหล่งน้ำที่ไม่อยู่ใกล้แหล่งทิ้งขยะ โรงงานอุตสาหกรรม โรงพยาบาลและคอกปศุสัตว์และควรตรวจสอบคุณภาพน้ำก่อนทำกิจกรรมทางการเกษตรอย่างน้อย ปีละ 5 ครั้ง(ร้อยละ 69.7)

1.3.4 การยอมรับการผลิตลำไยตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร

จากการวิเคราะห์ข้อมูลเรื่องการยอมรับการผลิตลำไยตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร สามารถสรุปได้ตามตาราง ดังนี้

การยอมรับการผลิตลำไยตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ความหมาย	อันดับ
1.แหล่งน้ำ	4.24	0.728	มากที่สุด	1
2.พื้นที่ปลูก	4.05	0.819	มาก	6
3.การใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตร	4.09	0.828	มาก	4
4.การจัดการคุณภาพในกระบวนการผลิตก่อนเก็บเกี่ยว	4.13	0.758	มาก	3
5.การเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว	4.17	0.820	มาก	2
6.การขนย้าย การเก็บรักษาและการรวบรวมผลผลิต	4.13	0.810	มาก	3
7.สุขลักษณะส่วนบุคคล	4.08	0.819	มาก	5
8. การบันทึกข้อมูลและตามสอบ	3.88	0.795	มาก	7
ค่าเฉลี่ย	4.09	0.821	มาก	

1) ด้านแหล่งน้ำ พบว่าเกษตรกร มีการยอมรับการผลิตลำไยตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีในด้านแหล่งน้ำ ในระดับมากที่สุด 2 ข้อ ได้แก่ (1)น้ำที่ใช้ในกระบวนการผลิตต้องมาจากแหล่งน้ำที่ไม่มีสภาพแวดล้อมซึ่งก่อให้เกิดการปนเปื้อนวัตถุหรือสิ่งของที่เป็นอันตรายต่อผลผลิต(ค่าเฉลี่ย 4.29) (2) ไม่ใช้น้ำเสียจากโรงงานอุตสาหกรรมหรือกิจกรรมอื่น ๆ เช่น แหล่งชุมชน โรงพยาบาล ที่ก่อให้เกิดการปนเปื้อนวัตถุหรือสิ่งที่เป็นอันตราย(ค่าเฉลี่ย 4.39) ระดับมาก 1 ข้อคือ มีการอนุรักษ์แหล่งน้ำและสภาพแวดล้อม(ค่าเฉลี่ย 4.07)

2) ด้านพื้นที่ปลูก พบว่า เกษตรกร มีการยอมรับการผลิตลำไยตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีในด้านพื้นที่ปลูก ในระดับมากที่สุด 1 ข้อ คือ พื้นที่ปลูกไม่อยู่ในสภาพแวดล้อมซึ่งก่อให้เกิดการปนเปื้อนวัตถุหรือสิ่งที่เป็นอันตรายต่อผลผลิต(ค่าเฉลี่ย 4.30) และมีระดับการยอมรับในระดับมาก 2 ข้อ ได้แก่ (1) การเก็บตัวอย่างดินอย่างน้อย 1 ครั้งในระยะเริ่มจัดระบบการผลิตและช่วงเวลาที่สภาพแวดล้อมที่เสี่ยงต่อการปนเปื้อนส่งห้องปฏิบัติการของทางราชการ (ค่าเฉลี่ย 3.92) (2) หากใช้สารเคมีที่รมหรือรากดินเพื่อฆ่าเชื้อในดินหรือวัสดุปลูกให้บันทึกข้อมูลชนิดสารเคมีวันที่ใช้อัตราส่วนและวิธีใช้และชื่อผู้ปฏิบัติงานพร้อมทั้งเก็บบันทึกไว้เป็นหลักฐาน(ค่าเฉลี่ย 3.93)

3) ด้านการใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตร พบว่า เกษตรกร มีการยอมรับการผลิตลำไยตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีในด้านการใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตร ในระดับมาก 2 ข้อ ได้แก่ (1) หากใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตรให้ใช้ตามคำแนะนำหรืออ้างอิงคำแนะนำของกรมวิชาการเกษตรกระทรวงเกษตรและสหกรณ์หรือคำแนะนำในฉลากที่ขึ้นทะเบียนกับกรมวิชาการ (ค่าเฉลี่ย 4.12) (2) ห้ามใช้หรือมีไว้ครอบครองวัตถุอันตรายทางการเกษตรที่ห้ามผลิตนำเข้าส่งออกหรือมีไว้ครอบครองตามพระราชบัญญัติวัตถุอันตรายพุทธศักราช 2535 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม (ค่าเฉลี่ย 4.16) และมีระดับการยอมรับในระดับปานกลาง 1 ข้อคือ อนุมัติผลิตเพื่อส่งออก ห้ามใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตรที่ประเทศคู่ค้าห้ามใช้ หรือให้ใช้ตามข้อกำหนดของประเทศคู่ค้า(ค่าเฉลี่ย 3.98)

4) ด้านการจัดการคุณภาพในกระบวนการผลิตก่อนเก็บเกี่ยว พบว่า เกษตรกร มีการยอมรับการผลิตลำไยตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีในด้านการจัดการคุณภาพในกระบวนการผลิตก่อนเก็บเกี่ยว อยู่ในระดับมากที่สุด 1 ข้อ การจัดการที่ดีในการใช้ปุ๋ยและสารปรับปรุงดินที่ขึ้นทะเบียนกับกรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (ค่าเฉลี่ย 4.21) ระดับมากมี 2 ข้อ ได้แก่ (1) การมีแผนควบคุมการผลิตเพื่อให้ได้ผลผลิตตรงตามวัตถุประสงค์และคำนึงถึงความปลอดภัยหรือผู้ปฏิบัติงานคุณภาพของผลผลิตหรือสิ่งแวดล้อมหรือสุขภาพความปลอดภัยของสวัสดิภาพของผู้ปฏิบัติงาน (ค่าเฉลี่ย 4.05) และ(2) จัดให้มีสถานที่เก็บรักษาเครื่องมือและอุปกรณ์การเกษตรเป็นสัดส่วนปลอดภัยและง่ายต่อการนำไปใช้งาน(ค่าเฉลี่ย 4.12)

5) ด้านการเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว พบว่า เกษตรกร มีการยอมรับการผลิตลำไยตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีในด้านการเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว อยู่ในระดับมากที่สุด 1 ข้อ คือการเก็บเกี่ยวต้องปฏิบัติอย่างถูกสุขลักษณะเพื่อป้องกันการปนเปื้อนที่มีผลต่อความปลอดภัยในการบริโภค (ค่าเฉลี่ย 4.21) ระดับมากมี 2 ข้อ ได้แก่ (1) การเก็บเกี่ยว

ผลผลิตที่มีอายุเก็บเกี่ยวที่เหมาะสม โดยผลผลิตมีคุณภาพตามความต้องการของตลาดหรือตามข้อกำหนดของคู่ค้า(ค่าเฉลี่ย 4.17) และ(2) การป้องกันการปนเปื้อนจากวัตถุหรือสิ่งที่เป็นอันตรายสู่ผลผลิตที่มีการคัดเลือกหรือบรรจุในแปลงปลูกแล้วและไม่วางผลผลิตที่เก็บเกี่ยวแล้วสัมผัสกับพื้นดินโดยตรง(ค่าเฉลี่ย 4.11)

6) ด้านการขนย้าย การเก็บรักษา และการรวบรวมผลผลิต พบว่า เกษตรกร มีการยอมรับการผลิตลำไยตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีในด้านการขนย้าย การเก็บรักษา และการรวบรวมผลผลิต อยู่ในระดับมากถึง 3 ข้อ ได้แก่ (1)การขนย้ายถูกสุขลักษณะ เพื่อป้องกันการปนเปื้อนจากสิ่งแปลกปลอมและอันตราย(ค่าเฉลี่ย 4.14) (2) การใช้วัสดุปูรองพื้นในบริเวณพักผลผลิตที่เก็บเกี่ยวแล้วเพื่อป้องกันการปนเปื้อนจากสิ่งปฏิจุลเสขดินและสิ่งสกปรกหรือสิ่งที่เป็นอันตรายอื่น ๆ จากพื้นดิน (ค่าเฉลี่ย 4.16)และ (3) กรณีผลผลิตที่มีเสื่อมคุณภาพง่ายต้องมีการดูแลและป้องกันที่เหมาะสมก่อนการขนส่ง(ค่าเฉลี่ย 4.08)

7) ด้านสุขลักษณะส่วนบุคคล พบว่า เกษตรกร มีการยอมรับการผลิตลำไยตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีในด้านสุขลักษณะส่วนบุคคล อยู่ในระดับมากถึง 3 ข้อ ได้แก่ (1) ผู้ปฏิบัติงานต้องมีความรู้ที่เหมาะสม หรือผ่านกระบวนการอบรมการปฏิบัติที่ถูกต้องและถูกสุขลักษณะ (ค่าเฉลี่ย 4.11) (2) การดูแลสุขลักษณะส่วนบุคคล เพื่อป้องกันไม่ให้ผลิตผลเกิดการปนเปื้อนจากผู้สัมผัสกับผลิตผลโดยตรง (ค่าเฉลี่ย 4.11)และ(3) การจัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกด้านสุขลักษณะส่วนบุคคลให้เพียงพอ(ค่าเฉลี่ย 4.12)

8) ด้านการบันทึกข้อมูลและตามสอบ พบว่า เกษตรกร มีการยอมรับการผลิตลำไยตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีในด้านการบันทึกข้อมูลและตามสอบ อยู่ในระดับปานมากถึง 3 ข้อ ได้แก่ (1) การบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยการผลิต การใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตร ข้อมูลการปฏิบัติในทุกขั้นตอน(ค่าเฉลี่ย 3.98) (2) การบันทึกข้อมูลการสำรวจและการป้องกันการกำจัดศัตรูพืช (ค่าเฉลี่ย 3.99)และ (3) การบันทึกข้อมูลผู้รับซื้อผลิตผล หรือแหล่งที่นำผลิตผลในแต่ละรุ่นไปจำหน่าย(ค่าเฉลี่ย 3.67)

1.3.5 ปัญหาในการผลิตลำไยตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

ตารางสรุปภาพรวมปัญหาในการผลิตลำไยตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

ปัญหาในการผลิตลำไยตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ความหมาย	อันดับ
1.ด้านความรู้	2.20	0.846	น้อย	2
1.1 ด้านการจัดการแหล่งน้ำ	2.43	1.044	น้อย	2
1.2 ด้านการจัดการดิน	2.60	0.924	น้อย	1
1.3 ด้านการใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตร	2.28	1.070	น้อย	3
1.4 ด้านการจัดการคุณภาพก่อนการเก็บเกี่ยว	2.03	0.899	น้อย	6
1.5 ด้านการเก็บเกี่ยวและหลังการเก็บเกี่ยว	1.89	0.805	น้อย	8
1.6 ด้านการพักและการขนย้ายผลผลิต	1.95	0.861	น้อย	7
1.7 ด้านสุขลักษณะส่วนบุคคล	2.25	0.984	น้อย	4
1.8 ด้านการบันทึกข้อมูล	2.24	0.949	น้อย	5
2.ด้านการปฏิบัติ	2.51	0.587	น้อย	1
2.1 ด้านแหล่งน้ำ	3.70	0.808	มาก	1
2.2 ด้านการจัดการพื้นที่ปลูก/ดิน	3.27	0.746	ปานกลาง	2
2.3 ด้านการใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตร	2.49	0.993	น้อย	5
2.4 ด้านการจัดการคุณภาพก่อนการเก็บเกี่ยว	1.96	1.064	น้อย	6
2.5 ด้านการเก็บเกี่ยวและหลังการเก็บเกี่ยว	2.54	0.984	น้อย	4
2.6 ด้านการพัก ขนย้ายผลผลิตในแปลงปลูก	1.78	0.932	น้อยที่สุด	7
2.7 ด้านการจัดการสุขลักษณะส่วนบุคคล	2.71	0.935	ปานกลาง	3
2.8 ด้านการบันทึกข้อมูล	1.60	0.774	น้อยที่สุด	8
ค่าเฉลี่ย	2.36	0.723	น้อย	

1) ด้านความรู้ พบว่าเกษตรกรมีปัญหาในการผลิตลำไยตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ในด้านความรู้ อยู่ในระดับทั้ง 8 ด้าน ได้แก่ (1) การขาดความรู้เรื่องการเก็บเกี่ยวและหลังการเก็บเกี่ยว และ(2) การขาดความรู้เรื่องการพักผลผลิตและการขนย้ายผลผลิต (3) การ

ขาดความรู้เรื่องการจัดการแหล่งน้ำ (4) การขาดความรู้เรื่องการจัดการดิน (5) การขาดความรู้เรื่องการใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตร (6) การขาดความรู้เรื่องการจัดการคุณภาพก่อนการเก็บเกี่ยว (7) การขาดความรู้เรื่องสุขลักษณะส่วนบุคคล และ (8) การขาดความรู้เรื่องการบริหารบันทึกข้อมูล

2) ด้านการปฏิบัติ

(1) ด้านแหล่งน้ำ พบว่าเกษตรกรมีปัญหาในการผลิตลำไยตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ในด้านการปฏิบัติ ในประเด็นเรื่องแหล่งน้ำ มีระดับปัญหา 2 ข้อ คือ การขาดแหล่งน้ำทางการเกษตร และการประสบภัยธรรมชาติ มีระดับปัญหาในระดับปานกลาง 1 ข้อ คือ การขาดการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำ

(2) ด้านการจัดการพื้นที่ปลูก/ดิน พบว่าเกษตรกรมีปัญหาในการผลิตลำไยตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ในด้านการปฏิบัติ ในประเด็นเรื่องการจัดการพื้นที่ปลูก/ดิน มีระดับปัญหา 1 ข้อ คือ ขาดกระแสไฟฟ้าในพื้นที่ ระดับปานกลาง 1 ข้อ คือ การขาดเงินทุนในการปรับปรุงบำรุงดิน และระดับปัญหาน้อย 1 ข้อ คือ การไม่มีเอกสารสิทธิ์ในพื้นที่ทำกิน

(3) ด้านการจัดการวัตถุอันตรายทางการเกษตร พบว่าเกษตรกรมีปัญหาในการผลิตลำไยตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ในด้านการปฏิบัติ ในเรื่องการจัดการวัตถุอันตรายทางการเกษตร มีระดับปัญหาปานกลาง 1 ข้อ คือ การขาดแรงงานในการฉีดพ่นสารเคมี และระดับปัญหาน้อย 1 ข้อ คือ การขาดเครื่องมือในการฉีดพ่นสารเคมี

(4) ด้านการจัดการคุณภาพในการผลิตก่อนการเก็บเกี่ยว พบว่าเกษตรกรมีปัญหาในการผลิตลำไยตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ในด้านการปฏิบัติ ในเรื่องการจัดการคุณภาพในการผลิตก่อนการเก็บเกี่ยว มีระดับปัญหาในระดับน้อยทั้ง 2 ข้อ ได้แก่ (1) การไม่มีเมล็ดพันธุ์ กิ่งพันธุ์ที่มีคุณภาพ (2) การขาดแคลนวัสดุ อุปกรณ์ในการผลิต

(5) ด้านการเก็บเกี่ยวและปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว พบว่าเกษตรกรมีปัญหาในการผลิตลำไยตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ในด้านการปฏิบัติ ในเรื่องการเก็บเกี่ยวและปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว มีระดับปัญหาในระดับปานกลาง 1 ข้อ คือ มีสัตว์ที่เป็นศัตรูทำลายผลผลิตมีระดับปัญหาน้อย 1 ข้อ คือ ขาดอุปกรณ์ในการเก็บเกี่ยว

(6) ด้านการพัก การขนย้ายผลผลิตในแปลงปลูก พบว่าเกษตรกรมีปัญหาในการผลิตลำไยตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ในด้านการปฏิบัติ ในประเด็นเรื่องการพักการขนย้ายผลผลิตในแปลงปลูก มีระดับปัญหาในระดับน้อยที่สุดทั้ง 2 ประเด็น ได้แก่ (1) ขาดอุปกรณ์ในคัด และการบรรจุ (2) ขาดพาหนะในการบรรทุกหรือขนส่ง

(7) ด้านการจัดการสุขลักษณะส่วนบุคคล พบว่าเกษตรกรมีปัญหาในการผลิตลำไยตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ในด้านการปฏิบัติ ในเรื่องการจัดการสุขลักษณะส่วนบุคคล มีระดับปัญหาในระดับปานกลาง 1 ข้อคือ การขาดแคลนแรงงานทางการเกษตร/สูงอายุ และมีระดับปัญหาน้อย 1 ข้อคือ ขาดทักษะ และความชำนาญ

(8) ด้านการบันทึกข้อมูล พบว่าเกษตรกรมีปัญหาในการผลิตลำไยตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ในด้านการปฏิบัติ ในเรื่องการบันทึกข้อมูล มีระดับปัญหาในระดับน้อยที่สุดทั้ง 2 ข้อได้แก่ (1) ปัญหาด้านการ อ่านไม่ออก เขียนไม่ได้ (2) ไม่มีความสามารถในการทำบัญชี

1.3.6 ข้อเสนอแนะในการผลิตลำไยตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

ตารางสรุปภาพรวมข้อเสนอแนะในการผลิตลำไยตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

ข้อเสนอแนะในการผลิตลำไยตาม มาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ความหมาย	อันดับ
1. ด้านเจ้าหน้าที่	4.36	0.531	มากที่สุด	1
2. ด้านหน่วยงานและองค์กร	2.67	1.136	ปานกลาง	2
3. ด้านอื่น ๆ	2.48	1.153	น้อย	3
ค่าเฉลี่ย	3.17	1.054	ปานกลาง	

1) ด้านเจ้าหน้าที่ พบว่าเกษตรกรมีข้อเสนอแนะในการผลิตลำไยตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ในด้านเจ้าหน้าที่ มีระดับการแนะนำในระดับมากที่สุดทั้ง 3 ข้อได้แก่ (1) เจ้าหน้าที่ที่มีความรู้ ประสบการณ์ (2) ความต่อเนื่องในการเข้าพื้นที่ (3) มนุษยสัมพันธ์ที่ดี และมีระดับการแนะนำในระดับปานกลาง 1 ประเด็น คือ การประสานงานกับหน่วยงานภายนอก

2) ด้านหน่วยงานและองค์กร พบว่าเกษตรกรมีข้อเสนอแนะในการผลิตลำไยตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ในด้านหน่วยงานและองค์กร มีระดับการแนะนำในระดับปานกลางทั้ง 3 ข้อ ได้แก่ (1) มีงบประมาณสนับสนุนอย่างทั่วถึง (2) มีนโยบายต่อเนื่อง (3) มีการบูรณาการร่วมกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง

3) อื่น ๆ พบว่าเกษตรกรมีข้อเสนอแนะในการผลิตลำไยตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ในด้านอื่น ๆ มีระดับการแนะนำในระดับน้อยทั้ง 2 ข้อ ได้แก่ (1) ควรมีการเชื่อมโยงตลาด และ(2) ควรมีการให้รางวัลเกษตรกรที่ปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ

2. อภิปรายผล

จากการวิจัยเรื่อง การยอมรับการผลิตลำไยตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร ในอำเภอทุ่งหัวช้าง จังหวัดลำพูน มีประเด็นการอภิปรายผล ดังนี้

2.1 สภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร

2.1.1 ทางสังคม

ผลการวิจัยพบว่า เกษตรกร ร้อยละ 54.1 เป็นเพศหญิง มีอายุเฉลี่ย 56.53 ปี เนื่องจากเกษตรกรในพื้นที่เป็นผู้สูงอายุ และผู้หญิงส่วนใหญ่จะได้รับมอบหมายจากหัวหน้าครัวเรือน เรื่องของงานเอกสารหรือการเข้าร่วมประชุมหารือและประกอบกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งใกล้เคียงกับ งานวิจัยของนิภาพร วงศ์สะอาด (2556) วิจัยเรื่องการปฏิบัติตามระบบการจัดการคุณภาพการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับลำไยของเกษตรกรในอำเภอสางแก้วจังหวัดตาก พบว่าเกษตรกรมีอายุเฉลี่ย 50.53 ปี

เกษตรกร ร้อยละ 59.8 จบการศึกษาชั้นประถมศึกษา เนื่องจากเกษตรกรเป็นชนเผ่ากะเหรี่ยงไม่ได้ศึกษาต่อในระดับที่สูงกว่าระดับประถมศึกษา อาจเนื่องจากให้ความสำคัญกับการศึกษาค่อยข้างน้อยสอดคล้องกับ งานวิจัยของกิมหันต์ สิงห์ไชย (2560) วิจัยเรื่องความแนวทางการส่งเสริมการผลิตมะขงชิดตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรในอำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์ พบว่าเกษตรกรร้อยละ 54.5 จบการศึกษาชั้นประถมศึกษา

เกษตรกร มีประสบการณ์ในการปลูกลำไยเฉลี่ย 19.09 ปี เนื่องจากได้รับการถ่ายทอดตั้งแต่สมัยบรรพบุรุษ ซึ่งใกล้เคียงกับ งานวิจัยของอัญชลี กุณพงษ์ (2548) วิจัยเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติของเกษตรกรผู้ปลูกลำไยตามระบบการจัดการคุณภาพของเกษตรที่ดีเหมาะสมสำหรับลำไยในจังหวัดลำพูน พบว่าเกษตรกรมีประสบการณ์ในการปลูกลำไยเฉลี่ย 16.04 ปี

เกษตรกรร้อยละ 79.5 เป็นสมาชิกแปลงใหญ่ลำไยของอำเภอทุ่งหัวช้าง มีการติดต่อเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในพื้นที่เฉลี่ย 3.40 ครั้ง และเข้ารับการอบรมด้านการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีเฉลี่ย 3.04 ครั้ง และร่วมเข้ารับการศึกษาดูงาน เฉลี่ย 1.39 ครั้ง สอดคล้องกับอัญชลี กุณพงษ์ (2548)

วิจัยเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติของเกษตรกรผู้ปลูกลำไยตามระบบการจัดการคุณภาพของเกษตรกรที่ดีเหมาะสมสำหรับลำไยในจังหวัดลำพูน พบว่าเกษตรกรมีจำนวนครั้งในการเข้าฝึกอบรมเฉลี่ย 1.71 ครั้ง มีความถี่ในการติดต่อเจ้าหน้าที่เฉลี่ย 2.42 ครั้ง เนื่องจากตามหลักสูตรการอบรมในโครงการเกษตรแบบแปลงใหญ่ เกษตรกรต้องได้รับการอบรมหลักสูตร GAP จำนวน 2 ครั้ง และศึกษาดูงาน 1 ครั้ง ทำให้เกษตรกรผู้ปลูกลำไยในอำเภอทุ่งหัวช้าง มีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

ผลการวิจัยพบว่า เกษตรกร มีจำนวนแรงงานที่ใช้ในการปลูกลำไยเฉลี่ย 5.09 คน โดยแบ่งเป็นจำนวนแรงงานในครัวเรือนเฉลี่ย 2.42 คน จำนวนแรงงานจ้างเฉลี่ย 2.94 คน ซึ่งใกล้เคียงกับ งานวิจัยของคิมหันต์ สิงห์ไชย (2560) วิจัยเรื่องความแนวทางการส่งเสริมการผลิตมะขงชิดตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรในอำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์ พบว่าส่วนใหญ่เกษตรกรมีแรงงานในครัวเรือนเฉลี่ย 2.06 คนและแรงงานจ้างเฉลี่ย 2.03 คน ตามลำดับ

เกษตรกรมีรายได้เฉลี่ย 168,237.70 บาท แบ่งเป็นรายได้ภาคการเกษตรเฉลี่ย 105,581.97 และมีรายได้นอกภาคการเกษตรเฉลี่ย 57,614.75 บาท เกษตรกรในอำเภอทุ่งหัวช้างมีกิจกรรมเพาะปลูกพืชหลากหลายและหมุนเวียนปลูกพืชตลอดทั้งปี ทำให้มีรายได้ภาคการเกษตรในพื้นที่มาจากการผลิตข้าวนาปี มันฝรั่ง ถั่วแระ ข้าวโพดหวาน ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ และไม้ผล เช่น ลำไย มะม่วง อโวคาโด เป็นต้น ซึ่งใกล้เคียงกับ งานวิจัยของเฉลิมพร ลำน้อย (2558) วิจัยเรื่องการผลิตลำไยคุณภาพของเกษตรกรอำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน พบว่าเกษตรกรมีรายได้ภาคการเกษตรเฉลี่ย 149,000.05 บาท

เกษตรกรมีพื้นที่ปลูกลำไยเฉลี่ย 12.85 ไร่ ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ที่ไม่มีเอกสารสิทธิ์ จึงมีผลต่อการขอใบรับรองมาตรฐาน GAP ซึ่งใกล้เคียงกับ งานวิจัยของสุรพล ทองเที่ยง (2552) วิจัยเรื่องการศึกษาปัญหาและอุปสรรคการดำเนินงานตามนโยบายส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตรที่ปลอดภัยและได้มาตรฐาน:กรณีศึกษาเกษตรกรผู้ปลูกลำไยอำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่าเกษตรกรร้อยละ 66.8 มีพื้นที่ปลูกลำไยเฉลี่ย 7.50 ไร่

เกษตรกรมีต้นทุนการผลิตลำไยเฉลี่ย 2,913.30 บาท/ไร่ ซึ่งถือว่าค่อนข้างต่ำ เนื่องจากเกษตรกรไม่ได้ผลิตลำไยคุณภาพ เป็นการผลิตลำไยโดยอาศัยน้ำฝน ทำให้มีผลผลิตค่อนข้างต่ำ ส่วนราคาลำไย GAP ที่ขายได้มีราคาเฉลี่ย 13.67 บาท/กิโลกรัม ซึ่งอาจมีผลต่อการผลิตลำไยตามระบบการปฏิบัติที่ดีทางการเกษตร เนื่องจากราคาลำไยที่ถูกจึงขาดแรงจูงใจในการผลิต

2.2 ความรู้เกี่ยวกับมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

ผลการวิจัยพบว่า เกษตรกร มีความรู้เกี่ยวกับมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี พิจารณาได้จากผลการวิจัยพบว่าเกษตรกรเป็นผู้มีประสบการณ์ในการปลูกลำไยเฉลี่ย 19.09 ปี มีการเข้ารับการศึกษาอบรม ศึกษาคุณงานด้าน GAP ทำให้มีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี แต่ในเรื่องพื้นที่ปลูกและแหล่งน้ำนั้นเกษตรกรมีข้อจำกัดในเรื่องเอกสารสิทธิ์และการขาดแคลนแหล่งน้ำทางการเกษตร บางส่วนยังไม่เข้าใจเรื่องการเก็บตัวอย่างดินและน้ำ ซึ่งอาจจะเป็นผลมาจากการที่เกษตรกรเข้าใจว่าในพื้นที่ไม่ได้ใช้สารเคมี และมีความเข้าใจว่าแหล่งน้ำของตนเองเป็นแหล่งน้ำที่สะอาดปราศจากวัตถุอันตรายทางการเกษตร สอดคล้องกับงานวิจัยของวิรวัดน์ สุริยะ (2559) วิจัยเรื่องแนวทางการส่งเสริมและพัฒนาการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีและเหมาะสมสำหรับการผลิตเงาะของสมาชิกสหกรณ์ส่งเสริมธุรกิจภาคเกษตรจังหวัดตราด จำกัด พบว่าบางส่วนไม่ได้มีการตรวจวิเคราะห์น้ำ เนื่องจากมีความเข้าใจว่าเป็นแหล่งน้ำธรรมชาติ มีความสะอาด จึงไม่มีการดำเนินการตรวจวิเคราะห์น้ำ ในส่วนของพื้นที่ปลูกก็มีเกษตรกรบางรายไม่นำดินไปวิเคราะห์เนื่องจากเข้าใจว่าเป็นดินที่ใช้ในการผลิตไม่ได้รับสารเคมีจากการผลิตของตนเอง จึงไม่มีความจำเป็นต้องวิเคราะห์ดิน

2.3 การยอมรับการผลิตลำไยตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

ผลการวิจัยพบว่า ภาพรวมของเกษตรกร มีระดับการยอมรับการผลิตลำไยตามระบบมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของกังสาด กนกหงส์ (2562) วิจัยเรื่อง การยอมรับวิธีการปลูกพืชภายใต้มาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีและเหมาะสม (GAP) ของเกษตรกร ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงม่อนเงาะ อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ ผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรมีการยอมรับวิธีการปลูกพืชภายใต้มาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีและเหมาะสม (GAP) รวมทุกด้านมีการยอมรับไปปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

2.4 ปัญหาและข้อเสนอแนะในการผลิตลำไยตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

2.4.1 ปัญหาในการผลิตลำไยตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

ผลการวิจัยพบว่า ภาพรวมของปัญหาของเกษตรกรในด้านความรู้และด้านการปฏิบัติในการผลิตลำไยตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี มีระดับของปัญหาอยู่ในระดับน้อย แต่ก็มีบางส่วนที่มีปัญหาในการปฏิบัติโดยเฉพาะด้านพื้นที่ และแหล่งน้ำ เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่ไม่มีเอกสารสิทธิ์อยู่นอกเขตชลประทาน ทำให้มีปริมาณน้ำไม่เพียงพอในบางฤดูการผลิต และบางแห่งใช้แหล่งน้ำธรรมชาติซึ่งอาจมีการปนเปื้อนของสารเคมีได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของวีรวัดน์ สุริยะ (2559) วิจัยเรื่องแนวทางการส่งเสริมและพัฒนาการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีและเหมาะสมสำหรับการผลิตเงาะของสมาชิกสหกรณ์ส่งเสริมธุรกิจภาคเกษตรจังหวัดตราดจำกัด พบว่าเกษตรกรสมาชิกมีปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีและเหมาะสมสำหรับการผลิตเงาะไม่มากนัก ยกเว้นด้านพื้นที่สมาชิกบางส่วนมีปัญหาด้านแหล่งน้ำที่ไม่เพียงพอ เนื่องจากขาดแคลนน้ำในช่วงฤดูแล้ง

2.4.2 ข้อเสนอแนะในการผลิตลำไยตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

ผลการวิจัยพบว่า พบว่า ข้อเสนอแนะในการผลิตลำไยตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ในด้านเจ้าหน้าที่มีระดับของการแนะนำในระดับมาก โดยเฉพาะในเรื่องการมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี และต้องการเจ้าหน้าที่ที่มีความรู้และประสบการณ์

ข้อเสนอแนะในการผลิตลำไยตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ด้านหน่วยงานและองค์กร มีระดับแนะนำในระดับน้อย แต่เกษตรกรแนะนำให้หน่วยงานในพื้นที่เข้ามาบูรณาการร่วมกันในการทำงานในพื้นที่ให้มากขึ้น

ข้อเสนอแนะในการผลิตลำไยตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ในด้านอื่น ๆ มีระดับในการแนะนำในระดับน้อย โดยเสนอแนะในเรื่องการเชื่อมโยงตลาดให้มากขึ้น

3. ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยครั้งนี้มีข้อควรพิจารณานำมาเสนอแนะ ดังต่อไปนี้

3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1) จากผลการวิจัย สภาพสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุอยู่เฉลี่ย 56.53 ปี จบการศึกษาในระดับประถมศึกษาเป็นส่วนใหญ่ แต่มีประสบการณ์ปลูกลำไยมานานหลายสิบปี ไม่มีการนำเอาเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ ทำให้ผลผลิตลำไยยังไม่ได้คุณภาพตรงตามความต้องการของตลาด อีกทั้งราคาลำไยทั่วไปและลำไย GAP นั้น แทบไม่มีความแตกต่างกันเลยในพื้นที่ ทำให้ไม่มีสิ่งจูงใจในการทำลำไยคุณภาพ ดังนั้นควรมีการส่งเสริมเกษตรกรให้มีการแปรรูปลำไยเพื่อเพิ่มมูลค่า และบูรณาการร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาสินค้าให้ได้มาตรฐาน เพื่อเพิ่มช่องทางการตลาดสินค้าออนไลน์

2) จากการวิจัย ความรู้เกี่ยวกับการผลิตลำไยตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี พบว่า เกษตรกรมีความรู้ในระดับมาก แต่ประเด็นที่ยังคงเป็นปัญหาที่สำคัญก็คือความรู้เรื่องพื้นที่ปลูกและแหล่งน้ำ เนื่องจากเกษตรกรบางส่วนยังขาดเอกสารสิทธิ์ ปลูกในที่ไม่เหมาะสม ขาดการตรวจสอบดิน และขาดแหล่งน้ำในการเพาะปลูก อาศัยแหล่งน้ำธรรมชาติ ซึ่งอาจมีการปนเปื้อนสารเคมีจากการทำการเกษตรในพื้นที่ ดังนั้น การส่งเสริมการผลิตลำไยคุณภาพ ควรมีการเน้นย้ำประเด็นทั้งสองให้มากยิ่งขึ้น

3) จากการวิจัย ระดับการยอมรับการผลิตลำไยตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี พบว่า เกษตรกร มีการยอมรับในระดับมาก แต่ในส่วนของการบันทึกและการตามสอบยังมีระดับการยอมรับในระดับปานกลาง โดยเฉพาะการบันทึกข้อมูลการผลิต การจัดทำบัญชีรายรับ รายจ่าย การบันทึกข้อมูลการใช้สารเคมีการเกษตร ยังมีน้อยและขาดการบันทึกอย่างเป็นลายลักษณ์อักษร ควรให้ความสำคัญในการจดบันทึกให้มากขึ้น หรือจัดการฝึกอบรมเพื่อเพิ่มทักษะในการจัดทำบัญชี หรือวิธีการบันทึกข้อมูลการผลิต

4) จากการวิจัยปัญหาและข้อเสนอแนะการการผลิตลำไยตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี พบว่าระดับของปัญหาอยู่ระดับน้อย ทั้งในด้านความรู้และด้านการปฏิบัติ แต่มีประเด็นปัญหาในส่วนของการปฏิบัติในด้านการขาดแคลนแหล่งน้ำทางการเกษตรยังมีระดับปัญหาในระดับมาก เนื่องจากการปลูกลำไยในพื้นที่นอกเขตชลประทาน อาศัยแต่น้ำฝนและน้ำบาดาล ทำให้เกิดภาวะขาดแคลนแหล่งน้ำทางการเกษตรในช่วงฤดูแล้ง ส่งผลกระทบต่อการทำลำไยคุณภาพ ดังนั้นควรมี

การจัดการระบบน้ำใช้ในฤดูแล้ง เพื่อให้ผลผลิตลำไยมีคุณภาพมากขึ้น ในส่วนของข้อเสนอแนะมีระดับของการเสนอแนะอยู่ในระดับมาก ในด้านเจ้าหน้าที่ โดยเฉพาะการมีมนุษยสัมพันธ์ การมีความรู้และประสบการณ์ของเจ้าหน้าที่ เป็นต้น ดังนั้นในการส่งเสริมการผลิตลำไยตามมาตรฐานการปฏิบัติที่ดีนั้น ต้องใช้บุคลากรที่มีมนุษยสัมพันธ์ ความรู้และประสบการณ์ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดในการดำเนินงานตามระบบการส่งเสริมการเกษตร

3.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

- 1) การผลิตลำไยตามระบบมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี เกษตรกรมีปัญหาในด้านการจัดการแหล่งน้ำ ดังนั้นควรมีการวิจัยเกี่ยวกับนวัตกรรมการจัดการแหล่งน้ำในแปลงลำไย หรือการให้น้ำลำไยอย่างประหยัด เพื่อเป็นการลดต้นทุนและลดอัตราการตายของลำไยในฤดูแล้ง
- 2) การผลิตลำไยตามระบบมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี เกษตรกรมีข้อเสนอแนะในด้านเจ้าหน้าที่เกษตรที่มาส่งเสริมในพื้นที่ ต้องเป็นคนที่มีความเป็นกันเองมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีความรู้เรื่องลำไย และมีประสบการณ์ ดังนั้นหากเจ้าหน้าที่มีคุณลักษณะที่เหมาะสมการดำเนินการส่งเสริมและการวิจัยในประเด็นต่าง ๆ จะประสบความสำเร็จมากขึ้น

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. (2562). ข้อมูลด้านการเกษตรรายสินค้าลำไย ปี 2562 จังหวัดลำพูน. สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์. กรุงเทพมหานคร.
- กรมพัฒนาที่ดิน. (2563). ระบบตรวจสอบการใช้ที่ดิน. สืบค้นเมื่อวันที่ 10 มีนาคม 2564, จากเว็บไซต์ <http://eis.ldd.go.th/lddeis>
- กรมวิชาการเกษตร. (2559). ระเบียบปฏิบัติ GAP (Good Agricultural Practice). สืบค้นเมื่อวันที่ 25 เมษายน 2564, จากเว็บไซต์ <http://www.doa.go.th/hortold>
- กรมส่งเสริมการเกษตร. (2564). ทะเบียนเกษตรกรจังหวัดลำพูน. สืบค้นเมื่อวันที่ 20 มกราคม 2564, จากเว็บไซต์ <http://www.farmer.doae.go.th/farmer/index/index1>.
- กังสดาล กนกหงส์. (2562). การยอมรับวิธีการปลูกพืชภายใต้มาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีและเหมาะสม(GAP) ของเกษตรกร ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงม่อนเงาะ อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่. มหาวิทยาลัยแม่โจ้, เชียงใหม่.
- คิมหันต์ สิงห์ไชย. (2560). แนวทางการส่งเสริมการผลิตมะขงชิดตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรในอำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์.(วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- เฉลิมพร ลำน้อย. (2560). การผลิตลำไยคุณภาพของเกษตรกรอำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน. (วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- นิภาพร วงศ์สะอาด. (2556). การปฏิบัติตามระบบการจัดการระบบการจัดการคุณภาพการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับลำไยของเกษตรกรในอำเภอสองแควจังหวัดตาก. (วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- ปริศนา หาญวิริยะพันธุ์. (2560). การศึกษาระบบการผลิตและการตลาดลำไยสดส่งออก. มหาวิทยาลัยแม่โจ้, เชียงใหม่.
- วีรวัฒน์ สุริยะ. (2559). แนวทางการส่งเสริมและพัฒนาการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีและเหมาะสมสำหรับการผลิตเงาะของสมาชิกสหกรณ์ส่งเสริมธุรกิจภาคเกษตรจังหวัดตราด จำกัด.(วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.

- ศูนย์เครือข่ายข้อมูลอาหารครบวงจร. (2553). Good Agricultural Practice การปฏิบัติทาง การเกษตร ที่ดี และเหมาะสมสำหรับพืช. สืบค้นเมื่อวันที่ 21 พฤษภาคม 2564, จากเว็บไซต์ www.foodnetworksolution.com/news_and_articles/article/0058/goodagricultural-practice-การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี-และเหมาะสมสำหรับพืช.
- สุรพล ทองเที่ยง. (2552). ปัญหาและอุปสรรคการดำเนินงานตามนโยบายส่งเสริมการผลิตสินค้า เกษตรที่ปลอดภัยและได้มาตรฐาน:กรณีศึกษาเกษตรกรผู้ปลูกลำไยอำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่. (การศึกษานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย, เชียงราย.
- สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. (2559). สถิติการเกษตรของประเทศไทย ปี 2559. กรุงเทพมหานคร. สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร.
- สำนักพัฒนาคุณภาพสินค้าเกษตร กรมส่งเสริมการเกษตร. (2560). การจัดการคุณภาพ GAP. สืบค้น เมื่อวันที่ 25 มิถุนายน 2564, จากเว็บไซต์ <http://gap.doae.go.th/toon/4/gap.html>.
- สำนักงานเกษตรจังหวัดลำพูน.(2564). GAP ลำไย. สืบค้นเมื่อวันที่ 20 พฤษภาคม 2564, จากเว็บไซต์ www.lamphun.doae.go.th/gap_lamyai.doc.
- สำนักงานเกษตรอำเภอทุ่งหัวช้าง.(2563). แผนพัฒนาการเกษตรอำเภอทุ่งหัวช้าง ปี 63. ลำพูน : สำนักงานเกษตรอำเภอทุ่งหัวช้าง. จังหวัดลำพูน.
- อัญชติ กุณพงษ์. (2548). ปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติของเกษตรกรผู้ปลูกลำไยตามระบบการจัดการ คุณภาพของเกษตรที่ดีเหมาะสมสำหรับลำไยในจังหวัดลำพูน.(วิทยานิพนธ์ปริญญา วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

สภามหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

เลขที่แบบสอบถาม

วันที่กรอกแบบสอบถาม/...../.....

แบบสอบถามสำหรับการวิจัย

เรื่อง การยอมรับการผลิตลำไยตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรในอำเภอทุ่งหัวช้าง จังหวัดลำพูน

คำชี้แจง

แบบสอบถามการวิจัยนี้ต้องการทราบข้อมูลเกี่ยวกับการยอมรับการผลิตลำไยตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรในอำเภอทุ่งหัวช้าง จังหวัดลำพูน โดยแบ่งออกเป็น 4 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 สภาพทางด้านสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร

ตอนที่ 2 ความรู้เกี่ยวกับมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

ตอนที่ 3 การยอมรับการผลิตลำไยตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร

ตอนที่ 4 ปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกรต่อการผลิตลำไยตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร

ตอนที่ 1 สภาพทางด้านสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร

เติมเครื่องหมาย ลงใน หรือเติมข้อความในช่องว่างที่ตรงกับความเป็นจริงหรือความคิดเห็นของท่านมากที่สุดและหากมีข้อมูลเพิ่มเติมกรุณากรอรายละเอียดลงในช่องว่าง

1. สภาพทางด้านสังคม

1.1 เพศ

1. ชาย

2. หญิง

1.2 อายุ.....ปี

1.3 ระดับการศึกษาสูงสุดของท่านคือ

1. ไม่ได้รับการศึกษา

2. ประถมศึกษา

3. มัธยมศึกษา

4. อนุปริญญา/ปวส.-ปริญญาตรี

5. อื่นๆ (ระบุ).....

1.4 ประสบการณ์ในการปลูกลำไย.....ปี

1.5 ตำแหน่งทางสังคมในชุมชน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

1. ผู้นำชุมชน (กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน) 2. ผู้ช่วยกำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน

3. ประธาน/กรรมการแปลงใหญ่ 4. อาสาสมัครเกษตร

5. สมาชิกแปลงใหญ่

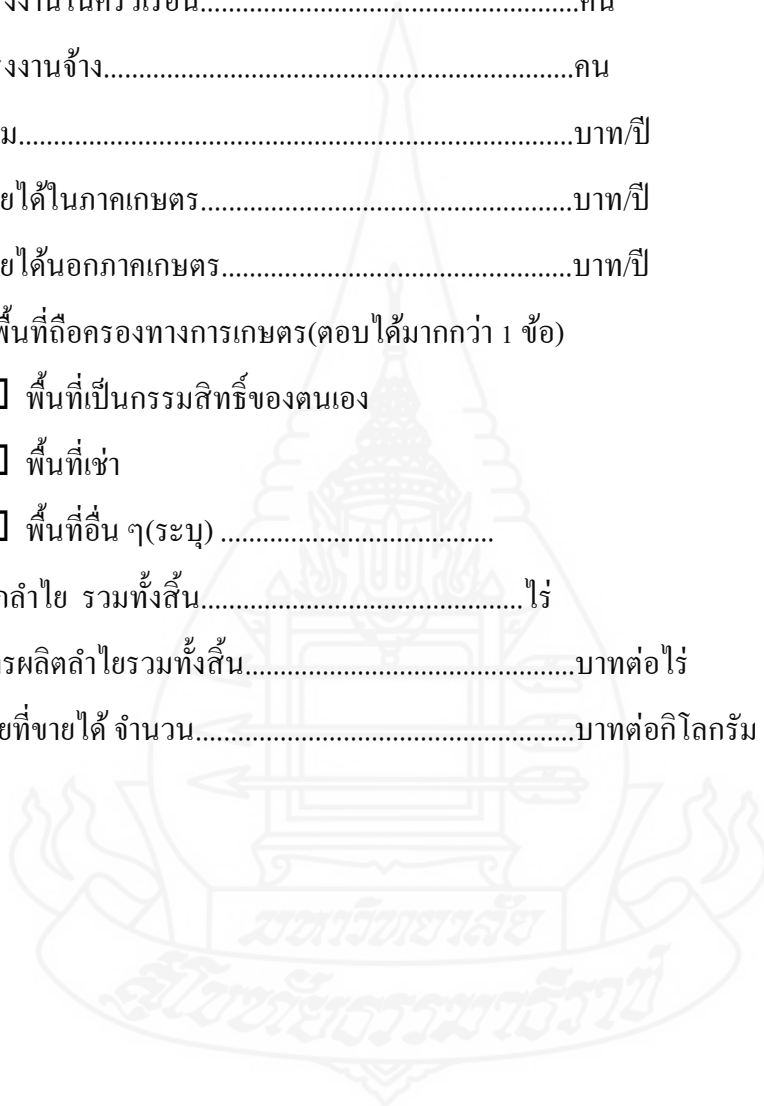
6. อาสาสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน

7. ชูศรีรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน 8. อื่นๆ (ระบุ).....

- 1.6 จำนวนครั้งในการติดต่อกับเจ้าหน้าที่.....ครั้ง
- 1.7 จำนวนครั้งในการเข้าฝึกอบรม.....ครั้ง
- 1.8 จำนวนครั้งในการศึกษาดูงาน.....ครั้ง

2. สภาพทางด้านเศรษฐกิจ

- 2.1 แรงงานที่ใช้ในการปลูกลำไยทั้งหมด.....คน
- 2.1.1 แรงงานในครัวเรือน.....คน
- 2.1.2 แรงงานจ้าง.....คน
- 2.2 รายได้รวม.....บาท/ปี
- 2.2.1 รายได้ในภาคเกษตร.....บาท/ปี
- 2.2.2 รายได้นอกภาคเกษตร.....บาท/ปี
- 2.3 ประเภทพื้นที่ถือครองทางการเกษตร(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
- 2.3.1 พื้นที่เป็นกรรมสิทธิ์ของตนเอง
- 2.3.2 พื้นที่เช่า
- 2.3.3 พื้นที่อื่น ๆ(ระบุ)
- 2.4 พื้นที่ปลูกลำไย รวมทั้งสิ้น.....ไร่
- 2.5 ต้นทุนการผลิตลำไยรวมทั้งสิ้น.....บาทต่อไร่
- 2.6 ราคาลำไยที่ขายได้ จำนวน.....บาทต่อกิโลกรัม

ตอนที่ 2 ความรู้เกี่ยวกับมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

คำชี้แจง : โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในตารางตามความรู้ของท่าน

ความรู้เรื่องมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี	ถูก	ผิด
1. แหล่งน้ำ		
1.1 แหล่งน้ำที่ใช้ทำการเกษตร ไม่มีการปนเปื้อนจากวัตถุอันตราย		
1.2 แหล่งน้ำที่ใช้ไม่อยู่ใกล้แหล่งทิ้งขยะ โรงงานอุตสาหกรรม โรงพยาบาลและคอกปศุสัตว์		
1.3 ควรตรวจสอบคุณภาพน้ำก่อนทำกิจกรรมทางการเกษตร อย่างน้อยปีละ 5 ครั้ง		
2. พื้นที่ปลูก		
2.1 เลือกพื้นที่ปลูกที่ไม่มีวัตถุอันตรายที่จะทำให้เกิดการตกค้างหรือปนเปื้อนในพืช		
2.2 ควรตรวจสอบคุณภาพดิน ก่อนทำกิจกรรมทางการเกษตร อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง		
2.3 มีการทำประวัติการใช้ที่ดินย้อนหลัง 2 ปี		
3. การใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตร		
3.1 ใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตรอย่างถูกต้องและปลอดภัย โดยเกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจในการใช้วัตถุอันตราย		
3.2 ใช้วัตถุอันตรายตามคำแนะนำของกรมวิชาการเกษตรหรือกรมส่งเสริมการเกษตรและคำแนะนำในฉลากที่ขึ้นทะเบียนอย่างถูกต้องกับกรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์		
3.3 ไม่ใช้วัตถุอันตรายที่ระบุในทะเบียนวัตถุอันตรายทางการเกษตรที่ห้ามใช้และในกรณีที่ผลิตเพื่อส่งออก ห้ามใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตรที่ประเทศคู่ค้าห้ามใช้		
4. การจัดการคุณภาพในกระบวนการผลิตก่อนเก็บเกี่ยว		
4.1 ให้อุณหภูมิตามระยะการเติบโตของพืชอย่างเหมาะสม		
4.2 ตรวจสอบสภาพเครื่องมือและอุปกรณ์การเกษตร ก่อนการนำออกไปใช้งาน		
4.3 พ่นยาป้องกันโรค/แมลง ก่อนเก็บเกี่ยว 1 วัน		
5. การเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว		
5.1 ต้องเก็บเกี่ยวพืชที่แก่ได้ที่เหมาะสมกับพันธุ์และความต้องการของตลาด		
5.2 ตรวจสอบอุปกรณ์เพื่อป้องกันการปนเปื้อนในการเก็บเกี่ยว		
5.3 ปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยวที่เหมาะสม เพื่อป้องกันการปนเปื้อนและจัดการคัดแยกผลผลิตที่ไม่ได้คุณภาพออก		

ความรู้เรื่องมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี	ถูก	ผิด
6. การขนย้าย การเก็บรักษา และการรวบรวมผลผลิต		
6.1 อุปกรณ์และพาหนะในการขนย้ายต้องสะอาด ปราศจากการปนเปื้อนสิ่งอันตรายที่มีผลต่อความปลอดภัยในการบริโภค		
6.2 สถานที่เก็บรักษาต้องสะอาด อากาศถ่ายเทได้ดีสามารถป้องกันการปนเปื้อนของวัตถุแปลกปลอม วัตถุอันตราย และสัตว์พาหะนำโรค		
6.3 ผลผลิตที่อยู่ระหว่างการขนย้ายและการเก็บรักษา ระบุข้อมูลรหัสสามารถทราบแหล่งที่มาของผลผลิตได้		
7. สุขลักษณะส่วนบุคคล		
7.1 ผู้ปฏิบัติงานต้องมีความรู้ที่เหมาะสม หรือผ่านกระบวนการอบรมการปฏิบัติที่ถูกต้อง และถูกสุขลักษณะ		
7.2 มีการดูแลสุขลักษณะส่วนบุคคล เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดผลเกิดการปนเปื้อนจากผู้สัมผัสกับผลิตผลโดยตรง		
7.3 จัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกด้านสุขลักษณะส่วนบุคคลให้เพียงพอ		
8. การบันทึกข้อมูลและตามสอบ		
8.1 บันทึกข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยการผลิต การใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตร ข้อมูลการปฏิบัติในทุกขั้นตอน		
8.2 ต้องมีการบันทึกข้อมูลการสำรวจและการป้องกันการกำจัดศัตรูพืช		
8.3 ต้องมีการบันทึกข้อมูลผู้รับซื้อผลิตผล หรือแหล่งที่นำผลิตผลในแต่ละรุ่นไปจำหน่าย		

ตอนที่ 3 การยอมรับการผลิตลำไยตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร

คำชี้แจง : โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับ

การยอมรับการผลิตลำไยตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี	ระดับการยอมรับ				
	น้อยที่สุด (1)	น้อย (2)	ปานกลาง (3)	มาก (4)	มากที่สุด (5)
1. แหล่งน้ำ					
1.1 น้ำที่ใช้ในกระบวนการผลิตต้องมาจากแหล่งน้ำที่ไม่มีสภาพแวดล้อมซึ่งก่อให้เกิดการปนเปื้อนวัตถุหรือสิ่งของที่เป็นอันตรายต่อผลผลิต					
1.2 ไม่ใช้น้ำเสียจากโรงงานอุตสาหกรรมหรือกิจกรรมอื่น ๆ เช่น แหล่งชุมชน โรงพยาบาล ที่ก่อให้เกิดการปนเปื้อนวัตถุหรือสิ่งที่เป็นอันตราย					
1.3 มีการอนุรักษ์แหล่งน้ำและสภาพแวดล้อม					
2. พื้นที่ปลูก					
2.1 พื้นที่ปลูกไม่อยู่ในสภาพแวดล้อมซึ่งก่อให้เกิดการปนเปื้อนวัตถุหรือสิ่งที่เป็นอันตรายต่อผลผลิต					
2.2 การเก็บตัวอย่างดินอย่างน้อย 1 ครั้งในระยะเริ่มจัดระบบการผลิตและช่วงเวลาที่สภาพแวดล้อมที่เสี่ยงต่อการปนเปื้อนส่งห้องปฏิบัติการของทางราชการ					
2.3 หากใช้สารเคมีที่รมหรือราดดินเพื่อฆ่าเชื้อในดินหรือวัสดุปลูกให้บันทึกข้อมูลชนิดสารเคมีวันที่ใช้อัตราส่วนและวิธีใช้และชื่อผู้ปฏิบัติงานพร้อมทั้งเก็บบันทึกไว้เป็นหลักฐาน					
3. การใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตร					
3.1 หากใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตรให้ใช้ตามคำแนะนำหรืออ้างอิงคำแนะนำของกรมวิชาการเกษตรกระทรวงเกษตรและสหกรณ์หรือคำแนะนำในฉลากที่ขึ้นทะเบียนกับกรมวิชาการเกษตร					
3.2 ห้ามใช้หรือมีไว้ครอบครองวัตถุอันตรายทางการเกษตรที่ห้ามผลิตนำเข้าส่งออกหรือมีไว้ครอบครองตามพระราชบัญญัติวัตถุอันตรายพุทธศักราช 2535 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม					

การยอมรับการผลิตลำไยตามมาตรฐานการปฏิบัติทาง การเกษตรที่ดี	ระดับการยอมรับ				
	น้อยที่สุด (1)	น้อย (2)	ปานกลาง (3)	มาก (4)	มากที่สุด (5)
3.3 กรณีผลิตเพื่อส่งออก ห้ามใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตร ที่ประเทศคู่ค้าห้ามใช้ หรือให้ใช้ตามข้อกำหนดของ ประเทศคู่ค้า					
4. การจัดการคุณภาพในกระบวนการผลิตก่อนเก็บเกี่ยว					
4.1 การมีแผนควบคุมการผลิตเพื่อให้ได้ผลผลิตตรงตาม วัตถุประสงค์และคำนึงถึงความปลอดภัยหรือคุณภาพ ของผลผลิตหรือสิ่งแวดล้อมหรือสุขภาพความปลอดภัย ของสวัสดิภาพของผู้ปฏิบัติงาน					
4.2 การจัดการที่ดีในการใช้ปุ๋ยและสารปรับปรุงดินที่ขึ้น ทะเบียนกับกรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและ สหกรณ์					
4.3 จัดให้มีสถานที่เก็บรักษาเครื่องมือและอุปกรณ์ การเกษตรเป็นสัดส่วนปลอดภัยและง่ายต่อการนำไปใช้ งาน					
5. การเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว					
5.1 การเก็บเกี่ยวผลผลิตที่มีอายุเก็บเกี่ยวที่เหมาะสมโดย ผลผลิตมีคุณภาพตามความต้องการของตลาดหรือตาม ข้อกำหนดของคู่ค้า					
5.2 การเก็บเกี่ยวต้องปฏิบัติอย่างถูกสุขลักษณะเพื่อป้องกัน การปนเปื้อนที่มีผลต่อความปลอดภัยในการบริโภค					
5.3 การป้องกันการปนเปื้อนจากวัตถุหรือสิ่งที่เป็นอันตรายสู่ ผลผลิตที่มีการคัดเลือกหรือบรรจุในแปลงปลูกแล้วและ ไม่วางผลผลิตที่เก็บเกี่ยวแล้วสัมผัสกับพื้นดินโดยตรง					
6. การขนย้าย การเก็บรักษา และการรวบรวมผลผลิต					
6.1 การขนย้ายถูกสุขลักษณะ เพื่อป้องกันการปนเปื้อนจาก สิ่งแปลกปลอมและอันตรายที่มีผลต่อการบริโภค					
6.2 การใช้วัสดุรองพื้นในบริเวณพักผลผลิตที่เก็บเกี่ยวแล้ว เพื่อป้องกันการปนเปื้อนจากสิ่งปนเปื้อนพิเศษดินและสิ่ง สกปรกหรือสิ่งที่เป็นอันตรายอื่น ๆ จากพื้นดิน					

การยอมรับการผลิตลำไยตามมาตรฐานการปฏิบัติทาง การเกษตรที่ดี	ระดับการยอมรับ				
	น้อยที่สุด (1)	น้อย (2)	ปานกลาง (3)	มาก (4)	มากที่สุด (5)
6.3 กรณีผลผลิตที่มีเสื่อมคุณภาพง่ายต้องมีการดูแลและ ป้องกันที่เหมาะสมก่อนการขนส่ง					
7. สุขลักษณะส่วนบุคคล					
7.1 ผู้ปฏิบัติงานต้องมีความรู้ที่เหมาะสม หรือผ่าน กระบวนการอบรมการปฏิบัติที่ถูกต้องและถูก สุขลักษณะ					
7.2 การดูแลสุขลักษณะส่วนบุคคล เพื่อป้องกันไม่ให้ ผลิตผลเกิดการปนเปื้อนจากผู้สัมผัสกับผลิตผล โดยตรง					
7.3 การจัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกด้านสุขลักษณะส่วน บุคคลให้เพียงพอ					
8. การบันทึกข้อมูลและตามสอบ					
8.1 การบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยการผลิต การใช้วัตถุ อันตรายทางการเกษตร ข้อมูลการปฏิบัติในทุกขั้นตอน					
8.2 การบันทึกข้อมูลการสำรวจและการป้องกันการกำจัด ศัตรูพืช					
8.3 การบันทึกข้อมูลผู้รับซื้อผลิตผล หรือแหล่งที่นำผลิตผล ในแต่ละรุ่นไปจำหน่าย					

ตอนที่ 4 ปัญหา และข้อเสนอแนะในการผลิตลำไยตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

4.1 ระดับความเป็นปัญหาในการผลิตลำไยตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

คำชี้แจง : โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในตารางตามความคิดเห็นของท่าน

ปัญหาในการผลิตลำไยตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี	ระดับความเป็นปัญหา				
	น้อยที่สุด (1)	น้อย (2)	ปานกลาง (3)	มาก (4)	มากที่สุด (5)
1. ด้านความรู้					
1.1 การขาดความรู้เรื่องการจัดการแหล่งน้ำ					
1.2 การขาดความรู้เรื่องการจัดการดิน					
1.3 การขาดความรู้เรื่องการใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตร					
1.4 การขาดความรู้เรื่องการจัดการคุณภาพก่อนการเก็บเกี่ยว					
1.5 การขาดความรู้เรื่องการเก็บเกี่ยวและหลังการเก็บเกี่ยว					
1.6 การขาดความรู้เรื่องการผลิตผลผลิตและการขนย้ายผลผลิต					
1.7 การขาดความรู้เรื่องสุขลักษณะส่วนบุคคล					
1.8 การขาดความรู้เรื่องการบันทึกข้อมูล					
2. ด้านการปฏิบัติ					
2.1 ด้านแหล่งน้ำ					
2.1.1 การขาดแหล่งน้ำทางการเกษตร					
2.1.2 การขาดการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำ					
2.1.3 การประสพภัยธรรมชาติ					
2.2 ด้านการจัดการพื้นที่ปลูก / ดิน					
2.2.1 การขาดเงินทุนในการปรับปรุงบำรุงดิน					
2.2.2 ขาดกระแสไฟฟ้าในพื้นที่					
2.2.3 การไม่มีเอกสารสิทธิ์ในพื้นที่ทำกิน					
2.3 ด้านการใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตร					
2.3.1 การขาดแรงงานในการฉีดพ่นสารเคมี					
2.3.2 การขาดเครื่องมือในการฉีดพ่นสารเคมี					

ปัญหาในการผลิตลำไยตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี	ระดับความเป็นปัญหา				
	น้อยที่สุด (1)	น้อย (2)	ปานกลาง (3)	มาก (4)	มากที่สุด (5)
2.4 ด้านการจัดการคุณภาพในการผลิตก่อนการเก็บเกี่ยว					
2.4.1 การไม่มีเมล็ดพันธุ์ กิ่งพันธุ์ที่มีคุณภาพ					
2.4.2 การขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์ในการผลิต					
2.5 ด้านการเก็บเกี่ยวและปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว					
2.5.1 ขาดอุปกรณ์ในการเก็บเกี่ยว					
2.5.2 มีสัตว์ที่เป็นศัตรูทำลายผลผลิต					
2.6 ด้านการพัก การขนย้ายผลผลิตในแปลงปลูก					
2.6.1 ขาดอุปกรณ์ในคัด และการบรรจุ					
2.6.2 ขาดพาหนะในการบรรทุกหรือขนส่ง					
2.7 การจัดการสุขลักษณะส่วนบุคคล					
2.7.1 การขาดแคลนแรงงานทางการเกษตร/สูงอายุ					
2.7.2 ขาดทักษะ และความชำนาญ					
2.8 การบันทึกข้อมูล					
2.8.1 ปัญหาด้านการ อ่านไม่ออก เขียนไม่ได้					
2.8.2 ไม่มีความสามารถในการทำบัญชี					

4.2 ข้อเสนอแนะในการผลิตลำไยตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

คำชี้แจง : โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในตารางตามความคิดเห็นของท่าน

ข้อเสนอแนะในการผลิตลำไยตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี	ระดับการเสนอแนะ				
	น้อยที่สุด (1)	น้อย (2)	ปานกลาง (3)	มาก (4)	มากที่สุด (5)
1. ด้านเจ้าหน้าที่					
1.1 เจ้าหน้าที่ที่มีความรู้ ประสบการณ์					
1.2 ความต่อเนื่องในการเข้าพื้นที่					
1.3 มนุษยสัมพันธ์ที่ดี					
1.4 การประสานงานกับหน่วยงานภายนอก					
2. ด้านหน่วยงานและองค์กร					
2.1 มีงบประมาณสนับสนุนอย่างทั่วถึง					
2.2 มีนโยบายต่อเนื่อง					
2.3 มีการบูรณาการร่วมกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง					
3. ด้านอื่น ๆ					
3.1 ควรมีการเชื่อมโยงตลาด					
3.2 ควรมีการให้รางวัลเกษตรกรที่ปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ					

ข้อเสนอแนะอื่น

1. ข้อเสนอแนะต่อเกษตรกร

.....

.....

2. ข้อเสนอแนะต่อเจ้าหน้าที่

.....

.....

3. ข้อเสนอแนะต่อหน่วยงาน

.....

.....

ขอขอบพระคุณทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสัมภาษณ์

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ	นายวสันต์ ธรรมสอน
วัน เดือน ปีเกิด	19 พฤษภาคม 2522
สถานที่เกิด	จังหวัดเชียงใหม่
ประวัติการศึกษา	วิทยาศาสตรบัณฑิต (วท.บ.) โรคพืช มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
สถานที่ทำงาน	สำนักงานเกษตรอำเภอทุ่งหัวช้าง จังหวัดลำพูน
ตำแหน่ง	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ

